

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

БІЛА КНИГА 2009

ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ

ВІЙСЬКО
УКРАЇНИ

№ 2 (116) 2010 СПЕЦІАЛЬНИЙ ВИПУСК

АВІАКОН

КОНОТОПСЬКИЙ АВІАРЕМОНТНИЙ ЗАВОД
Не зупиняйтесь на досягнутому

41601, Україна
Сумська область
м. Конотоп
вул. Рябошапка, 25

Тел: +38 05447 6-61-00
Факс: +38 05447 6-61-02
E-mail: aviakon@konotop.net
www.aviakon.com

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

БІЛА КНИГА 2009

ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ

Видання “Біла книга - 2009. Збройні Сили України” підготовлене авторським колективом працівників Міністерства оборони та Генерального штабу Збройних Сил України.

Щорічник “Біла книга” видається відповідно до Закону України “Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави” з метою систематичного інформування громадськості про діяльність Збройних Сил України, а також про оборонну політику держави, проблеми, що виникають у цій сфері, та шляхи їх розв’язання.

П’яте видання щорічника – “Біла книга – 2009. Збройні Сили України” присвячене питанням реформування та розвитку Збройних Сил України. У виданні висвітлюються поточний стан Збройних Сил та головні напрями подальшого військового будівництва, окреслені в Державній програмі розвитку Збройних Сил України на 2006–2011 роки.

Матеріали щорічника призначені для цивільних і військових фахівців у галузі військового будівництва, оборонної політики та політики безпеки, журналістів, викладачів і студентів профільних вузів та факультетів, а також для всіх, хто цікавиться станом і напрямками розвитку Збройних Сил України.

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ – ВЕРХОВНИЙ ГОЛОВНОКОМАНДУВАЧ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ПРО ОБОРОННУ ПОЛІТИКУ ДЕРЖАВИ

Держава може бути сильною, стабільною й захищеною, коли вона має сильне військо. Цей постулат чинний для кожної епохи, країни й народу. Армія завжди була і є базовим, основоположним елементом національної безпеки.

Нашою метою є створення сучасного високопрофесійного війська, здатного ефективно й адекватно відповісти на будь-яку загрозу суверенітету і територіальній цілісності України. Підготовка, озброєння, оснащення й забезпечення всім необхідним національної армії, правове поле її діяльності мають відповідати стандартам євроатлантичного простору, важливим учасником якого є наша держава.

Прикро усвідомлювати, що через мінімальне ресурсне забезпечення 2009 рік не став роком подальшого розвитку і вдосконалення. Ніколи ще за 18 років Українська армія не мала таких низьких показників оборонного бюджету, що становив 1,0 % від ВВП.

Попри труднощі з фінансуванням українське військо зберегло належну боєготовність. Ми провели широкомасштабні навчання, які підтвердили високу професійність українських військових. Чисельність особового складу військ (сил), що одночасно залучалися до навчань, досягла 14 тисяч осіб.

Закладено основи та продовжується створення нового роду військ – Сил спеціальних операцій.

Об'єднане оперативне командування засвідчило здатність та готовність успішно керувати міжвидовими угрупованнями військ. Це дуже важливий крок до створення принципово нового національного війська.

Переконаний, ми обрали правильний шлях реформування армії. Я високо ціную досягнуті результати.

Стратегічний курс нашої держави на повну інтеграцію до Організації Північноатлантичного договору залишається незмінним. Ми свідомі того, що в сучасних умовах надійні гарантії свого суверенітету будь-яка країна може мати тільки в рамках ефективної системи колективної безпеки, і наполегливо працюємо над розширенням формату співробітництва з Альянсом.

У минулому році Україна розпочала підготовку до набуття членства в Організації Північноатлантичного договору за новою Річною національною програмою, яка за своєю структурою та змістовим наповненням максимально наближена до Плану дій щодо членства в НАТО. Нового якісного характеру набуло співробітництво з військовими структурами Європейського Союзу.

Сьогодні українське військо бере активну участь у зміцненні міжнародної безпеки. Наша країна входить до двадцятки найбільш активних держав-миротворців світу. За час незалежності близько 34 тисяч військовослужбовців Збройних Сил України взяли участь у 18 міжнародних миротворчих операціях та місіях.

Українська армія стала надійною опорою української держави та захисту наших громадян. Військовослужбовці одними з перших надавали допомогу населенню у ліквідації наслідків техногенних катастроф та масштабних надзвичайних подій на території України.

Я впевнений, наша армія є сильною сьогодні, вона стане ще сильнішою завтра!

Висловлюю вдячність Збройним Силам держави, кожному солдату, офіцерові.

Бажаю щастя, здоров'я, наснаги, нових успіхів на службі Україні й Українському народові.

Президент України – Верховний Головнокомандувач
Збройних Сил України

Віктор ЮЩЕНКО

ВСТУПНЕ СЛОВО ТИМЧАСОВО ВИКОНУЮЧОГО ОБОВ'ЯЗКИ МІНІСТРА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Міністерство оборони України, реалізуючи законодавчо визначені функції з демократичного цивільного контролю над Збройними Силами оприлюднює “Білу книгу - 2009”. Це вже п’яте видання щорічника, який за цей час зарекомендував себе як ефективний механізм забезпечення відкритості та звітності Збройних Сил перед українським суспільством.

2009 рік для Збройних Сил України з огляду на завдання, поставлені перед ними, та ресурсне забезпечення був одним з найскладніших за всю їх історію.

Скорочення бюджетних видатків сповільнило темпи реалізації Державної програми розвитку Збройних Сил України на 2006–2011 роки, суттєво вплинуло на підготовку особового складу, бойове навчання підрозділів та злагодження органів військового управління. Разом з цим прийняття низки державних рішень у сфері оборони, зосередження діяльності на окремих пріоритетних напрямках, а також самовіддана робота всього особового складу Збройних Сил України дозволили витримати чергове випробування.

Збройні Сили України забезпечили охорону повітряного простору та найважливіших об’єктів інфраструктури держави, технічну готовність озброєння та військової техніки частин Об’єднаних сил швидкого реагування, підтримання належного рівня знань і навичок особового складу для виконання завдань за призначенням.

Ми продовжили роботу з удосконалення системи управління Збройними Силами України, впровадження новітніх розробок техніки зв’язку, автоматизації та захисту інформації у військах (силах).

Попри всі складнощі професіоналізація в Збройних Силах України продовжувалася. Проведено оптимізацію системи військової освіти і створено мережу військових навчальних закладів, які відповідають структурі та завданням Збройних Сил України. Завершено перехід до трирівневої системи органів кадрового забезпечення військ (сил). Готуються загальноприйнятні, прозорі та зрозумілі кадрові рішення стосовно всіх категорій військовослужбовців.

Докорінно змінено систему підготовки сержантського складу в навчальних військових частинах (центрах), військових навчальних закладах видів Збройних Сил

України, а створені військові коледжі забезпечують надання професійної освіти на базовому, середньому і вищому рівнях. Протягом року вже підготовлено близько 1400 осіб професійного сержантського складу, з яких 97 – середнього та вищого рівнів.

Ми усвідомлюємо пріоритетність спрямування ресурсів на відновлення озброєння та військової техніки високотехнологічних видів Збройних Сил України. У минулому році створено додаткові механізми для проведення модернізації, ремонту та технічного супроводження експлуатації авіаційної техніки. Активізовано роботу зі створення нових зразків озброєння та військової техніки, зокрема багатофункціонального ракетного комплексу, корабля класу “корвет” та військово-транспортного літака Ан-70. Міністерство оборони цілеспрямовано працює над удосконаленням нормативно-правових, фінансових, технічних та організаційних процедур для реалізації цих проектів.

Наші миротворці за тисячі кілометрів від рідної землі демонструють мужність і рішучість, високу гуманність, підвищуючи тим самим авторитет України на світовій арені. Протягом року проведено чотири ротації миротворчих контингентів та п'ятдесят ротацій миротворчого персоналу Збройних Сил України. У цілому 1096 військовослужбовців були задіяні в миротворчих операціях та місіях на території восьми держав світу.

Минулого року в умовах глобальної економічної кризи українське військо відчувало дієву підтримку громадських організацій, які сприяють обороні і патріотичному вихованню молоді. Завдяки проявам меценатства, благодійній підтримці та шефській допомозі з боку окремих громадян і організацій у Збройних Силах України проведено низку заходів, які сприяли зміцненню обороноздатності нашої держави.

Підбиваючи підсумки діяльності Збройних Сил у 2009 році, можна без перебільшення сказати, що українська армія здатна виконати свою основну конституційну функцію – захист державного суверенітету і територіальної цілісності та недоторканності кордонів України.

Попереду нас очікує не менш складна і напружена праця. Маємо відновити втрачене за минулий кризовий рік забезпечення боєздатності військ (сил), удосконалити систему управління і зв'язку, всі функціональні структури військ, озброєння та військову техніку, систему матеріально-технічного забезпечення, соціальний захист військовослужбовців та членів їх сімей.

Тимчасово виконуючий обов'язки
Міністра оборони України
Валерій ІВАЩЕНКО

ВСТУПНЕ СЛОВО НАЧАЛЬНИКА ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ – ГОЛОВНОКОМАНДУВАЧА ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

“Біла книга – 2009” – щорічне видання, яке традиційно висвітлює здобутки та системні зміни, що відбуваються у Збройних Силах України, перспективні напрями їх розвитку. Вони пов’язані з пошуком балансу між вимогами до рівня боєздатності і боєготовності військ (сил) та вирішенням нагальних проблем їх всебічного забезпечення, удосконалення системи управління, підготовки, комплектування та соціального захисту особового складу.

Цілком очевидно, що вирішення цих важливих завдань відбувається відкрито і прозоро, в рамках діючого демократичного цивільного контролю держави.

Головною метою розвитку Збройних Сил України є створення невеликого за чисельністю, оснащеного сучасним озброєнням та військовою технікою, добре підготовленого, професійного війська. Але, на темпи досягнення цієї мети суттєво вплинула триваюча фінансово-економічна криза. З огляду на це, минулий 2009 рік був непростим для Збройних Сил України.

Значні обмеження оборонного бюджету негативно позначилися на виконанні програм закупівлі новітнього озброєння, підготовці військ (сил) та їх всебічному забезпеченні. В цих умовах, Генеральним штабом, командуваннями видів Збройних Сил України були внесені суттєві корективи в діяльність.

Основні зусилля зосереджувалися на збереженні бойового потенціалу Збройних Сил України, запобіганні розвитку деструктивних процесів, підтриманні технічної готовності озброєння та військової техніки, забезпеченні безпеки та живучості арсеналів, баз та складів озброєння і боєприпасів, недопущенні зниження професійного рівня особового складу та укомплектуванні військ (сил). Значної уваги приділялося розробленню реалістичних планів застосування військ (сил).

З огляду на багатократні обмеження оборонних видатків пріоритетними напрямками діяльності Генерального штабу та видів Збройних Сил визначено оптимізацію системи управління та всебічного забезпечення, створення Єдиної автоматизованої системи управління та переведення військового зв’язку на цифрову базу, покращення спроможностей Повітряних Сил та Військово-Морських Сил, забезпечення реалізації міжнародних зобов’язань України у військовій сфері, покращення

рівня військового співробітництва з сусідніми країнами, в тому числі Російською Федерацією.

В скрутних фінансових умовах лейтмотивом діяльності керівного складу Збройних Сил України стали підтримання здорової моральної атмосфери у військових колективах, збереження офіцерських кадрів та підтримання соціального оптимізму. Підвищенню ефективності цієї роботи сприяла подальша реалізація Концепції кадрової політики, запровадження нової системи кадрового менеджменту, виділення роботи з офіцерами та військовослужбовцями за контрактом у окремий напрям, посилення гуманітарного та соціального забезпечення.

Продовжувалося удосконалення системи багаторівневої підготовки офіцерів, профільні види військові інститути трансформовані у військові академії.

Запроваджено нову систему підготовки сержантів у навчальних військових частинах (центрах), військових навчальних закладах видів Збройних Сил. Вищим рівнем освіти в цій системі став Військовий коледж підготовки сержантського складу. Сьогодні ми вже маємо практичне підтвердження правильності обраної стратегії підготовки сержантів.

Розпочато трансформацію системи бойової підготовки. Результатом цієї роботи повинно стати впровадження сучасних підходів до бойового навчання, які поєднують польовий (повітряний, морський) вишкіл з широким використанням тренажерів та імітаційних систем.

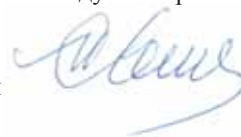
Важливим аспектом діяльності Збройних Сил України залишалась участь у міжнародній миротворчій діяльності. У 2009 році не було знижено рівень залучення підрозділів та персоналу Збройних Сил України до миротворчих операцій. Зазначене є яскравим свідченням того, що Україна є і залишатиметься надійним контрибутором міжнародної безпеки, передбачуваним та послідовним партнером.

В цілому, завдяки втіленим заходам, Збройні Сили України зберігають боєдатність, цілісність системи протиповітряної та територіальної оборони, спроможність адекватно реагувати на найбільш важливі загрози національній безпеці держави у воєнній сфері. Це результат наполегливої діяльності керівників різних рівнів, усього особового складу Збройних Сил України.

Наша держава продовжує створення сучасної армії європейського зразка. Безумовно, динамічний процес удосконалення та розвитку національного війська потребує залучення воєнно-політичного, економічного, соціального та духовного потенціалу держави. Це складна та відповідальна робота органів державної влади, місцевого самоврядування, громадських організацій, кожного генерала та адмірала, офіцера, сержанта та старшини, солдата та матроса. Від цього залежить якість та ефективність виконання Збройними Силами України конституційних завдань, гарантований рівень обороноздатності нашої держави.

Начальник Генерального штабу –
Головнокомандувач Збройних Сил України

генерал армії України

Іван СВИДА

РОЗДІЛ 1

ПІДСУМКИ РОЗВИТКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ У 2009 р.

ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ
РОЗВИТКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ

РІК СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК

ПІДСУМКИ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ
ОБОРОННОГО ОГЛЯДУ

ФІНАНСУВАННЯ ПОТРЕБ
ЗБРОЙНИХ СИЛ

ПІДСУМКИ РОЗВИТКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ У 2009 р.

Головним завданням Міністерства оборони та Генерального штабу у 2009 р. було забезпечення оборони держави, захист її суверенітету та територіальної цілісності. Особлива увага приділялася питанням збереження бойового потенціалу військ (сил), підтриманню боєздатності сил та засобів бойового чергування з протиповітряної оборони, а також забезпеченню життєдіяльності Збройних Сил України.

ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Ресурсні обмеження суттєво вплинули на стан виконання Державної програми розвитку Збройних Сил України на 2006 – 2011 роки (далі – Державна програма). Унаслідок об'єктивних причин протягом року темпи виконання основних заходів Державної програми було уповільнено. Проте вдалося уникнути поширення деструктивних процесів у військах (силах) та зберегти потенціал для продовження реформ у наступні роки.

Розвиток системи управління Збройних Сил

Важливим здобутком року став початок створення **системи забезпечення інформаційної безпеки** держави у воєнній сфері. У липні місяці Президентом України було затверджено Доктрину інформаційної безпеки України¹ та розпочато у Збройних Силах роботу зі створення вертикалі управління системою забезпечення інформаційної безпеки у воєнній сфері.

Посилені повноваження Кабінету Міністрів України з координації діяльності Міністерства оборони. Стало обов'язковим погодження структури центрального апарату Міністерства оборони з Першим віце-прем'єр-міністром України².

Протягом року нарощено оперативні можливості Об'єднаного оперативного командування. На цей час воно спроможне виконувати функції управління угрупованнями військ.

Продовжувалася робота зі створення автоматизованої системи управління Збройними Силами. Визначено її перспективний обрис, етапи та порядок створення. Послідовно, у межах фінансування, впроваджувалися окремі її елементи. Разом з тим загальні темпи переходу на сучасні інформаційно-телекомунікаційні засоби залишаються досить низькими (*3,2 % на рік*).

Цей чинник уповільнив виконання низки спланованих заходів Державної програми, зокрема стримується переформування командувань видів у штаби видів Збройних Сил, формування військових структур управління та оповіщення Повітряних Сил, удосконалення системи управління матеріально-технічним забезпеченням військ (сил).

Формування професійного складу Збройних Сил

Головні зусилля спрямовувалися на реалізацію засад кадрової політики, підтримання існуючих показників укомплектованості особовим складом військ (сил) та недопущення відтоку з військової служби професійно підготовлених військово-службовців.

¹ Указ Президента України "Про Доктрину інформаційної безпеки України" № 514/2009 від 8 липня 2009 р.

² Постанова Кабінету Міністрів України "Про внесення змін до Положення про Міністерство оборони України" № 664 від 1 липня 2009 р.

За результатами реалізації у 2009 р. Концепції кадрової політики в Збройних Силах України створені умови із запровадження з 1 січня 2010 р. **системи кадрового менеджменту централізованого типу**, спрямованої на забезпечення потреб військ (сил) в особовому складі, сприяння кожній особі в індивідуальному розвитку та можливості реалізації її потенціалу, бачення кожним військовослужбовцем перспективи свого кар'єрного зростання.

Протягом року було активізовано роботу 25 територіальних центрів комплектування військовослужбовцями за контрактом та визначено персональну відповідальність службових осіб за забезпечення якісних показників кандидатів для проходження військової служби за контрактом.

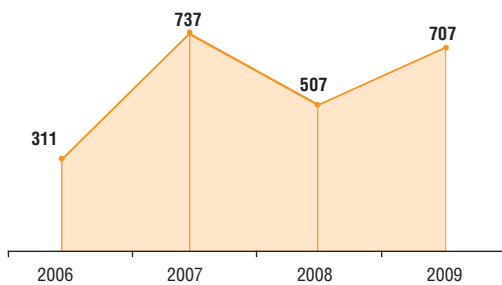
Запроваджено **нову систему комплектування військовослужбовцями за контрактом** за схемою: територіальний центр комплектування – навчальна військова частина (центр) – військова частина. Це дозволило надати керованості процесу комплектування, а за рахунок спрощення механізму прийняття на військову службу за контрактом заощаджувалося на підготовці особового складу у навчальних військових частинах (центрах) залежно від термінів навчання (від 1,5 до 3 місяців) з розрахунку на одного військовослужбовця від 1,6 до 3,5 тис. гривень.

У 2009 р. **розширено коло осіб, які мають право вступу на військову службу за контрактом**³. Сьогодні на посади рядового, сержантського і старшинського складу приймаються громадяни, які пройшли професійно-психологічний відбір і відпо-

відають установленим вимогам проходження військової служби: військовослужбовці, які прослужили на строковій службі не менше трьох місяців (раніше – не менше шести); громадяни призовного віку, які мають вищу, професійно-технічну або повну загальну середню освіту (раніше не було передбачено) і не проходили строкової служби; військовозобов'язані, а також жінки, які не мають військових звань офіцерського складу, з відповідною освітою та спеціальною підготовкою, віком від 18 до 40 років.

Окрема увага приділялася **створенню потужного сержантського корпусу**, оскільки його склад є однією з основних ознак сучасної професійної армії. Запроваджено багаторівневу систему підготовки сержантського складу. Мережа військових навчальних закладів з його підготовки включає 3 військові коледжі та 14 навчальних центрів видів та родів військ Збройних Сил.

Схема 1.1. Стан забезпечення військовослужбовців за контрактом службовим житлом, місць

Для **підвищення мотивації та привабливості** військової служби вживалися заходи із забезпечення службовим житлом військовослужбовців за контрактом. За підсумками року введено в експлуатацію 218 блок-секцій для розміщення понад 700 військовослужбовців цієї категорії (схема 1.1). Усього протягом 2006 – 2009 рр. створено службове житло для 2262 військовослужбовців.

Разом з тим в умовах недостатнього рівня грошового забезпечення, не реалізованих пільг і гарантій для військовослужбовців та членів їхніх сімей, що були задекларовані у суспільстві, професія військового на ринку праці у 2009 р. продовжувала залишатися неконкурентоспроможною.

³ Закон України "Про внесення змін до деяких законів України" № 1073-VI від 5 березня 2009 р.

Таблиця 1.1. Порівняння утримання стрільця військової служби за контрактом першого року служби та стрільця строкової військової служби на рік, грн.

Категорія	стрілець строкової військової служби	стрілець військової служби за контрактом
Грошове забезпечення	3080	18881
Харчування	12779	0
Речове забезпечення	2789	2789
Медичне забезпечення	193	193
Лазнево-пральне забезпечення	2509	0
Комунальні послуги	222	0
Перевезення (у відпустку, під час звільнення)	195	0
Витрати на призов	124	0
Всього	21891	21863

На сьогодні вартість утримання військовослужбовця строкової служби на посаді стрільця практично дорівнює вартості утримання військовослужбовця за контрактом першого року служби на цій же посаді (таблиця 1.1).

В той же час вдалося зберегти тенденцію залучення на військову службу молоді, яка оцінює військову справу як школу мужності та можливість виявити свої найкращі лідерські якості, стати справжнім професіоналом.

Так, за результатами соціологічних досліджень позитивне ставлення до військової служби значно переважає негативне її сприйняття. Переважна більшість опитаних сприймає службу в Збройних Силах як школу життя (44,6%), можливість загартуватися фізично і духовно (43,9%) та можливість для самореалізації (13,7%).

Серед негативних відповідей переважає думка, що це даремно втрачений час (6,1%), загроза життю і здоров'ю (2,4%) та розлука з рідними і близькими (2,5%)⁴.

Удосконалено систему військової освіти та науки. Створено потужні видові навчально-наукові центри, до складу яких входять навчальні підрозділи (факультети, кафедри академій (університету), коледжі сержантського складу) та наукові підрозділи (наукові центри). Це дозволило зосередити на єдиних навчальних базах підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації військових фахівців усіх рівнів військового управління, забезпечити інтеграцію військової освіти та науки, зменшити бюджетні видатки на їх утримання. Загалом для Збройних Сил України у 2009 р. підготовлено майже 1300 військових фахівців оперативного-стратегічного, оперативного-тактичного та тактичного рівнів.

У 2009 році підтримано досягнутий у попередні роки рівень підготовки **Об'єднаних сил швидкого реагування**. Виділений фінансовий ресурс був зосереджений на найважливіших напрямках, насамперед на підтриманні рівня навченості льотних екіпажів, які залучаються до прикриття важливих державних об'єктів та Сил негайного реагування.

Це дозволило забезпечити наліт авіації Повітряних Сил на рівні 18,2 години на екіпаж, авіації Сухопутних військ – 12 годин, морської авіації – 28,3 години, наплаваність бойових кораблів – 9,4 доби, виконати програму парашутно-десантної підготовки загальною кількістю понад 15,4 тис. стрибків, провести мінімально необхідну кількість тактичних навчань підрозділів (таблиця 1.2).

Незважаючи на шестикратне зменшення обсягів фінансування бойової підготовки у порівнянні з 2008 навчальним роком ефективність підготовки військ (сил)

Таблиця 1.2. Динаміка основних показників бойової підготовки ОСШР

	2006	2007	2008	2009
Заходи з підготовки військ (сил):	16	29	25	12 ⁵
бригадні тактичні навчання	-	-	1	3 ⁵
батальйонні тактичні навчання	1	6	7	4 ⁵
ротні тактичні навчання	8	12	10	5 ⁵
льотно-тактичні навчання	7	11	7	-
Середня наплаваність кораблів (катерів), діб	20,1	30,3	29	9,4

⁴ Наведені дані анкетного опитування, проведеного компанією "Дефенс Лайн" (Defense Line) з 8 по 23 жовтня 2009 р, серед особового складу військових частин.

⁵ У зв'язку із зміною форми основних заходів бойової підготовки, тактичні навчання проведено із значними спрощеннями, що дозволило збільшити їх кількість.

знизилася лише на чверть. При цьому питома вага високоякісних, але вартісних форм підготовки у загальній чисельності заходів становила половину по відношенню до минулого року.

Визначені на державному рівні показники фінансового та матеріального забезпечення військовослужбовців військової служби за контрактом не є стимулюючими для переходу на контрактні засади, що не дало змогу збільшити укомплектованість Збройних Сил цією категорією військовослужбовців. Разом з тим протягом року вдалося втримати чисельність військовослужбовців за контрактом на рівні майже 51%.

Виходячи з об'єктивних причин перехід Збройних Сил України на комплектування військовослужбовцями за контрактом продовжено до 2015 року⁶.

Гуманітарна та соціальна діяльність

Головні зусилля з гуманітарного та соціального забезпечення були зосереджені на покращенні **військово-патріотичного виховання**, підвищенні рівня морально-психологічного забезпечення особового складу Збройних Сил та вдосконаленні системи заохочення персоналу, спрямованої на досягнення високих результатів у службовій діяльності, зменшення кількості нещасних випадків і злочинів, травматизму і загибелі військовослужбовців.

Ефективності військово-патріотичного виховання сприяли:

- високий рівень довіри суспільства до Збройних Сил незважаючи на проблеми як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру;
- зацікавленість представників органів державної влади та місцевого самоврядування, навчальних закладів і наукових установ, громадських організацій у співпраці зі Збройними Силами.

Протягом року було **вдосконалено співпрацю органів військового управління з громадськими організаціями**. Загальна кількість неурядових громадських організацій, профспілкових організацій та ЗМІ, що входять до її складу, вже нараховує 84. У взаємодії з органами державної влади, місцевого самоврядування та громадськими організаціями проведено понад 10 тис. заходів військово-патріотичного спрямування та культурно-мистецьких акцій з нагоди відзначення державних та професійних свят, пам'ятних, знаменних дат і подій.

Набули системності заходи з **усунення протиріч щодо свободи віросповідання** у Збройних Силах. Опрацьовані механізми задоволення релігійних потреб віруючих військовослужбовців. Створено Раду у справах душпастирської опіки при Міністерстві оборони.

До складу Ради увійшли сім конфесій: Українська Православна Церква, Українська Православна Церква Київський Патріархат, Українська греко-католицька Церква, Римо-католицька Церква в Україні, Українська Автокефальна Православна Церква, Всеукраїнський союз об'єднань євангельських християн-баптистів та Духовне управління мусульман України.

З метою сприяння проведенню ефективної державної політики з питань сім'ї, гендерної рівності, подальшого згуртування військових колективів у Збройних Силах **створено Ради сімей військовослужбовців Збройних Сил України⁷.**

⁶ Указ Президента України "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 26 вересня 2008 року "Про невідкладні завдання щодо підвищення обороноздатності України" № 2/2009 від 10 січня 2009 р.

⁷ Наказ Міністра оборони України "Про затвердження Положення про Ради сімей військовослужбовців Збройних Сил України" № 588 від 25 листопада 2009 р.

Схема 1.2. Причини загибелі особового складу Збройних Сил, осіб

Схема 1.3. Втрати особового складу Збройних Сил України, осіб

Цілеспрямована виховна робота дозволила поліпшити стан **військової дисципліни**, кількість правопорушень знизити на 9 % у порівнянні з 2008 р., зменшити у 1,3 раза кількість випадків загибелі військовослужбовців (схеми 1.2, 1.3).

Через недостатнє ресурсне забезпечення у 2009 р. не вдалося досягти встановлених показників соціальної та **професійної адаптації військовослужбовців до цивільного життя**. Разом з тим успішно продовжується співробітництво з Північноатлантичним Альянсом (НАТО), Організацією з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) та Королівством Норвегія у рамках міжнародних проектів і програм, за кошти яких в Україні проводиться перепідготовка військовослужбовців на цивільні спеціальності.

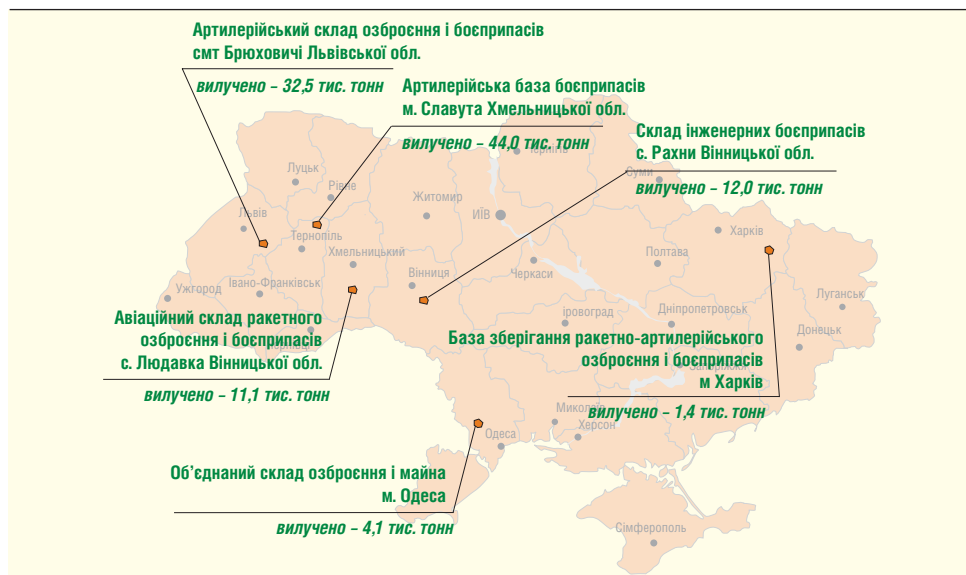
Протягом року в рамках цих міжнародних програм і проектів здійснено професійне навчання 2526 військовослужбовців за цивільними напрямками підготовки (116 навчальних груп, 44 напрями у 32 навчальних закладах) (Додаток 1).

Утилізація ракет і боєприпасів

Низькі темпи утилізації ракет і боєприпасів, не придатних для подальшого використання та зберігання, стримують виконання заходів з оптимізації бойового та чисельного складу Збройних Сил, не дозволяють наростити бойовий потенціал військ (сил) через додаткові витрати на утримання зайвих військових структур.

Протягом 2006–2009 рр. розформовано лише 6 об'єктів зберігання ракет і боєприпасів із 16 арсеналів, баз, складів, які не входять до перспективного складу Збройних Сил (схема 1.4).

Схема 1.4. Результати розформування об'єктів зберігання ракет і боєприпасів у 2006–2009 рр.

Таблиця 1.3. Утилізовано боєприпасів у 2006–2009 рр., тис. тонн

Утилізовано, у тому числі за кошти:	2006	2007	2008	2009
Державного бюджету	26,0	15,6	2,4	0,5
виконавців робіт (шляхом самофінансування)	-	-	3,4	1,2
міжнародної допомоги	-	-	-	4,8
Утилізовано силами:				
Збройних Сил	-	-	-	1,2
Мінпромполітики	-	8,7	4,7	12,5
Національного космічного агентства	-	3,3	2,3	0,3
Усього	26,0	27,6	12,8	20,5

На фінансування Державної цільової оборонної програми утилізації звичайних видів боєприпасів, не придатних для подальшого використання і зберігання, на 2008 – 2017 рр.⁸ у 2009 р. передбачалося 55,0 млн. грн.

Державним бюджетом України на 2009 р. для потреб Міністерства оборони на утилізацію боєприпасів було сплановано **33,34 млн. грн.**, у тому числі за загальним фондом **0,84 млн. грн.** (2,5 %), за спеціальним фондом **32,5 млн. грн.** (97,5 %). Фактично надійшло **8,45 млн. грн.**, з них за загальним фондом **0,84 млн. грн.**, за спеціальним фондом – **7,61 млн. грн.** (23 % від спланованого).

Загалом у 2009 р. Міністерством оборони вилучено на утилізацію з військових частин Збройних Сил **23,1 тис. тонн** боєприпасів, з яких передано до сфери управління Міністерства промислової політики та Національного космічного агентства 14,2 тис. тонн, та 0,5 тис. тонн боєприпасів відповідно. Обсяги утилізованих у 2006–2009 рр. боєприпасів наведені у таблиці 1.3.

Утилізація компонентів ракетного палива

Процес утилізації рідких компонентів ракетних палив тісно пов'язаний з утилізацією ракет, хоча ці речовини зберігаються окремо і для їх утилізації задіяний інший комплекс організаційних заходів. На шести об'єктах зберігання ракетного палива Збройних Сил знаходиться близько **15,5 тис. тонн** надлишкових та некондиційних окислювачів ракетного пального типу “меланж”. П'ять з цих об'єктів планується розформувати до кінця 2015 р.

У 2009 р. практичного продовження отримала розпочата у 2005 р. робота із залучення міжнародної допомоги на утилізацію компонентів ракетного палива у Збройних Силах.

16 вересня 2009 р. на виконання Меморандуму про взаєморозуміння між Кабінетом Міністрів України та Організацією з безпеки і співробітництва в Європі щодо проекту ОБСЄ – Україна стосовно утилізації запасів меланжу (компонента рідкого ракетного палива)⁹ було підписано міжнародний контракт між Міністерством оборони України, Секретаріатом ОБСЄ та підприємствами Російської Федерації щодо надання послуг, пов'язаних з утилізацією **3,2 тис. тонн** меланжу.

Країнами–донорами проекту “ОБСЄ – Україна стосовно утилізації запасів меланжу” виступили: Швеція, Данія, Фінляндія, Німеччина, Норвегія, Польща, Іспанія та Чехія.

У 2009 р. на фінансування заходів з утилізації компонентів ракетного палива з призначених за спеціальним фондом Державного бюджету України 2,5 млн. грн. отримано 1,27 млн. грн. (50%), які використано на виконання міжнародних зобов'язань України в рамках проекту – ремонт засобів транспортування меланжу та оплату його транспортування територією України.

В рамках контракту протягом року на підприємствах Російської Федерації, які стали переможцями міжнародного тендеру, утилізовано **470 тонн** меланжу (таблиця 1.5).

Таблиця 1.4. Результати утилізації меланжу у 2008 - 2009 рр., тонн

	2008	2009
Державний бюджет	-	-
міжнародна допомога	215	470

РІК СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК

За обсягом завдань та чисельністю Сухопутні війська становлять основу бойової могутності української армії. Їм належить вирішальна роль при виконанні більшості завдань Збройних Сил України. З урахуванням ролі сухопутного компонента у збройних конфліктах сучасності, а також враховуючи нагальну потребу збереження досягнутого рівня навченості особового складу, 2009 р. був оголошений **Роком Сухопутних військ**.

⁸ Затверджена постановою Кабінету Міністрів України № 940 від 22 жовтня 2008 р.

⁹ Меморандум про взаєморозуміння між Кабінетом Міністрів України та Організацією з безпеки і співробітництва в Європі щодо проекту ОБСЄ – Україна стосовно утилізації запасів меланжу (компонента рідкого ракетного палива) ратифіковано Законом України № 1264-VI від 15 квітня 2009 р.

Головними пріоритетами розвитку Сухопутних військ у 2009 р. були:

- підготовка українських миротворців до виконання завдань за межами України;
- підтримання озброєння і військової техніки у боєздатному стані та поступове переоснащення військ, насамперед Об'єднаних сил швидкого реагування, новими їх зразками, сумісними із стандартами НАТО;
- удосконалення системи управління та створення умов для переходу на цифровий інтегрований зв'язок;
- підготовка військ за формами і методами навчання, оснований на комп'ютерних технологіях, та максимальне використання можливостей спеціалізованих навчальних центрів;
- підвищення теоретичного рівня навченості особового складу.

Врізка 1.1. Бойовий склад Сухопутних військ

СУХОПУТНІ ВІЙСЬКА НАРАХОВУЮТЬ:

- оперативних командувань – 2;
- територіальних управлінь – 1;
- армійських корпусів – 3;
- бригад – 17 (механізованих – 8, танкових – 2, аеромобільних – 2, повітрянодесантних – 1, артилерійських – 3, ракетних – 1);
- полків – 23 (механізованих – 1, аеромобільних – 1, реактивних – 3, зенітних ракетних – 3, спеціального призначення – 2, армійської авіації – 2, зв'язку – 4, інженерних – 4, РЕБ – 1, РХБз – 1, спеціальних – 1);
- навчальних центрів – 1

Структура та бойовий склад Сухопутних військ на кінець 2009 р. збалансовані за функціональними можливостями військових структур та системи управління військами (врізка 1.1).

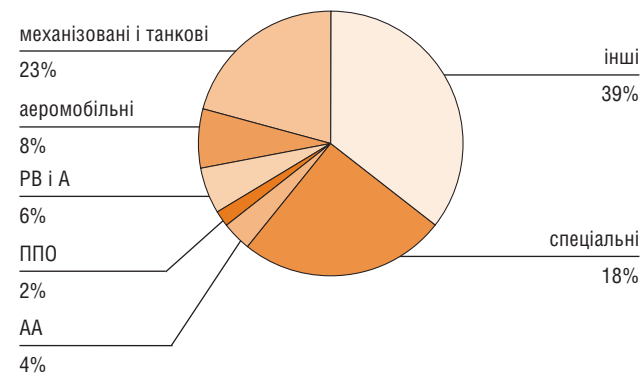
З урахуванням положень та вимог документів, що визначають діяльність Збройних Сил – насамперед Стратегічного замислу застосування Збройних Сил України, оптимізовано чисельність родів військ Сухопутних військ (схема 1.5).

Бойовим завданням мирного часу є участь підрозділів Сухопутних військ у миротворчих операціях ООН. Починаючи з 1992 р. понад 25 тисяч військовослужбовців Сухопутних військ отримали досвід служби у миротворчих місіях, що сприяє підвищенню навченості особового складу, а також відіграє значну роль у зміцненні авторитету держави у світі.

Зокрема за результатами участі у миротворчих операціях:

- вдосконалено тактику дій підрозділів;
- внесено зміни до програм, настанов і курсів підготовки підрозділів та фахівців за відповідними військовими спеціальностями;
- уточнено тактико-технічні вимоги до перспективних зразків озброєння та військової техніки (ОВТ) та внесено пропозиції щодо модернізації існуючих.

Схема 1.5. Співвідношення родів військ Сухопутних військ

Протягом року було підготовлено 4 підрозділи для участі у миротворчих операціях, які забезпечили виконання завдань 56 окремого вертолітного загону Місії ООН у Лівії та української складової УКРПОЛБАТу в Косово.

Розпочато трансформацію системи підготовки військ. Вона базується на глибокому аналізі принципів та методів організації підготовки військ в арміях провідних країн світу, досвіді, який було отримано в ході участі у миротворчих операціях, та національних особливостях. З огляду на об'єктивні та суб'єктивні фактори, що супроводжують трансформаційні процеси в Збройних Силах України в цілому, досягти результату миттєво не очікується. Тому у 2009 р. опрацьовано довгостроковий план трансформації підготовки військ, який, зокрема, передбачає: досконале вивчення іноземного досвіду підготовки різних армій, збільшення питомої ваги високоефективних заходів та послідовний перехід на методику цільової спеціалізації навчальних заходів.

Прийняття на озброєння нових зразків ОВТ протягом 2006 – 2009 рр. дозволило підвищити бойовий потенціал, польову навченість та майстерність особового складу військ.

Таблиця 1.6. Оновлення парку ОБТ Сухопутних військ

	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.
Прийняття на озброєння, зразків	3	5	4	7
Закуплено, од.	80	176	71	-
Модернізовано та продовжено ресурс, типів ОБТ	6	2	5	2

- Військовий коледж сержантського складу Академії Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного;
- Військовий коледж сержантського складу Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”;
- навчальні з’єднання, військові частини та підрозділи.

Сухопутні війська – основа майбутньої добре оснащеної, професійної української армії. Їх сучасний стан та рівень підготовки в цілому дозволяє адекватно реагувати на можливі загрози та впевнено виконувати покладені завдання за призначенням.

ПІДСУМКИ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ОБОРОННОГО ОГЛЯДУ

У 2009 р. з метою опрацювання вихідних даних щодо подальшого довгострокового та середньострокового планування розвитку Збройних Сил України, інших військових формувань продовжено оборонний огляд, до якого залучені 16 міністерств і відомств сектору безпеки і оборони.

Загальне керівництво оборонним оглядом здійснюється Кабінетом Міністрів України, для чого утворено Міжвідомчу комісію з питань проведення оборонного огляду, головою якої є Перший віце-прем’єр-міністр України.

Робочим органом Міжвідомчої комісії є Аналітична група, яка проводить моніторинг, вивчення, аналіз та оцінювання інформації, готує засідання Міжвідомчої комісії, інформує про її діяльність. Її очолює директор Інституту проблем національної безпеки при Раді національної безпеки і оборони України.

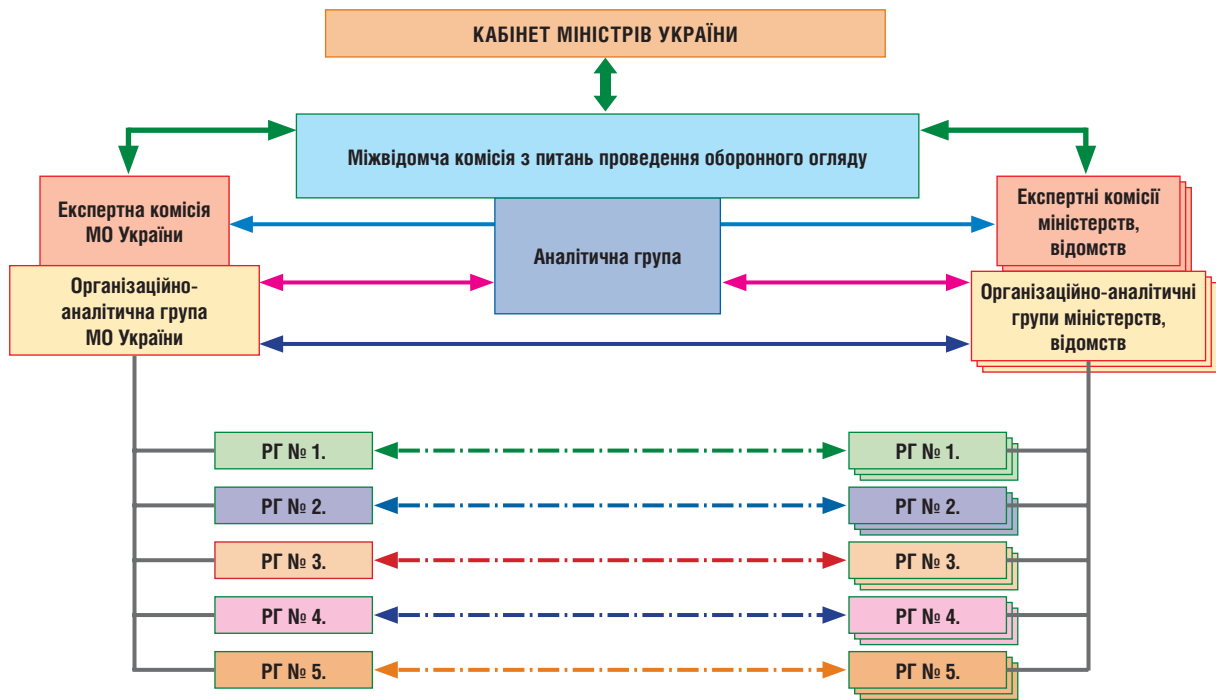
У Міністерстві оборони завданнями оборонного огляду опікується Експертна комісія, при якій діють Організаційно-аналітична група та п’ять робочих груп (схема 1.7).

Робочими групами підготовлено інформаційно-аналітичний матеріал, зокрема:

- оцінку середовища безпеки, визначення викликів, загроз та небезпек для України;
- цілі та завдання застосування Збройних Сил та інших військових формувань;
- сценарії застосування військ (сил), вимоги до необхідних спроможностей за всіма сценаріями та планування необхідних для цього сил та засобів;
- оцінку наявних спроможностей Збройних Сил, інших військових формувань, визначення потреб в спроможностях, силах і засобах для виконання завдань оборони.

До участі у заходах оборонного огляду залучалися вітчизняні та іноземні експерти, представники неурядових громадських організацій. Хід огляду висвітлювався у засобах масової інформації.

Схема 1.7. Загальна структура робочих органів з питань проведення оборонного огляду

Найбільш складним питанням оборонного огляду стало визначення можливості держави забезпечити виконання завдань у сфері оборони необхідними ресурсами, їх фінансування тощо. Фінансово-економічна криза значно ускладнила цей процес і, як наслідок, прогностичні показники фінансування Збройних Сил та інших військових формувань отримані не були. За таких умов Міністерство оборони звернулося до Кабінету Міністрів України, Секретаріату Ради національної безпеки і оборони України з проханням щодо продовження строків виконання завдань оборонного огляду.

Робота в рамках оборонного огляду з опрацювання раціональних шляхів переходу до перспективних структур сектору безпеки і оборони України зразка 2025 року триває. Його результати будуть наведені в Стратегічному оборонному бюлетені України на період до 2025 року, який стане стратегією розвитку Збройних Сил на довгострокову перспективу.

ФІНАНСУВАННЯ ПОТРЕБ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Схема 1.8. Стан фінансування потреб Збройних Сил у 2006–2009 рр., млрд. грн.

Головні проблеми забезпечення діяльності Збройних Сил у 2009 р. пов'язані з невідповідністю обсягів асигнувань реальним потребам у коштах для утримання та розвитку Збройних Сил, неритмічним фінансуванням, різким збільшенням частки спеціального фонду в загальному обсязі видатків Міністерства оборони.

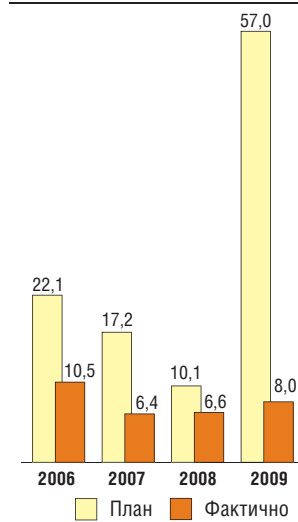
У 2009 р., як і у попередні роки, обсяг фінансування Збройних Сил не відповідав не тільки нормативній, а й мінімальній потребі, та не враховував існуючого рівня інфляції (схема 1.8).

Зокрема, на виконання завдань, які визначені у Державній програмі розвитку Збройних Сил України на 2006 – 2011 рр., нормативна потреба на 2009 р. становила 32,4 млрд. грн.

Враховуючи фінансову кризу та економічну ситуацію в країні, Міністерством оборони визначено мінімально необхідний рівень видатків у сумі 17,5 млрд. грн., що дозволяло б забезпечити належну життєдіяльність військ та виконання заходів з бойової підготовки військ (сил).

Державним бюджетом на 2009 р. Міністерству оборони передбачено 12,806 млрд. грн. (1,2 % від ВВП), з них загальний фонд становив лише 7 428,5 млн. грн. (58 % видатків), спеціальний фонд – 4 221,6 млн. грн. (33 % видатків), стабілізаційний фонд – 1 155,9 млн. грн. (9 % видатків).

Схема 1.9. Динаміка зміни частки спеціального фонду, % до загального фонду

Фактично надійшло **8 340,9 млн. грн.** (0,79 % від ВВП), з них: із загального фонду – **7 338,5 млн. грн.** (88 % надходжень), зі спеціального фонду – **588,4 млн. грн.** (7 % надходжень), зі стабілізаційного фонду – **414,0 млн. грн.** (5 % надходжень) (Додаток 2).

За плановими показниками недофінансовано на **4,46 млрд. грн.** (34,9 %), а обсяги фінансування у 2009 р. порівняно з минулим роком зменшилися на **1,19 млрд. грн.**

Виділення видатків на оборону в обсягах **менше 1% ВВП** є небезпечним для оборонної системи держави, особливо це стосується високотехнологічних видів Збройних Сил: Повітряних Сил та Військово-Морських Сил, для відновлення боєздатності яких потрібен значний час, навіть за умови належного фінансування у майбутньому.

У 2009 р. продовжувалась практика планування значної частини видатків у негарантованих обсягах за рахунок коштів спеціального фонду, планові призначення якого зросли у порівнянні з 2008 р. у п'ять разів. Разом з тим реальне наповнення спеціального фонду залишилося на рівні минулого року (схема 1.9).

Основними причинами ненаповнення спеціального фонду стали:

- неузгодженість порядку продажу об'єктів з положеннями Земельного кодексу України¹⁰;
- стагнація ринку нерухомості внаслідок світової кризи.

Крім того, частка призначень на утримання Збройних Сил порівняно з 2008 р., збільшилася з 77 % до 84 % (64 % – 2007 р.). Тобто фінансування Збройних Сил набуло сталих ознак переходу від бюджету розвитку до бюджету утримання.

Обсяги фінансування Збройних Сил у 2009 р. не дозволили:

- досягти планових показників підготовки військ (сил) та оновлення озброєння і військової техніки;
- продовжити роботу щодо поступового впровадження Єдиної автоматизованої системи управління Збройними Силами на базі сучасних засобів обробки та передачі інформації;
- забезпечити сприятливі умови служби військовослужбовців за контрактом;
- здійснити підготовку визначеної кількості військовонавчених мобілізаційних ресурсів та резервістів;
- вивести зі складу Збройних Сил арсенали, бази, склади, які не передбачені перспективною структурою та продовжити виконання заходів щодо вивільнення Збройних Сил від виконання невластивих функцій;
- реалізувати сплановані заходи з утилізації надлишкового та не придатного до використання озброєння, військової техніки, ракет і боєприпасів;
- забезпечити належний рівень соціальних гарантій військовослужбовцям, особам, звільненим у запас або відставку, визначений чинним законодавством.

Загальне недофінансування Державної програми розвитку Збройних Сил України у 2006 – 2009 рр. становить близько **11,5 млрд. грн.**, або 15,6 % з передбачених Програмою 73,4 млрд. грн.

У 2009 р. реалізація Державної програми розвитку Збройних Сил України на 2006–2011 рр. здійснювалася в складних умовах фінансово-економічної кризи, які з урахуванням недофінансування попередніх років не дозволили досягнути визначених показників.

Разом з тим Збройні Сили України не припинили роботи із вдосконалення усіх аспектів своєї діяльності. Вони є боєздатним військовим формуванням і спроможні забезпечити адекватне реагування на можливі загрози у воєнній сфері.

Здійснювалася цілеспрямована робота з оцінки стану і готовності Збройних Сил до виконання завдань за призначенням в рамках оборонного огляду, за підсумками якого будуть визначені реальні матеріальні, фінансові і людські ресурси для гарантованого забезпечення оборони держави та уточнені довгострокові перспективи розвитку Збройних Сил.

¹⁰ Постанова Кабінету міністрів України "Питання реалізації нерухомого військового майна Збройних Сил у 2009 році" № 348 від 15 квітня 2009 р.

РОЗДІЛ 2

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ, ЇХ СТРУКТУРА, ЧИСЕЛЬНІСТЬ, ОСНАЦЕННЯ

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ
ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА
ЗБРОЙНИХ СИЛ

ОСНАЦЕННЯ ОЗБРОЄННЯМ
І ВІЙСЬКОВОЮ ТЕХНІКОЮ

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ, ЇХ СТРУКТУРА, ЧИСЕЛЬНІСТЬ, ОСНАЩЕННЯ

Протягом року продовжувалося формування сучасної моделі управління Збройними Силами за рахунок збалансованого розвитку її основних компонентів: органів управління, інфраструктури системи управління – пунктів управління, автоматизованих підсистем управління військами (силами) та зброєю, створення сучасних телекомунікаційних мереж, засобів зв'язку.

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ

Удосконалення системи управління Збройними Силами здійснювалося в рамках переходу на триступеневу структуру зразка 2011 р. (схема 2.1):

- *стратегічний рівень* – Міністерство оборони, Генеральний штаб;
- *оперативний рівень* – командування видів Збройних Сил, Об'єднане оперативне командування (ООК), Командування сил підтримки (КСП);
- *тактичний рівень* – з'єднання та військові частини.

Єдина автоматизована система управління Збройними Силами України (ЄАСУ) є основою всієї системи управління Збройними Силами. Вона створюється

Схема 2.1. Структура органів військового управління Збройних Сил, на кінець 2009 р.

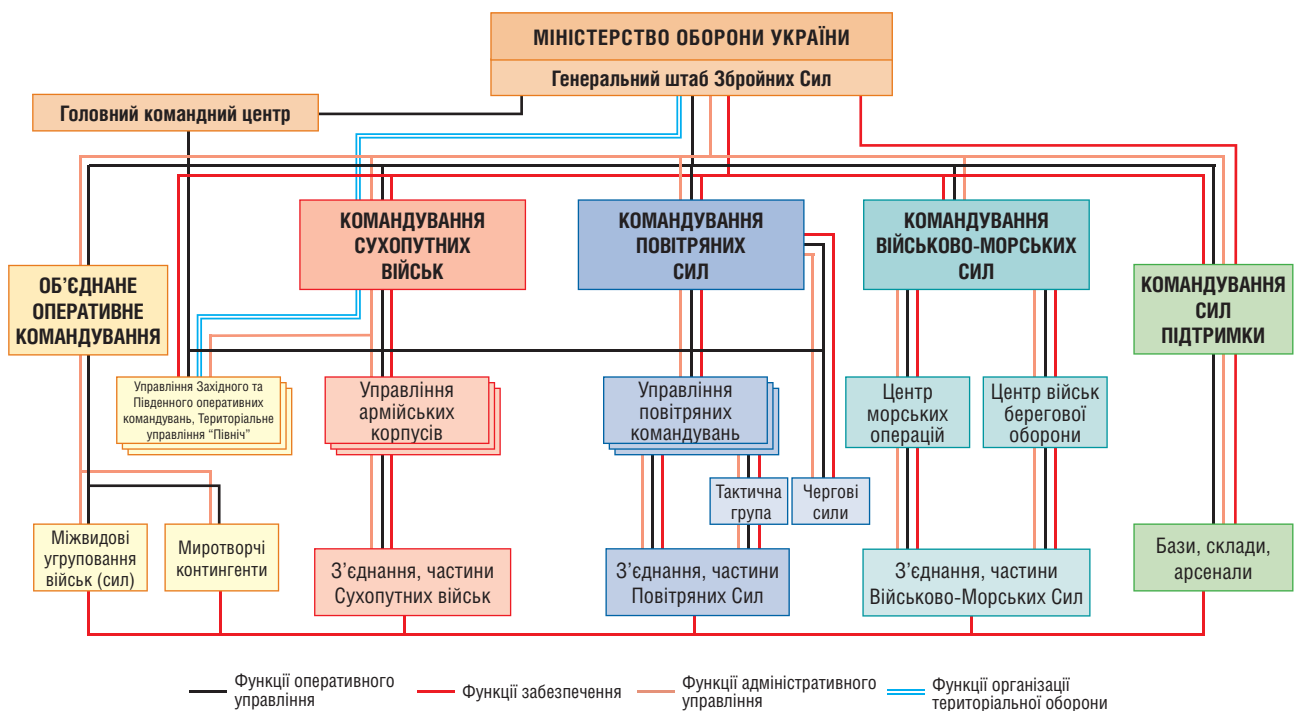
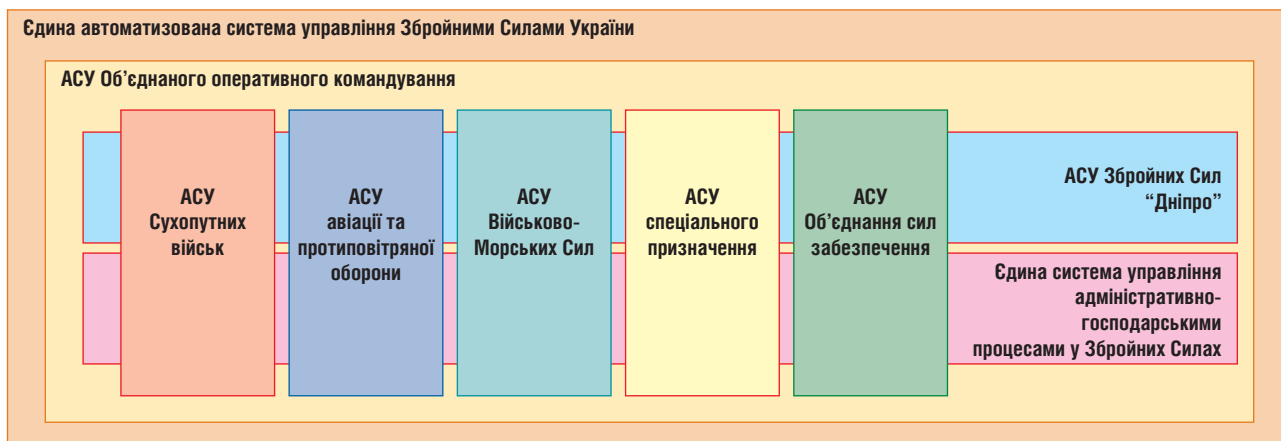

Схема 2.2. Єдина автоматизована система управління Збройними Силами України

на основі сучасних інформаційних технологій (схема 2.2). У 2009 р. головні зусилля зосереджувалися на розгортанні ЄАСУ в командуваннях Повітряних Сил та Військово-Морських Сил.

Тривала дослідна експлуатація та підготовка до проведення державних випробувань автоматизованої системи управління Збройних Сил України "Дніпро", яка забезпечує передачу інформації в інтересах службових осіб органів управління Збройних Сил.

Першочергові заходи зі створення єдиного транспортного середовища для передачі інформації в інтересах усіх видів і родів військ включають:

- прокладення волоконно-оптичних ліній зв'язку до підприємств відкритого акціонерного товариства "Укртелеком";
- розгортання цифрового автоматичного зв'язку у Збройних Силах;
- створення систем захисту інформації із застосуванням технологій вітчизняного виробництва;
- розгортання захищених локальних обчислювальних мереж на пунктах управління Збройних Сил;
- прив'язку вузлів зв'язку пунктів управління Збройних Сил до транспортної мережі загального користування.

У 2009 р. вперше прокладено експериментальні волоконно-оптичні лінії зв'язку у військових частинах і установах у Одеській, Чернігівській і Донецькій областях.

Стратегічна ланка управління

З метою підвищення ефективності взаємодії структурних підрозділів Міністерства оборони та Генерального штабу, усунення дублювання їх функцій та завдань, визначення раціонального співвідношення військовослужбовців і цивільного персоналу протягом року тривала робота з удосконалення їх структур¹.

Уточнено завдання Міністерства оборони щодо реалізації політики держави у Збройних Силах, політичних та стратегічних цілей у сфері оборони, принципів і напрямів розвитку військ (сил) та адміністративного керівництва Збройними Силами України².

¹ Указ Президента України "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 березня 2009 р. "Про стан та невідкладні заходи з фінансування потреб Збройних Сил України у 2009 році в обсягах, необхідних для забезпечення оборони держави" № 399 від 4 червня 2009 р.

² Постанова Кабінету Міністрів України "Про внесення змін до Положення про Міністерство оборони України" № 664 від 1 липня 2009 р.

Для підвищення ефективності управління матеріальними ресурсами у складі *Міністерства оборони* Департамент державних закупівель та ресурсного забезпечення переформовано у Департамент державних закупівель та Департамент ресурсного забезпечення. Департамент економічної та господарської діяльності переформовано у Департамент економічної діяльності і Управління ремонту озброєння та військової техніки.

Удосконалено систему управління військовою сферою охорони здоров'я. На базі Департаменту охорони здоров'я, Головного військово-медичного управління (не належить до центрального апарату Міністерства оборони) та Військово-медичного управління створено Військово-медичний департамент.

У *Генеральному штабі* з метою покращання організації заходів військового співробітництва Збройних Сил зі збройними силами інших держав та регіональними міжнародними організаціями Управління військового співробітництва Генерального штабу переформовано у Центральне управління військового співробітництва Збройних Сил України.

Для забезпечення переведення системи зв'язку на цифрові способи передачі і обробки інформації та автоматизації процесів управління у 2009 р. створені структурні підрозділи, які виконують завдання в інтересах Генерального штабу: Головний пункт управління системою зв'язку та інформаційних систем Збройних Сил України, Управління захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах Збройних Сил України, Управління розвитку зв'язку та автоматизації Збройних Сил України, Управління супроводження єдиної автоматизованої системи управління Збройних Сил України та Управління технічного забезпечення зв'язку та автоматизації Збройних Сил України.

Структури Міністерства оборони та Генерального штабу на кінець 2009 р. наведені у Додатку 3.

Оперативна ланка управління

Удосконалено організаційно-штатну структуру *Командування Сухопутних військ*, уточнено сферу відповідальності заступників командувача Сухопутних військ та структурних підрозділів.

У цілому Сухопутними військами не допущено зниження рівня готовності системи управління до виконання завдань за призначенням.

Удосконалення системи управління *Повітряних Сил* було спрямоване на:

- підготовку органів військового управління, опанування нових принципів планування застосування військ (сил) та способів управління черговими силами з протиповітряної оборони при виконанні ними завдань бойового чергування у мирний час, протидії проявам повітряного тероризму;

- оптимізацію функцій та організаційно-штатних структур органів військового управління;
- підвищення ефективності управління з'єднаннями і частинами.

Протягом року два пункти управління Повітряних Сил переобладнані новітніми засобами автоматизації.

Триває створення на базі командного центру Повітряних Сил Центру повітряних операцій та на базі командних пунктів Повітряних командувань – Центрів управління та оповіщення.

Система управління Повітряних Сил забезпечила стійке, постійне та безперервне керівництво черговими силами та засобами з протиповітряної оборони.

Головна увага *Командування Військово-Морських Сил* надавалась удосконаленню структури органів військового управління, підвищенню оперативності та якості їх роботи, відновленню боєздатності стаціонарних і рухомих пунктів управління.

Протягом року проведено роботу з передачі функцій планування та управління міжвидовими угрупованнями військ (сил) *Об'єднаному оперативному командуванню*:

- визначено порядок організації управління сухопутним, повітряним та морським компонентами;
- організовано взаємодію з іншими військовими формуваннями та правоохоронними органами в умовах введення правових режимів надзвичайного або воєнного стану та при запобіганні терористичним актам на об'єктах держави;
- сплановано участь військ (сил) в антитерористичних операціях, наданні допомоги органам державної влади і населенню у ході ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗБРОЙНИХ СИЛ

Структура Збройних Сил у 2009 р. значних змін не зазнала (Додаток 3).

Оперативні завдання, бойовий та чисельний склад Збройних Сил у 2009 р. уточнено з урахуванням:

- сценаріїв (ситуацій) застосування Збройних Сил, що ґрунтуються на уточненому переліку загроз національній безпеці у воєнній сфері;

- зростання ролі сил негайного і швидкого реагування та Сил спеціальних операцій у виконанні завдань Збройних Сил у мирний і воєнний час;

- необхідності забезпечення надійного прикриття важливих державних об'єктів, угруповань військ (сил) Збройних Сил, несення бойового чергування з протиповітряної оборони, участі у протидії терористичним актам з прикриття важливих державних об'єктів.

На кінець 2009 р. загальна чисельність Збройних Сил становила 200 тис. осіб, у тому числі – 150 тис. військовослужбовців (Додаток 3).

У *Сухопутних військах* уточнено функції і завдання військових структур оперативно-тактичної ланки управління. Продовжувався експеримент з формування у складі Об'єднаних сил швидкого реагування багатофункціональних мобільних з'єднань і військових частин.

Протягом року тривав пошук раціональних організаційно-штатних структур авіації *Повітряних Сил*, здатних забезпечити підвищення вишколу льотного

складу, покращення аеродромно-технічного, радіотехнічного забезпечення польотів та досягнення максимальної ефективності виконання завдань за призначенням.

З цією метою розпочато проведення відповідного експерименту³, який передбачає розподіл функцій з бойового застосування авіаційних підрозділів (покладається на авіаційну бригаду) та всебічного забезпечення застосування і бойової підготовки авіаційних підрозділів (покладається на авіаційну базу).

У *Військово-Морських Силах* здійснювалися заходи, спрямовані на удосконалення організаційних структур органів військового управління та нарощування структури і чисельності військ берегової оборони.

Структура, чисельність і бойовий склад видів Збройних Сил на кінець 2009 р. наведені в Додатку 3.

ОСНАЦЕННЯ ОЗБРОЄННЯМ І ВІЙСЬКОВОЮ ТЕХНІКОЮ

Усі пріоритетні напрями оновлення озброєння та військової техніки (ОВТ), що визначені Державною програмою розвитку озброєнь та військової техніки до 2015 р., продовжували розвиватися у межах обсягів фінансування державного оборонного замовлення на 2009 р. Збройні Сили України оснащувалися сучасними та перспективними зразками ОВТ на базі новітніх технологій. Однак за темпами поставок ОВТ у війська (сили) є значне відставання від світових нормативів їх планового оновлення⁴ (Додаток 3).

У 2009 р. фактичне фінансування за бюджетними програмами створення, закупівлі і модернізації озброєння ОВТ склало 483,3 млн. грн., що становить 21 % від бюджетних призначень.

Загалом протягом року на озброєння Збройних Сил прийнято 19 нових зразків ОВТ – майже на третину менше, ніж у минулому році.

За цих умов Міністерство оборони та Генеральний штаб висловили низку ініціатив, які здобули підтримку на державному рівні, зокрема:

- удосконалення концептуальних основ зі створення національної системи розроблення та поставлення на виробництво озброєння, військової і спеціальної техніки⁵, якими покращено управління цією сферою діяльності, досягнуто узгодженість дій усіх учасників, прийняття оптимальних технічних рішень, мінімізацію витрат державного бюджету та зменшення строків створення ОВТ і взяття на озброєння;
- забезпечення розрахунків з авіаремонтними підприємствами за виконані роботи надлишковим авіаційним майном, агрегатами та літаками, які Збройним Силам не потрібні і перебувають на зберіганні⁶. В умовах обмеженого фінансування Міністерство оборони отримало додаткові можливості для здійснення модернізації, ремонту і технічного супроводження експлуатації авіаційної техніки;
- здійснення закупівлі і модернізації ОВТ за державним оборонним замовленням у національних виробників за рахунок коштів Стабілізаційного фонду⁷.

³ Наказ Міністра оборони України "Про проведення експерименту з переформування 114 бригади тактичної авіації, створення авіаційної бази та їх функціонування у складі Повітряних Сил Збройних Сил України у 2009–2010 роках" №165 від 8 квітня 2009 р.

⁴ Світові нормативи оновлення озброєння і військової техніки становлять 4–6% на рік за умови 20–25-річного його життєвого циклу.

⁵ Розпорядження Кабінету Міністрів України "Про схвалення Концепції створення національної системи розроблення та поставлення на виробництво озброєння, військової і спеціальної техніки" № 756-р від 1 липня 2009 р.

⁶ Постанова Кабінету Міністрів України "Деякі питання відновлення та ремонту авіаційної техніки Збройних Сил" № 1135 від 14 жовтня 2009 р.

⁷ Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку використання у 2009 році коштів Стабілізаційного фонду для створення, закупівлі і модернізації озброєння та військової техніки за державним оборонним замовленням у національних виробників для забезпечення оборони держави" № 691-р від 8 липня 2009 р.

Протягом року вдалося завершити державні випробування та прийняти на озброєння бойовий танк БМ “Оплот”, інформаційно-аналітичну систему планування мобілізаційного розгортання Збройних Сил, виготовити дослідний зразок автоматизованого мобільного командного пункту підрозділу радіотехнічних військ.

Продовжувалося виконання науково-дослідних робіт з модернізації радіолокаційних станцій, зенітних ракетних комплексів, у тому числі переносних, та іншого ОВТ Повітряних Сил, зокрема військово-транспортного літака Ан-70 та літаків МіГ-29, Су-25, Л-39. У 2009 р. отримані перші зразки модернізованих літаків. Завдяки поліпшенню характеристик двигунів, новому навігаційному, прицільному обладнанню та засобам реєстрації польотної інформації модернізовані літаки дозволяють з більшою ефективністю виконувати бойові завдання.

Розпочато відновлення технічного стану озброєння військ протиповітряної оборони Сухопутних військ, проведення робіт з подовження термінів технічної придатності зенітних керованих ракет, модернізації двигунів вертольотів. Уточнено оперативно-технічні вимоги до вітчизняного оперативно-тактичного ракетного комплексу.

Завершено розробку технічного проекту корабля класу “корвет”. Виконавцем державного оборонного замовлення з будівництва кораблів визначено Державну акціонерну холдингову компанію “Чорноморський суднобудівний завод”, м. Миколаїв. Триває ремонт підводного човна “Запоріжжя”.

Головні заходи з оснащення Збройних Сил ОВТ у 2009 р. наведені в Додатку 3.

Система управління Збройними Силами забезпечувала керівництво оперативною (бойовою) підготовкою військ (сил), управління їх повсякденною діяльністю та миротворчими контингентами. Збережені на необхідному рівні оперативні можливості військ (сил) та цілісність системи протиповітряної оборони держави.

Структурні зміни у Збройних Силах спрямовувалися на оптимізацію їх складу та чисельності для забезпечення якісного виконання завдань за призначенням в особливий період відповідно до Стратегічного замислу застосування Збройних Сил.

У 2009 р. через обмежене фінансування заходів з розвитку озброєння та військової техніки (на чверть менше ніж у 2008 р.) головна увага Міністерства оборони була зосереджена на модернізації, ремонті та продовженні ресурсу наявних у військах (силах) ОВТ.

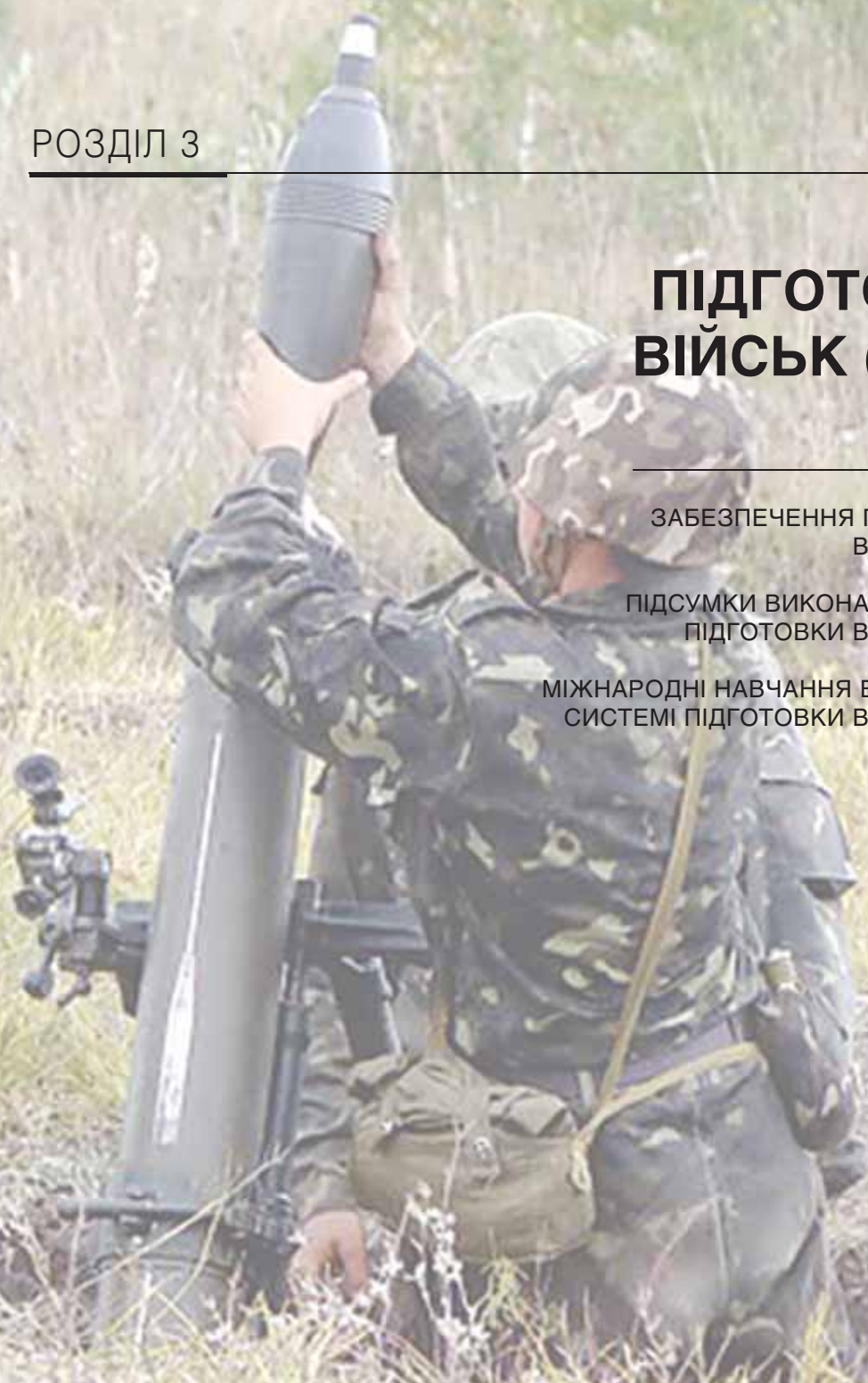
РОЗДІЛ 3

ПІДГОТОВКА ВІЙСЬК (СИЛ)

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ
ВІЙСЬК (СИЛ)

ПІДСУМКИ ВИКОНАННЯ ПЛАНІВ
ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬК (СИЛ)

МІЖНАРОДНІ НАВЧАННЯ В ЗАГАЛЬНІЙ
СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬК (СИЛ)

ПІДГОТОВКА ВІЙСЬК (СИЛ)

Підготовка Збройних Сил України є основою їх боєздатності та досягається виконанням заздалегідь спланованого комплексу заходів у єдиному і безперервному процесі з набуття професійних навичок. Особливістю 2009 навчального року було те, що в основу підготовки військ (сил) було покладено послідовне теоретичне навчання військовослужбовців та закріплення знань і навичок під час виконання практичних заходів з відпрацюванням навчальних елементів на бойовій техніці.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬК (СИЛ)

Зміст і характер підготовки військ (сил) у 2009 р. головним чином визначався рівнем ресурсного забезпечення. Так, на підготовку військ (сил) передбачалося виділення 312,8 млн. грн. (20,6 % від мінімально необхідної потреби). Фактично отримано коштів майже у шість разів менше, ніж у минулому році (таблиця 3.1).

Очікування Міноборони щодо надходження коштів за спеціальним фондом не виправдалися. Їх отримано близько 0,1 % від запланованих обсягів (267,9 млн. грн.).

Таблиця 3.1. Фінансування підготовки Збройних Сил, млн. грн.

2006			2007			2008			2009		
план	факт	%	план	факт	%	план	факт	%	план	факт	%
Об'єднані сили швидкого реагування											
257,30	137,70	53,5	301,30	147,30	48,9	316,11	211,12	66,8	252,90	40,19	15,9
Основні сили оборони											
115,30	8,80	7,6	3,38	3,34	98,8	124,48	94,47	75,9	59,92	4,92	8,2

Тому головні зусилля у підготовці військ (сил) у 2009 р. були зосереджені на навчанні авіаційних підрозділів, що несуть бойове чергування в системі протиповітряної оборони важливих об'єктів держави, підтриманні мінімально необхідного нальоту льотчиків-інструкторів авіаційних частин, вишколі гранично обмеженої кількості фахівців у навчальних центрах.

За таких умов було запроваджено:

- обмеження кількості високовартісних тактичних і командно-штабних навчань та масштабів і формату практичних заходів з бойової підготовки у підрозділах і військових частинах;
- пріоритетне фінансування підготовки військовослужбовців у навчальних центрах та льотного складу, що залучається до бойового чергування в системі протиповітряної оборони держави.

Підготовка штабів здійснювалася у пунктах постійної дислокації з проведенням командно-штабних навчань і тренувань на картах. Найбільш ефективними формами підготовки штабів стали спільні командно-штабні навчання з управліннями аеромобільних (механізованих) бригад та полків армійської авіації, комп'ютерні навчання.

Більш активно використовувалася навчальна матеріально-технічна база підготовки, наявні імітаційні засоби та тренажерні комплекси.

Протягом року продовжено роботу з удосконалення та впровадження нових форм і методів військового навчання. Завершено формування та розпочато функціонування відділу імітаційного моделювання бойових дій Сухопутних військ.

Командно-штабні навчання з використанням системи імітаційного моделювання бойових дій з військовими частинами 8 армійського корпусу підтвердили важливість цього напрямку діяльності.

З метою недопущення зниження досягнутого у 2008 р. рівня підготовки було на 30 % збільшено частку теоретичної складової підготовки військ (сил). Протягом року проведено додаткові заняття з вивчення штабних процедур та керівних документів НАТО, покращено мовну підготовку особового складу.

Зокрема вишкіл військовослужбовців спрямовувався на:

- забезпечення підтримання необхідного рівня підготовки генералів і офіцерів;
- недопущення зниження рівня підготовки військовослужбовців контрактної служби;
- забезпечення формування і розвитку необхідного рівня підготовки військовослужбовців строкової служби.

Сформовані у попередні роки засади відносин між суспільством і Збройними Силами дозволили у 2009 р. розширити сферу їх діяльності та спрямувати на практичну складову бойової підготовки військ (сил). Завдяки меценатству, благодійній підтримці з боку окремих громадян, організацій та товариств у військах (силах) проведено низку високоякісних заходів з підготовки підрозділів.¹

ПІДСУМКИ ВИКОНАННЯ ПЛАНІВ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬК (СИЛ)

Протягом 2009 р. підтримано досягнутий у попередні роки рівень підготовки Об'єднаних сил швидкого реагування, проте досягти запланованих показників польового, повітряного та морського вишколу особового складу внаслідок об'єктивних причин не вдалося.

Кількість командно-штабних навчань у порівнянні з минулим роком зменшилася у півтора рази. Разом з тим кількість штабних тренувань бригад (полків) збільшилася майже у два рази. Це забезпечило утримання належного рівня злагодженості та загальної підготовки органів військового управління.

Наприкінці року проведено комплексну перевірку бойової готовності визначених військових частин зі складу всіх видів Збройних Сил України. За тривогою вони здійснили багатокілометровий марш комбінованим способом та успішно виконали навчально-бойові завдання на полігонах.

У *Збройних Силах України* кількість проведених практичних стрільб з озброєння бойових машин та водіння бойових машин у порівнянні з минулим роком зменшилась майже в три-чотири рази (Додаток 4).

У середньому у військах (силах) показники інтенсивності бойової підготовки у порівнянні з попередніми роками знизилися майже втричі та не перевищують 10–15 % від визначених Державною програмою розвитку Збройних Сил України на 2006–2011 рр. Водночас, зважаючи на заміну формату проведення основних заходів підготовки військ (сил), її ефективність знизилась лише на 25–30 %, а питома вага високоякісних, але вартісних форм підготовки у загальній кількості заходів становить половину у порівнянні з 2008 р.

¹ Завдяки сприянню громадських організацій у Збройних Силах проведено:

- стрибки за програмою парашутно-десантної підготовки (в окремій аеромобільній бригаді 8 армійського корпусу Сухопутних військ, що дислокується на Житомирщині, – за підтримки громадської організації “Ніхто, крім нас”, в окремому полку спеціального призначення Сухопутних військ, що дислокується на Хмельниччині, – завдяки ТОВ Західне авіаційне товариство “Скай Груп”, в окремій повітрянодесантній бригаді 6 армійського корпусу Сухопутних військ, що дислокується на Дніпропетровщині, – завдяки Товариству сприяння обороні України);
- табірний збір і контрольне заняття з управління вогнем гаубичного артилерійського дивізіону окремої артилерійської бригади 6 армійського корпусу Сухопутних військ, що дислокується у Запорізькій області, – за сприяння благодійного фонду “Патріот Запоріжжя” та за підтримки голови Запорізької обласної державної адміністрації.

У порівнянні з минулим роком середній наліт авіаційних екіпажів зменшився на 55–60 %.

У Сухопутних військах плани та програми з основних предметів навчання виконано: у військових частинах і підрозділах ОСШР – на 72 %, у з'єднаннях і військових частинах ОСО – на 61 %. У порівнянні з 2008 р. частку багатовартісних і високоякісних форм бойової підготовки зменшено на 65 %. За рахунок збільшення кількості теоретичних занять в цілому покращено рівень індивідуальної підготовки військовослужбовців, проте лише в обсязі близько 15–20 % проведено заходи щодо злагодження підрозділів і військових частин.

Продовжено практику проведення командно-штабних навчань у складі бригади. Такі навчання були проведені з двома окремими механізованими бригадами (схема 3.1) та окремою повітряно-десантною бригадою.

Схема 3.1. Командно-штабне навчання з 72 окремою механізованою бригадою 8 армійського корпусу

<p>Полігон Сухопутних військ Широколанівський</p>	СИЛИ ТА ЗАСОБИ ВІД СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК ТА ПОВІТРЯНИХ СИЛ, ЗАЛУЧЕНІ ДО НАВЧАНЬ	
	військовослужбовців – 1 000	бойових броньованих машин – 150
	літаків – 2	артилерійських систем – 18
	вертольотів – 2	спеціальної техніки – 60
	засобів ППО – понад 10	

ЗАВДАННЯ, ЩО ВИКОНАНІ (ВІДПРАЦЬОВАНІ):

Приведення підрозділів бригади у вищі ступені бойової готовності			Завантаження і розвантаження озброєння і військової техніки бригади і зосередження у районі призначення
Марш бригади комбінованим способом до району виконання завдань			Тактико-спеціальні навчання зенітного ракетного підрозділу
Тактичне навчання посиленого механізованого батальйону з ведення маневреної оборони			Виконання вогневих вправ артилерії щодо ураження противника з закритих вогневих позицій
Нанесення авіаційного ракетно-бомбового удару штурмовиками Су-25			Авіаційна підтримка дій наземних військ вертольотами Мі-24
Висадження та дії тактичного повітряного десанту			Марш бригади комбінованим способом до пункту постійної дислокації

У *Повітряних Силах* здійснювалася індивідуальна льотна підготовка визначених екіпажів, залучених до бойового чергування в системі ППО. Суттєво зменшено порівняно з 2008 р. кількість практичних заходів підготовки: тактичних бомбометань – у 6 разів, десантування повітряних десантів – у 2 рази.

У рамках експерименту проведено дослідницьке навчання з підрозділами авіаційних бригад тактичної авіації. За його результатами підтверджено доцільність переформування бригади тактичної авіації в авіаційну базу та визначено оптимальну організаційно-штатну структуру військових частин. Запропонована організаційно-штатна структура авіаційної бази передбачає можливість приймання на аеродромах авіаційної техніки будь-якого типу.

У *Військово-Морських Силах* у порівнянні з минулим роком на 10–15 % зменшено частку морської складової у бойовій підготовці корабельного складу, середня наплавність кораблів і катерів зменшилася майже втричі.

Значним внеском у підвищення рівня підготовки морського та сухопутного компонентів сил (військ) стало проведення командно-штабного навчання угруповання різнорідних сил у районі озера Донузлав. Проведений під час цього навчання комплекс практичних дій підрозділів дозволив здійснити відповідні елементи їх злагодження, фактично замінив собою низку незапланованих високоаварітських заходів бойової підготовки.

МІЖНАРОДНІ НАВЧАННЯ В ЗАГАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬК (СИЛ)

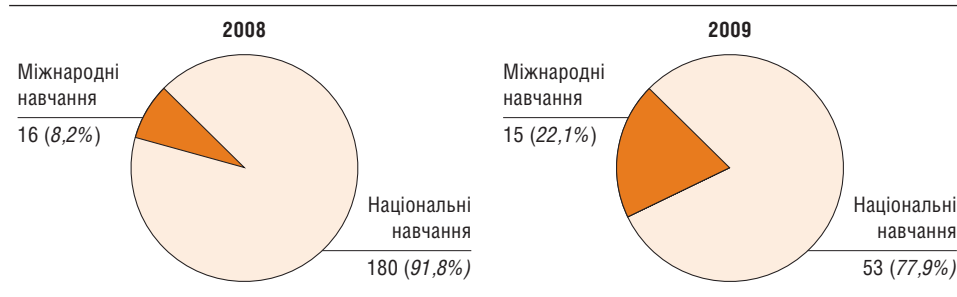
Багатонаціональні військові навчання залишаються однією з ефективних форм підготовки військ (сил), їх значимість для Збройних Сил України щорічно зростає. Починаючи з 2008 р. до участі в багатонаціональних військових навчаннях залучаються підрозділи, сплановані до ротації національних миротворчих контингентів.

Виходячи з потреб обороноздатності держави у 2009 р. передбачалося проведення 23 багатонаціональних навчань (11 – на території України та 12 – поза її межами)². Протягом року підрозділи Збройних Сил України взяли участь у 15 великих міжнародних військових навчаннях. З їх числа на території України було проведено 5 військових навчань, поза межами України – 10 (схема 3.2).

Через відсутність підстав³ українські військовослужбовці не змогли взяти участь у декількох міжнародних військових навчаннях. Це завдало шкоди іміджу України на міжнародній арені, негативно позначилося на результатах підготовки військ (сил) внаслідок невикористання додаткових ресурсів та можливостей.

Разом з тим, незважаючи на фактичне зменшення кількості багатонаціональних військових навчань, їх частка в системі бойової підготовки Збройних Сил України у 2009 р. зросла майже у два з половиною рази (схема 3.3).

Схема 3.3. Співвідношення частки міжнародних навчань та загальної чисельності військових навчань, проведених у 2008–2009 рр., (%)

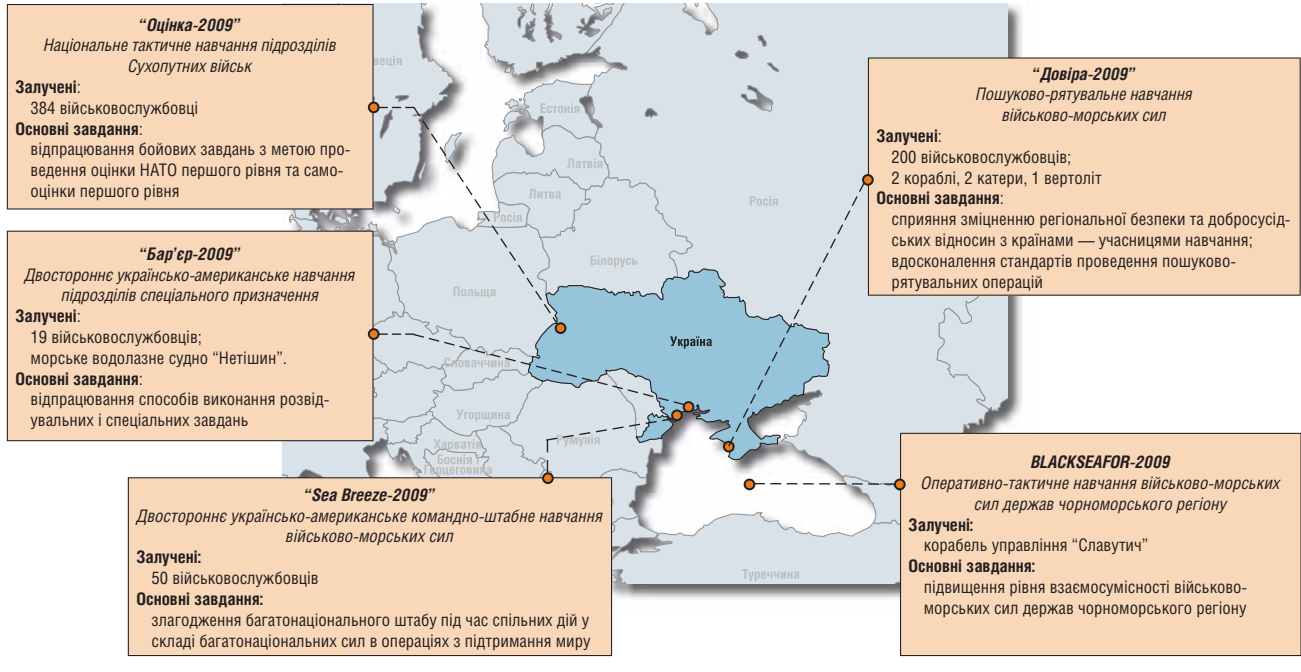

² Указ Президента України "Про затвердження Плану проведення багатонаціональних навчань в рамках військового співробітництва за участю підрозділів Збройних Сил України на території України та поза її межами у 2009 році" № 34/2009 від 23 січня 2009 р.

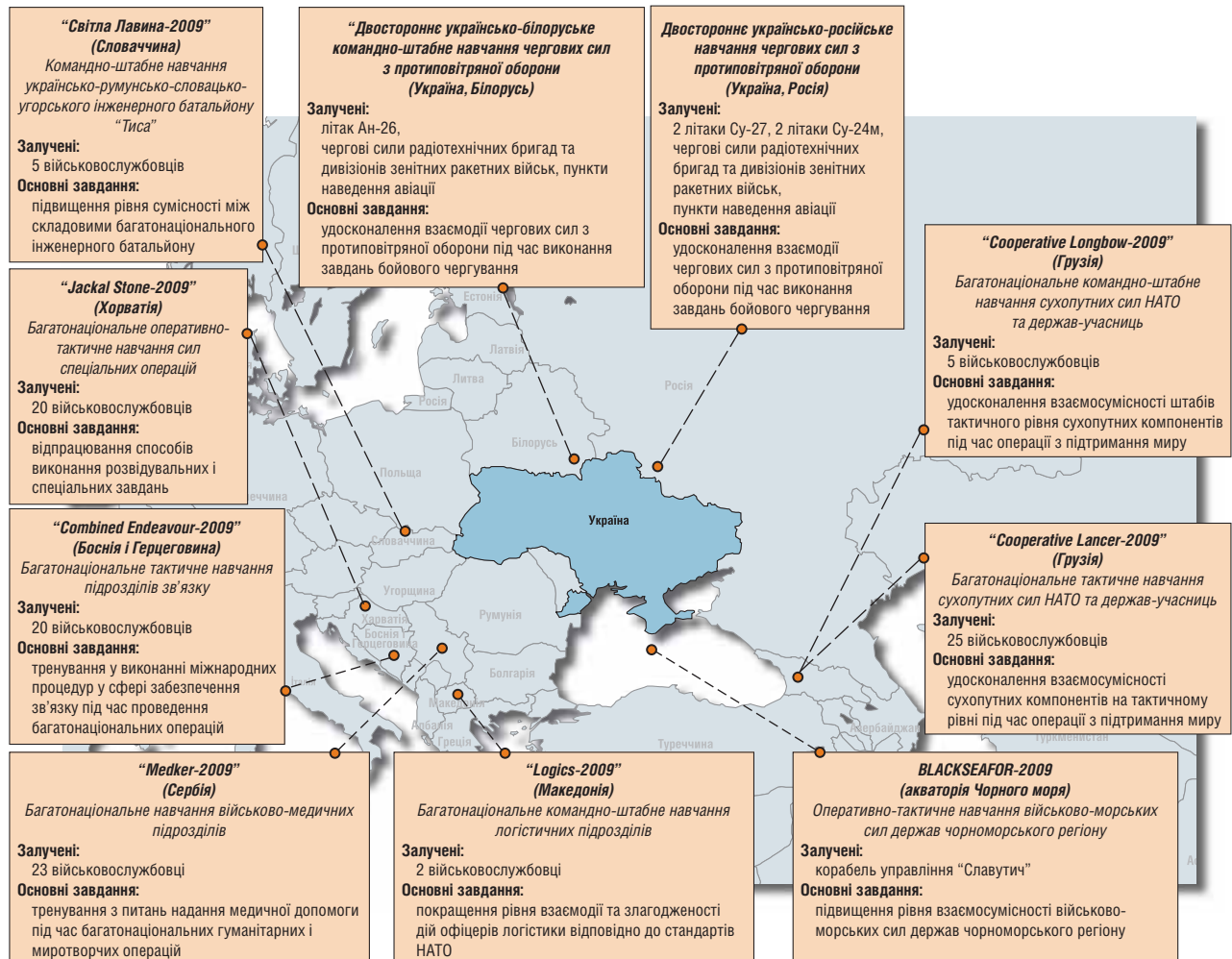
³ Підставою для організації та проведення міжнародних військових навчань є прийняття Верховною Радою України відповідного законодавчого акта стосовно допуску підрозділів збройних сил інших держав на територію України.

Схема 3.2. Великі багатонаціональні військові навчання за участю Збройних Сил України у 2009 р.

А. На території України

Б. Поза межами України

Під час міжнародних військових навчань відпрацьовано широкий спектр завдань (Додаток 5), що дозволило вдосконалити взаємосумісність національних підрозділів з військовими підрозділами інших держав.

Продовжено участь України у програмі “Партнерство заради миру”, в рамках якої підрозділи Збройних Сил активно залучаються до Процесу планування та оцінки сил (ППОС). Триває процес досягнення взаємосумісності Об’єднаних сил швидкого реагування зі збройними силами країн-учасниць НАТО. Зокрема, завершено цикл оцінок першого рівня НАТО основних підрозділів, які заявлені до складу Спільного фонду оперативних сил та можливостей Концепції оперативних можливостей (КОМ).

Протягом року у рамках Програми перевірки та зворотного зв’язку КОМ усього було проведено три самостійних оцінки та шість оцінок НАТО першого рівня (таблиця 3.2). Усі українські підрозділи успішно виконали передбачені заходи та оцінені як “взаємосумісні” або “частково взаємосумісні”.

Таблиця 3.2. Результати самооцінок та оцінок НАТО підрозділів Збройних Сил у 2009 р.

Сили та засоби	Результати участі (оцінка)		Під час якого навчання проводилася оцінка
	Самооцінка 1-го рівня	Оцінка НАТО 1-го рівня	
Окремий аеромобільний батальйон	аеромобільна рота частково взаємосумісна		Оцінка-2009
Окремий аеромобільний батальйон	штаб батальйону частково взаємосумісний		
Батальйон РХБ захисту		рота РХБ захисту частково взаємосумісна	
Інженерно-саперний батальйон		інженерно-саперна рота частково взаємосумісна	
Санітарний літак Ан-26 “Віта” з групою АМЕ		взаємосумісні	
Фрегат “Гетьман Сагайдачний” з вертольотом Ка-27пр		частково взаємосумісний	15-й курс підготовки експертів з питань проведення оцінки 1-го рівня взаємосумісності (м. Севастополь)
Великий десантний корабель “Костянтин Ольшанський”		частково взаємосумісний	
Корвет “Тернопіль”		частково взаємосумісний	
Команда боротьби з підводними плавцями	частково взаємосумісна		Тактичне навчання Військово-Морських Сил

В цілому на кінець року у Збройних Силах проведено 24 заходи щодо оцінювання визначених підрозділів. Протягом року підготовлено 15 сертифікованих оцінювачів першого рівня та 27 – другого.

У наступному році буде розпочато цикл проведення більш складних та відповідальних оцінок другого рівня – стану готовності до виконання завдань за призначенням.

Виконані протягом року заходи підготовки військ (сил), інтенсифікація її теоретичної складової та максимальне використання можливостей міжнародного військового співробітництва в цілому забезпечили підтримання належного рівня знань і навичок особового складу для виконання повсякденних функціональних обов’язків та бойових завдань за призначенням. Вжиті заходи дозволили запобігти значному зниженню рівня підготовки органів військового управління.

РОЗДІЛ 4

ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ

ПІДСУМКИ РІАЛІЗАЦІЇ ОСНОВНИХ
ЗАСАД КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ

КОМПЛЕКТУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ ЗА КОНТРАКТОМ

ГУМАНІТАРНЕ ТА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ

ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Сучасний етап розвитку Збройних Сил потребує комплексного вирішення питань переходу військ (сил) на професійну основу, забезпечення укомплектованості підрозділів особовим складом, який здатний ефективно виконувати завдання за призначенням та підтримувати належний рівень боєготовності.

Протягом року було продовжено впровадження нової системи кадрового менеджменту централізованого типу, удосконалення систем військової освіти та науки за видовим принципом та пошук нових форм і способів раціонального розміщення та ефективного використання військовослужбовців.

ПІДСУМКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСАД КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ

Протягом року діяльність Міністерства оборони була спрямована на практичну реалізацію засад Концепції кадрової політики в Збройних Силах. Головні зусилля були зосереджені на реалізації таких пріоритетних напрямів¹, як:

- перехід до системи кадрового менеджменту централізованого типу;
- оптимізація системи військової освіти, запровадження багаторівневої системи підготовки сержантського складу Збройних Сил;
- удосконалення системи військово-патріотичного виховання, морально-психологічного забезпечення особового складу Збройних Сил;
- покращання системи професійної адаптації військовослужбовців;
- удосконалення системи залучення громадян на військову службу.

Удосконалення системи кадрового менеджменту

У 2009 р. було продовжено нормативне впорядкування діяльності кадрових органів Збройних Сил. Зокрема встановлено механізм виконання у військах (силах) Положення про проходження громадянами України військової служби в Збройних Силах², для чого розроблено відповідну Інструкцію³.

Врізка 4.1. Основні напрями діяльності кадрових органів Збройних Сил

- реалізація державної військової кадрової політики та політики з питань проходження державної служби у Збройних Силах;
- комплектування Збройних Сил особовим складом;
- вивчення, добір та розстановка особового складу, управління його кар'єрою;
- присвоєння військових звань військовослужбовцям (рангів державним службовцям), нагородження особового складу;
- звільнення з військової служби (роботи) військовослужбовців (працівників) Збройних Сил;
- комплектування Збройних Сил та інших військових формувань військовозобов'язаними, які перебувають у запасі, а також громадянами України на посади працівників Збройних Сил на особливий період;
- облік особового складу

Визначено основні напрями діяльності, завдання, функції, повноваження та відповідальність кадрових органів⁴ (врізка 4.1).

Система органів кадрового забезпечення Збройних Сил на кінець 2009 р. набула чіткого вигляду з трьох-ступеневим розподілом функцій:

- *стратегічний рівень*: Департамент кадрової політики, Головне управління особового складу, Кадровий центр Збройних Сил, Центр комплектування Збройних Сил військовослужбовцями за контрактом;
- *оперативний рівень*: управління особового складу та кадрові центри видів Збройних Сил;
- *тактичний рівень*: територіальні центри комплектування військовослужбовцями за контрактом,

¹ Наказ Міністра оборони України "Про затвердження Змін до Програми реалізації Концепції кадрової політики в Збройних Силах України" № 221 від 12 травня 2009 р.

² Затвержене Указом Президента України № 1153/2008 від 10 грудня 2008 р.

³ Наказ Міністра оборони України "Про затвердження Інструкції про організацію виконання Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України" № 170 від 10 квітня 2009 р.

⁴ Наказ Міністра оборони України "Про затвердження Положення про кадрові органи Збройних Сил України та Типових нормативів утримання кадрових органів військового управління, з'єднань, військових частин, установ, організацій" № 301 від 5 червня 2009 р.

структурні підрозділи з кадрової роботи (особового складу) органів військового управління, з'єднань, військових частин, військових навчальних закладів, установ та організацій.

Кадровий центр Збройних Сил, кадрові центри видів Збройних Сил є основними елементами нової кадрової системи.

Схема 4.1. Кількість залученого особового складу до системи кадрового забезпечення (централізованого типу), тис. осіб

За результатами їх діяльності у 2009 р. у чотири рази у порівнянні з минулим роком збільшено кількість осіб, яких охоплено системою кадрового забезпечення централізованого типу (схема 4.1) та підтверджено переваги нової системи централізованого типу:

- можливість управління службовою кар'єрою військовослужбовця на основі типових алгоритмів, паспортів військових посад із застосуванням сучасних інформаційних технологій і засобів автоматизації;
- колегіальний принцип прийняття рішень з призначення військовослужбовців на вищі посади на підставі об'єктивного висновку комісії з відбору кандидатів на посади;
- об'єктивність оцінювання службової діяльності військовослужбовця та відповідальність командирів (начальників) усіх рівнів має стати одним з визначальних факторів для формування кар'єри кожного військовослужбовця.

Управління службовою кар'єрою військовослужбовця

Протягом року за результатами експерименту з впровадження системи кадрового менеджменту централізованого типу в Збройних Силах:

- розроблено та затверджено типовий алгоритм управління кар'єрою військовослужбовця та порядок його застосування⁵. Типовий алгоритм складається із характеристик посади в залежності від штатно-посадових категорій, етапів побудови кар'єри військовослужбовця та рівня його освіти й професійної підготовки;
- запроваджено паспорт посади офіцерського складу⁶. Паспорт посади включає: основні вимоги, які визначають критерії для належного виконання обов'язків, та додаткові, які вказують на бажаний досвід попереднього проходження служби.
- створені та працюють дорадчі органи – комісії з відбору кандидатів до призначень на посади⁷ та відповідні атестаційні комісії⁸, які складають рейтингові списки кандидатів для просування по службі, розглядають їх та надають рекомендації із зарахування військовослужбовців до резерву кандидатів для просування по службі.

Основним автоматизованим комплексом з підтримки кадрової роботи, статистичного аналізу кадрової діяльності та обліку особового складу є інформаційно-аналітична система (ІАС) "Персонал" (схема 4.2). Протягом року у Кадровому центрі Збройних Сил було створено автоматизовані бази

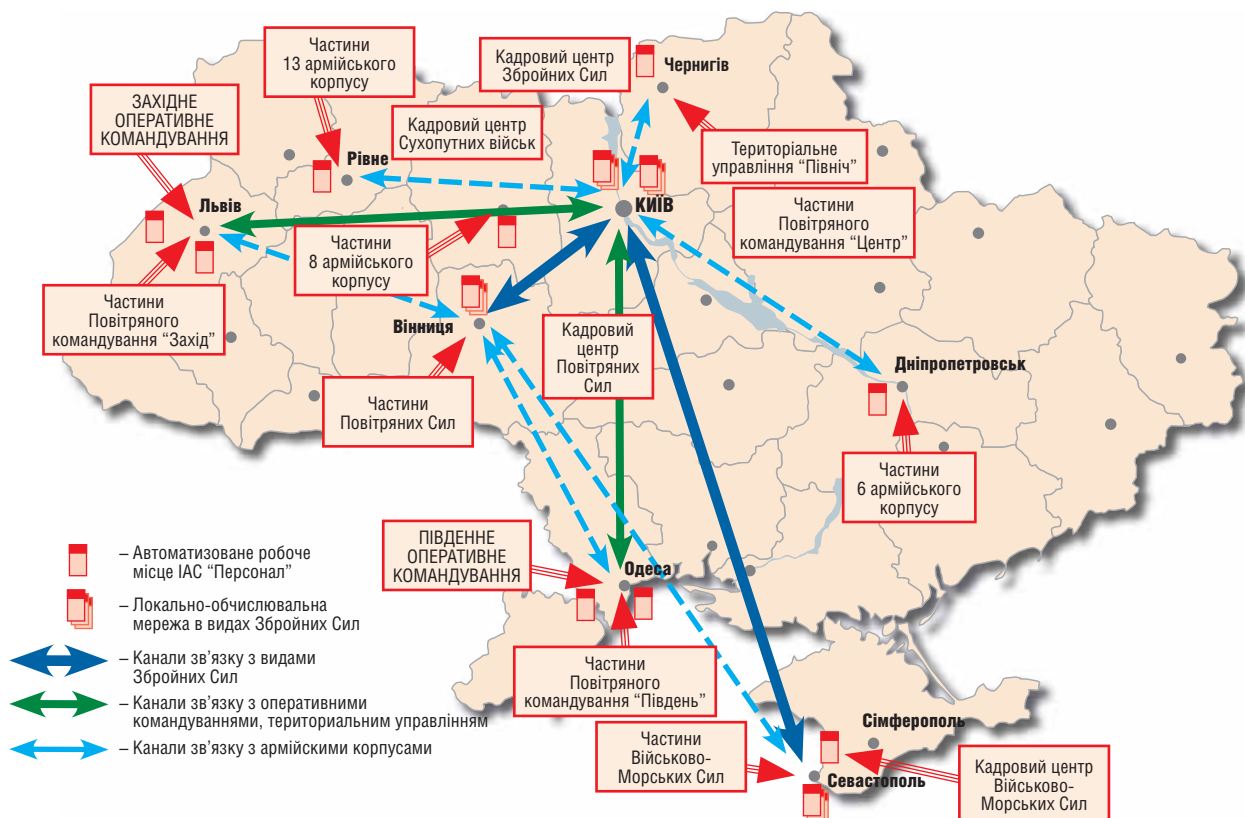
⁵ Наказ Міністра оборони України "Про затвердження Положення про типовий алгоритм управління кар'єрою військовослужбовця та порядок його застосування" № 233 від 20 травня 2009 р.

⁶ Наказ Міністра оборони України "Про затвердження Положення про паспорт посади офіцерського складу" № 228 від 15 травня 2009 р.

⁷ Наказ Міністра оборони України "Про затвердження Положення про комісії Збройних Сил України з відбору кандидатів до призначень на посади" № 520 від 15 жовтня 2009 р.

⁸ Наказ Міністра оборони України "Про затвердження Положення про атестаційні комісії у Збройних Силах України" № 246 від 25 травня 2009 р.

Схема 4.2. Схема розгортання автоматизованої системи обліку особового складу ІАС "Персонал" до 2011 р.

даних персонального та штатно-посадового обліку особового складу, державних службовців та офіцерів-резервістів.

Удосконалення системи військової освіти та науки

У сфері військової освіти і науки відбулися певні зміни, зокрема переформовано:

- Національну академію оборони України в Національний університет оборони України⁹;
- Севастопольський військово-морський інститут імені П. С. Нахімова в Академію військово-морських сил імені П. С. Нахімова¹⁰;
- Львівський інститут Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного Національного університету "Львівська політехніка" в Академію сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного¹¹;
- факультет військової підготовки Подільського державного аграрно-технічного університету у факультет військової підготовки Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка¹².

⁹ Наказ Міністра оборони України "Про заходи щодо реорганізації Національної академії оборони України" № 39 від 28 січня 2009 р.

¹⁰ Постанова Кабінету Міністрів України "Про заходи щодо подальшої оптимізації мережі вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів" № 467 від 13 травня 2009 р. та наказ Міністра оборони України "Про заходи щодо реорганізації Севастопольського військово-морського інституту імені П. С. Нахімова" № 323 від 19 червня 2009 р.

¹¹ Спільний наказ Міністерства оборони України та Міністерства освіти і науки України "Про заходи щодо реорганізації Львівського інституту Сухопутних військ імені Петра Сагайдачного Національного університету "Львівська політехніка" № 322/543 від 19 червня 2009 р.

¹² Спільний наказ Міністерства оборони України, Міністерства освіти і науки України та Міністерства аграрної політики України "Про заходи щодо виведення факультету військової підготовки зі складу Подільського державного аграрно-технічного університету та передачі його до складу Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка" № 359/653/483 від 13 липня 2009 р.

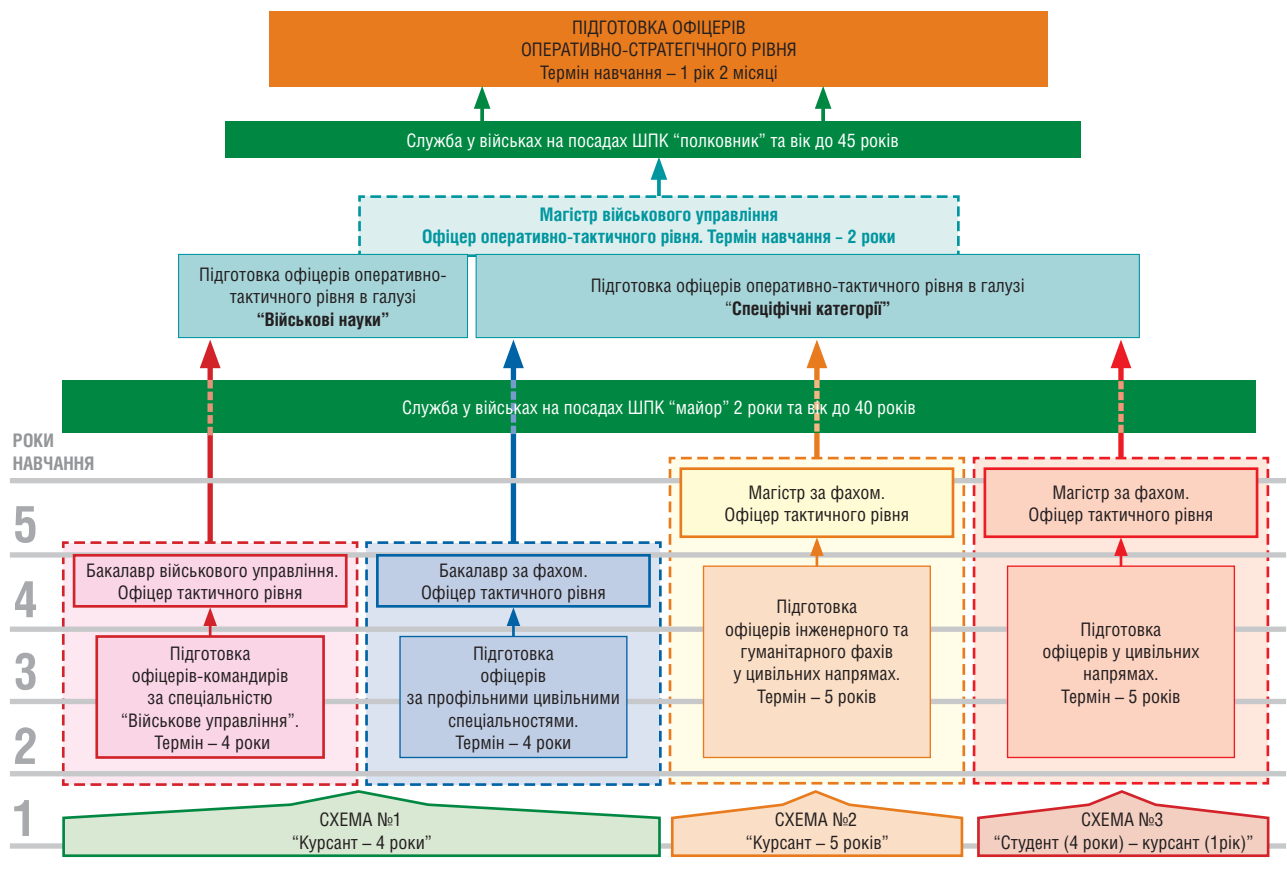
Розпочато перетворення Об'єднаного інституту військової розвідки при Національній академії оборони України у Военно-дипломатичну академію¹³.

Це сприяло наближенню процесу навчання до реальних умов військової служби.

Станом на кінець 2009 р. до мережі військових навчальних закладів належать 2 університети, 4 академії, 4 інститути, 3 факультети військової підготовки, 15 кафедр військової підготовки, 15 кафедр медицини катастроф та військової медицини, 3 коледжі, 1 відділення військової підготовки, 1 військовий ліцей та 1 військово-морський ліцей.

Враховуючи загальнодержавні тенденції розвитку вищої освіти в Україні, оптимізовано процес підготовки військових фахівців з вищою освітою¹⁴ (схема 4.3).

Схема 4.3. Система підготовки військових фахівців з вищою освітою на кінець 2009 р.

Зокрема, переглянуто терміни навчання офіцерів тактичного рівня командного профілю, які навчатимуться 4 роки, а також інженерного та гуманітарного профілю, які навчатимуться 5 років (один рік – для отримання освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр"). Термін підготовки офіцерів оперативного-стратегічного рівня збільшено до 14 місяців, а оперативного-тактичного – до 2 років.

З метою органічного поєднання системи вищої військової освіти та багаторівневої підготовки професійного сержантського (старшинського) складу у 2009 р. організовано підготовку:

¹³ Постанова Кабінету Міністрів України "Про Военно-дипломатичну академію" № 836 від 5 серпня 2009 р.

¹⁴ Спільний наказ Міністерства оборони України та Міністерства освіти і науки "Про вдосконалення підготовки військових фахівців тактичного рівня для Збройних Сил України" № 325/548 від 22 червня 2009 р.

- у Військовому коледжі сержантського складу Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут” – терміном 2,5 року з отриманням освітньо-кваліфікаційного рівня “молодший спеціаліст” за спеціальністю “адміністрування у військових підрозділах (рота, батальйон)”¹⁵ та до 6 місяців на базі освітньо-професійного рівня “молодший спеціаліст”, “бакалавр”, “спеціаліст”;
- у навчальних центрах видів, родів військ, спеціальних військ за визначеними спеціальностями – терміном до 6 місяців з отриманням освітньо-професійного рівня “кваліфікований робітник”.

Державне замовлення на підготовку військових фахівців для Збройних Сил за відповідним переліком напрямів і спеціальностей підготовки всіх освітньо-кваліфікаційних рівнів визначено з урахуванням перспективної потреби військ (сил) та прогнозованої чисельності офіцерського складу на 2011–2014 рр. (таблиця 4.1).

Таблиця 4.1. Державне замовлення на підготовку військових фахівців, осіб

Підготовка військовослужбовців за рівнями військової освіти	Показники державного замовлення по роках			
	2006	2007	2008	2009
Для Збройних Сил				
Офіцерів оперативно-стратегічного рівня	45	65	52	60
Офіцерів оперативно-тактичного рівня	441	262	251	427
Офіцерів тактичного рівня	848	416	1065	1451
Для інших військових формувань				
Офіцерів оперативно-стратегічного рівня	-	2	2	-
Офіцерів оперативно-тактичного рівня	111	98	59	-
Офіцерів тактичного рівня	309	186	250	53
Усього	1754	1029	1679	1991

Для досягнення взаємосумісності Збройних Сил з країнами – членами НАТО розроблено нову Концепцію мовної підготовки особового складу Збройних Сил¹⁶. Збільшилась кількість часу на вивчення іноземної мови курсантами (студентами) у вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів з 504 до 648 годин, встановлено вимоги до стандартизованих мовних рівнів (від СМР-1 до СМР-5), що відповідають мовним стандартам НАТО “STANAG 6001”.

У 2009 р. навчання здійснювалося у 25 навчальних групах, у тому числі у 2 групах військовослужбовців-контрактників для інтенсивного вивчення англійської мови з терміном навчання 4 місяці та 5 навчальних групах підвищеного рівня вивчення англійської мови з терміном навчання 3 місяці, а також по одній групі німецької, французької та турецької мов. Протягом року навчання на мовних курсах пройшли 590 військовослужбовців та 64 особи цивільного персоналу Міністерства оборони.

КОМПЛЕКТУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ ВІЙСЬКОВО- СЛУЖБОВЦЯМИ ЗА КОНТРАКТОМ

Головні зусилля Міністерства оборони у 2009 р. були спрямовані на практичне впровадження у повсякденну діяльність військ (сил) системи комплектування, основаної на мережі територіальних центрів, недопущення зниження укомплектованості військ (сил) військовослужбовцями за контрактом та активізацію процесу залучення громадян України на військову службу.

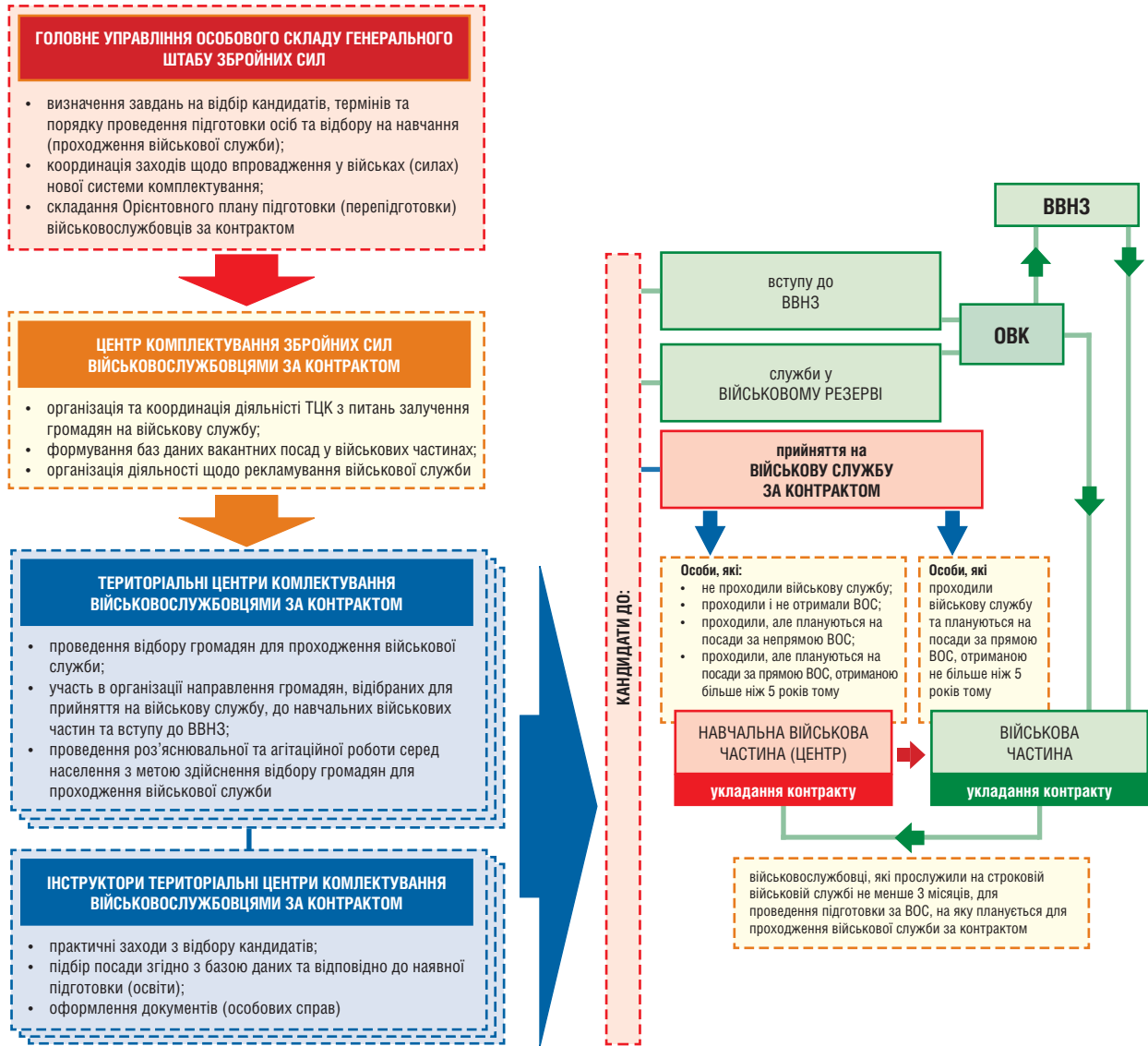
¹⁵ Спільний наказ Міністерства оборони України та Міністерства освіти і науки України “Про затвердження зміни до Переліку напрямів, спеціальностей та спеціалізації підготовки військових фахівців у вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями” № 185/348 від 17 квітня 2009 р.

¹⁶ Концепція затверджена наказом Міністра оборони України № 267 від 1 червня 2009 р.

Діяльність територіальних центрів комплектування військовослужбовцями за контрактом

Починаючи з липня 2009 р. комплектування військ (сил) здійснювалося за схемою: територіальний центр комплектування – навчальна військова частина (центр) – військова частина (схема 4.4).

Схема 4.4. Система комплектування особового складу військовослужбовцями за контрактом на кінець 2009 р.

Завдяки цьому вдосконалено алгоритм прийняття кандидатів на військову службу за контрактом, який дозволяє більш якісно вивчити особисті якості, оцінити результати медичного обстеження та у стислі терміни провести професійний відбір та укласти контракт про проходження військової служби у Збройних Силах (Додаток 6).

Проведені заходи дозволили протягом другого півріччя 2009 р. суттєво збільшити кількість кандидатів на військову службу за контрактом та на кінець року відібрати 5 696 осіб, з яких прийнято на військову службу за контрактом 4 128 осіб.

Створення професійного сержантського складу

У професійних Збройних Силах сержантському складу належить провідна роль, яка передбачає безперервне набуття теоретичних та практичних навичок, необхідних для проходження військової служби на командних посадах.

Протягом року було вдосконалено систему підготовки професійного сержантського складу, зокрема:

- проведено державне ліцензування навчальних військових частин (центрів) Збройних Сил, де військовослужбовці за контрактом отримуватимуть освітньо-кваліфікаційний рівень “кваліфікований робітник”;
- переформовано Центр підготовки сержантів у Військовий коледж сержантського складу Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”¹⁷, який з 1 вересня 2009 р. розпочав підготовку сержантського складу;

Схема 4.5. Розміщення штатних посад сержантського (старшинського) складу в бригаді, полку (військовій частині) Збройних Сил

- створено Військовий коледж сержантського складу Академії Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного (м. Львів) та Військово-морський коледж старшинського складу Академії Військово-Морських Сил імені П.С. Нахімова (м. Севастополь).

Це дозволило у 2009 р. запровадити систему багаторівневої підготовки¹⁸, яка передбачає послідовну підготовку сержантського та старшинського складу перед призначенням на вищі посади:

- базового рівня – у 14 навчальних центрах видів та родів військ Збройних Сил, на базі попередньо отриманого освітньо-кваліфікаційного рівня “кваліфікований робітник” за визначеними спеціальностями;
- середнього рівня – у Військовому коледжі сержантського складу Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”, військових коледжах видів, родів, спеціальних військ для заміщення фахових посад, які передбачають освітньо-кваліфікаційний рівень “молодший спеціаліст”;
- вищого рівня – у Військовому коледжі сержантського складу Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут” для заміщення посад головних старшин бригад (полків), їм рівних та вище, на базі попередньо отриманого освітньо-кваліфікаційного рівня “молодший спеціаліст”.

У подальшому мережа військових коледжів видів Збройних Сил, родів військ буде розширена. У найближчій перспективі передбачається формування трьох військових коледжів сержантського складу на базі: Харківського університету Повітряних Сил (м. Харків); Військового інституту телекомунікації та

інформатизації НТУ КПІ (м. Полтава); Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

¹⁷ Спільний наказ Міністерства оборони України та Міністерства освіти і науки України “Про заходи щодо створення Військового коледжу сержантського складу Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут” № 220/386 від 8 травня 2009 р.

¹⁸ Наказ Міністра оборони України “Про створення системи багаторівневої підготовки сержантського і старшинського складу Збройних Сил України” № 597 від 29 листопада 2008 р.

Схема 4.6. Знаки розрізнення військових звань професійного сержантського складу

З метою введення нових посад сержантського і старшинського складу¹⁹ – головних сержантів (старшин) протягом року продовжувався перехід військових частин на нові штати (схема 4.5).

На нові штати переведено 19 військових частин, якими введено майже 480 нових посад. Це забезпечило розміщення у військах (силах) підготовленого протягом року професійного сержантського складу. Загалом у 2009 р. підготовлено майже 1400 осіб, з яких 97 – середнього та вищого рівнів.

Крім того, у рамках Програми Міжнародної військової освіти та підготовки (IMET)²⁰ проводилась

підготовка сержантського складу у військових навчальних закладах країн – членів НАТО. Протягом 2007–2009 рр. пройшли навчання 28 військовослужбовців.

Перші випускники Центру підготовки сержантів²¹ водночас стали першими сержантами з принципово новими знаками розрізнення що складаються з таких елементів: шеврон, дуга, прямокутник і зірка (Схема 4.6).

ГУМАНІТАРНЕ
ТА СОЦІАЛЬНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ВІЙСЬКОВО-
СЛУЖБОВЦІВ ТА
ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ

Удосконалення гуманітарного та соціального забезпечення особового складу Збройних Сил та членів їх сімей, а також виховна робота, розвиток культури, духовності, формування свідомості, мотивації та життєвих орієнтирів військовослужбовців залишається одним з пріоритетних напрямів діяльності Міністерства оборони.

Військово-патріотичне виховання

Протягом 2009 р. у Міністерстві оборони спільно з органами державної влади, місцевого самоврядування та громадськими організаціями проведено понад 8 тисяч заходів військово-патріотичного спрямування та культурно-мистецьких акцій (схема 4.7).

Схема 4.7. Культурно-виховні та просвітницькі заходи у 2009 р.

Організовано і проведено заходів військово-патріотичного спрямування та культурно-мистецьких акцій у 2009 р.

10 культурно-мистецьких та військово-патріотичних акцій
1552 тематичних масових заходів
458 науково-практичних конференцій, семінарів, “круглих столів”

219 театралізованих свят
492 концерти художньої самодіяльності
3313 тематичних ранків, вечорів відпочинку
863 бібліотечних заходи

8591 екскурсія до Центрального музею Збройних Сил та його філій, прийнято більш як 148 тис. відвідувачів

У Центрального будинку офіцерів Збройних Сил проведено 256 концертів, літературно-мистецьких вечорів, книжкових виставок, які відвідали понад 73 тис. осіб

Творчими колективами Ансамблю пісні і танцю Збройних Сил, Національного президентського оркестру здійснено 171 концертний виступ у військових гарнізонах та містах України

328 вікторин, оглядів-конкурсів, кінолекторіїв
729 художніх виставок та виставок народної творчості

¹⁹ Тимчасовий перелік військово-облікових спеціальностей і штатних посад рядового, сержантського і старшинського складу, затверджений Наказом Міністра оборони України № 600 від 2 грудня 2008 р.

²⁰ International Military Education and Training (IMET), передбачає надання допомоги Урядом США.

²¹ З 1 вересня 2009 р. Центр підготовки сержантів (м. Харків) переформовано у Військовий коледж сержантського складу Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”.

Головна увага була спрямована на активізацію шефської допомоги дітям-сиротам. Зокрема, військові частини, вищі військові навчальні заклади, установи та організації Збройних Сил були закріплені за 189 закладами, що опікуються дітьми-сиротами, дітьми, що позбавлені батьківського піклування, та хворими дітьми.

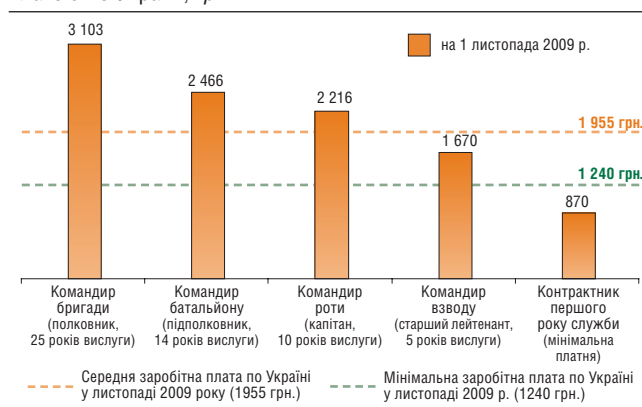
Динамічного розвитку набула військово-музейна діяльність Міністерства оборони. Відкрито нову експозицію “Підводні сили Чорноморського флоту” та “Холодна війна. Військово-морський аспект” у Військово-морському музейному комплексі “Балаклава” (м. Севастополь). Обладнано науково-історичну бібліотеку та нові експозиції військової техніки у Волинському регіональному музеї українського війська (м. Луцьк). Створено філію Центрального музею Збройних Сил – Військово-Морський музей²².

Вперше було проведено Всеукраїнський конкурс військово-патріотичної пісні та похідного маршу “Озброєні піснею, покликані маршем”²³. Проведено перший етап Всеукраїнського конкурсу фотографічних робіт на тему: “Захищаю і люблю!”²⁴.

Подальшого розвитку набула співпраця Міністерства оборони з українськими церквами та релігійними організаціями для задоволення релігійних потреб військовослужбовців, духовного, морального, естетичного, військово-патріотичного виховання особового складу Збройних Сил. У березні 2009 р. було створено Раду у справах душпастирської опіки при Міністерстві оборони²⁵ та у квітні обрано її голову – архієпископа Львівського і Галицького Української Православної Церкви (Московського Патріархату) Августина (Маркевича).

Сьогодні у Збройних Силах проходять службу 18 тис. жінок (13 %), з них 2,2 тис. – офіцери, 14 тис. – прапорщики. У 2009 р. тривала реалізація вимог державної політики із забезпечення рівних прав та можливостей чоловіків та жінок. Було введено діяльність Міністерства оборони та Збройних Сил з впровадження гендерної політики. Створено експертну робочу групу з гендерних питань при Міністерстві оборони із залученням науковців та представників громадських організацій.

Схема 4.8. Середні розміри грошового забезпечення військовослужбовців за основними типовими посадами. Порівняльна характеристика з середньою заробітною платою по Україні, грн.

Грошове забезпечення

Існуючий рівень грошового забезпечення (останній раз підвищувався з 1 січня 2008 р.) не забезпечує конкурентоспроможність військової служби на ринку праці України і не мотивує громадян до вступу та проходження військової служби. У сімейному бюджеті військовослужбовця, як правило, переважає грошове забезпечення голови сім'ї, яке складає 70–100% спільного доходу.

Мінімальне грошове забезпечення контрактника першого року служби становить 821 грн., що більш як удвічі нижче, ніж середня заробітна плата в Україні (у листопаді 2009 р. – 1955 грн.) та значно нижче середньої заробітної плати в інших галузях (у листопаді 2009 р. найнижчий рівень середньої заробітної плати в цивільних галузях економіки “сільське господарство” – 1240 грн.) (схема 4.8).

Медичне забезпечення

Міністерство оборони докладає значних зусиль для створення належних умов лікування військовослужбовців та осіб, яким законодавчо надано на це право.

²² Наказ Міністра оборони України № 432 від 28 серпня 2009 р.

²³ Наказ Міністра оборони України “Про затвердження Положення про Всеукраїнський конкурс військово-патріотичної пісні, стройового та похідного маршу “Озброєні піснею, покликані маршем” № 64 від 16 лютого 2009 р.

²⁴ Спільний Наказ Міністра оборони України та Міністра України у справах сім'ї, молоді та спорту “Про проведення Всеукраїнського фотоконкурсу на тему: “Захищаю і люблю!” № 344/2397 від 7 липня 2009 р.

²⁵ Наказ Міністра оборони України “Про затвердження Положення про Раду у справах душпастирської опіки при Міністерстві оборони України” № 115 від 17 березня 2009 р.

Продовжувалась робота з удосконалення системи медичного забезпечення. Так, для запровадження єдиних підходів з медичного забезпечення у Збройних Силах сформовано орган управління – Військово-медичний департамент. На базі військово-медичних клінічних центрів створені клініки (центри), зокрема:

- у Головному військово-медичному клінічному центрі (м. Київ) – центри хірургії серця та судин, ендоскопічної діагностики і хірургії та центр детоксикації;
- у Військово-медичному клінічному центрі Центрального регіону (м. Вінниця) – клініки кардіохірургії, гастроентерології, льотно-лікарської експертизи, спеціальної підготовки льотного складу;

Схема 4.9. Соціальна структура пацієнтів військово-медичної служби Збройних Сил у 2009 р., осіб

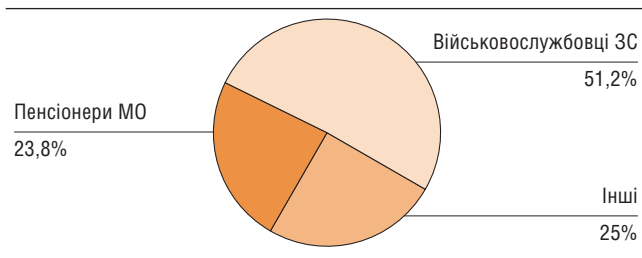
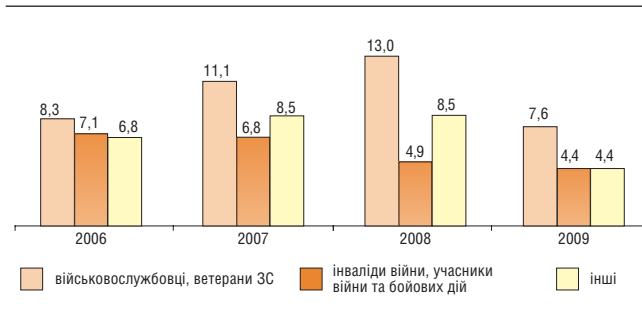

Схема 4.10. Стан санаторно-курортного забезпечення у 2006–2009 рр., тис. осіб

- у Військово-медичному клінічному центрі Південного регіону (м. Одеса) – клініку офтальмології;
- у Військово-медичному клінічному центрі Західного регіону (м. Львів) – клініки нейрохірургії та травматології.

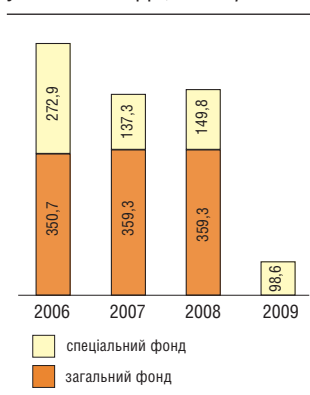
У центрах медичної реабілітації та санаторного лікування сформовані спеціалізовані медичні відділення за визначеними клінічними профілями та кліматоприводними лікувальними факторами.

Проведена робота дала змогу навіть в умовах обмеженого ресурсного забезпечення не зменшити минулорічні показники та надати висококваліфіковану медичну допомогу понад 155 тис. осіб. Соціальну структуру пацієнтів наведено на схемі 4.9.

Разом з тим у 1,6 раза менше ніж у 2008 р. військовослужбовців, ветеранів війни та військової служби, членів їх сімей та працівників Збройних Сил пройшли лікування у санаторіях Збройних Сил (16,4 тис., менше 2 % від загальної кількості осіб, що перебувають на медичному забезпеченні Збройних Сил) (схема 4.10).

Стан забезпечення житлом

Схема 4.11. Фінансування житлової програми Міністерство оборони у 2006–2009 рр., млн. грн.

Показники забезпечення житлом військовослужбовців, а також осіб, звільнених з військової служби у запас або відставку із року в рік не виконуються, що є найбільш проблемним питанням для Міністерства оборони.

Катастрофічною для Збройних Сил стала ситуація щодо забезпечення військовослужбовців житлом у 2009 р. Так, Державним бюджетом було передбачено видатки на зазначені цілі лише за спеціальним фондом у сумі 755,7 млн. грн., а отримано лише 98,6 млн. грн. (11 %) (схема 4.11).

Протягом року за ініціативою Міністерства оборони були вжиті заходи з поліпшення ситуації із забезпеченням житлом військовослужбовців, зокрема:

- розпочато розроблення механізму будівництва (придбання) доступного житла для військовослужбовців, членів їх сімей, а також військовослужбовців, звільнених у запас або відставку, за рахунок коштів державного бюджету²⁶;
- надано право військовослужбовцям, які мають вислугу 20 років і більше, за бажанням отримувати грошову компенсацію за належне їм для отримання жиле приміщення²⁷;

²⁶ Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Державної цільової соціально-економічної програми будівництва (придбання) доступного житла на 2010–2017 роки" № 1249 від 11 листопада 2009 р.

²⁷ Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань забезпечення житлом громадян" № 1510-VI від 11 червня 2009 р.

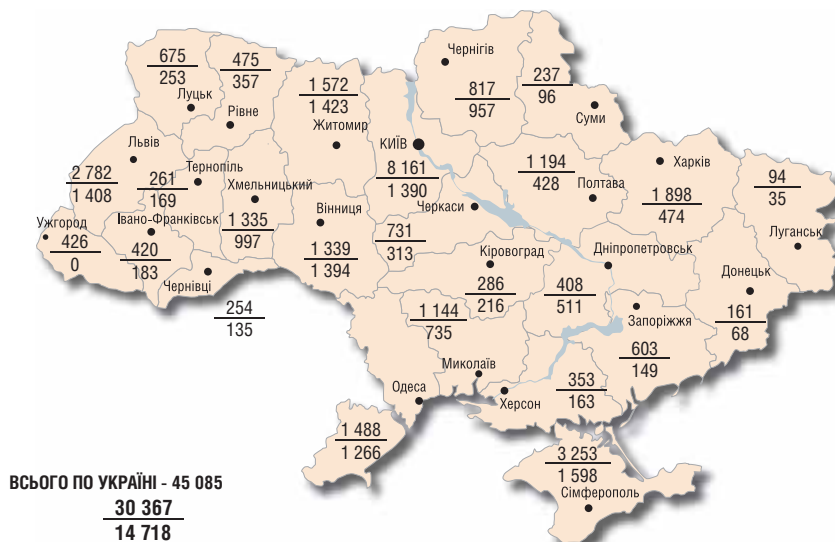
- унормовано придбання Державною іпотечною установою недобудованих жилих будинків²⁸.

Разом з тим проведена робота не покращила стан забезпечення житлом військовослужбовців. На передбачені Державним бюджетом кошти протягом року збудовано (придбано) лише 85 квартир. Це найнижчий показник з будівництва житла за останнє десятиріччя. У зв'язку з цим чисельність безквартирних військовослужбовців на кінець 2009 р. збільшилася на 2,8 тис. осіб (схема 4.12).

Загалом на квартирному обліку на отримання житла на кінець 2009 р. перебуває 45,1 тис. військовослужбовців, у тому числі 30,4 тис. осіб – на постійне житло і 14,7 тис. – на службове, з них 11,1 тис.

військовослужбовців, звільнених у запас або у відставку (схеми 4.13, 4.14).

Схема 4.12. Потреба військовослужбовців у постійному та службовому житлі по регіонах України (на кінець 2009 р.)

Примітка: У чисельнику наведено потребу військовослужбовців у постійному житлі, у знаменнику – у службовому.

Схема 4.13. Структура військовослужбовців, які перебувають у черзі на отримання житла

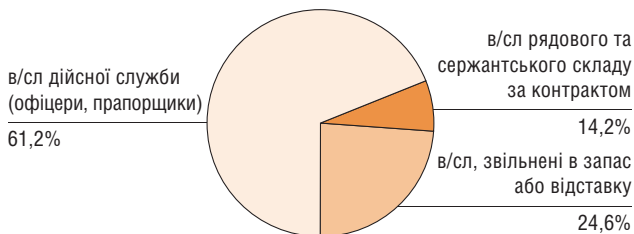

Схема 4.14. Стан забезпечення житлом військовослужбовців і членів їх сімей

²⁸ Постанова Кабінету Міністрів України "Про деякі питання Міністерства оборони України" №1018 від 23 вересня 2009 р.

У 2009 р. продовжувалося становлення професійних Збройних Сил, створювалися умови для формування необхідного кадрового потенціалу військ (сил) – військовослужбовців нового покоління, професійно підготовлених, з високими морально-діловими якостями, здатних ефективно вирішувати складні військово-професійні завдання, спроможних очолювати військові підрозділи в умовах, що динамічно змінюються.

Проведені заходи з удосконалення системи військової освіти, запровадження багаторівневої системи підготовки сержантського складу, активізації процесу та форм залучення громадян на військову службу дозволили втримати чисельність військовослужбовців за контрактом на рівні минулого року.

На жаль, низький рівень конкурентоспроможності військової служби на ринку праці, пов'язаний з недостатнім рівнем грошового забезпечення та недостатнім дотриманням стандартів соціального захисту військовослужбовців, стримує темпи професіоналізації Збройних Сил.

РОЗДІЛ 5

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО, МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ, КОНТРОЛЬ НАД ОЗБРОЄННЯМ

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

РОЗВИТОК ВІДНОСИН З НАТО

СПІВРОБІТНИЦТВО З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

БАГАТОСТОРОННЄ СПІВРОБІТНИЦТВО
ТА СПІВРОБІТНИЦТВО В РАМКАХ
МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

ДВОСТОРОННЄ СПІВРОБІТНИЦТВО

МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

КОНТРОЛЬ НАД ОЗБРОЄННЯМ

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО, МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ, КОНТРОЛЬ НАД ОЗБРОЄННЯМ

Міжнародне співробітництво протягом 2009 р. спрямовувалось на забезпечення розвитку Збройних Сил, створення сприятливих умов для реалізації курсу України на набуття членства в Організації Північноатлантичного договору (НАТО) та Європейському Союзі (ЄС). Крім того, значна увага приділялася забезпеченню участі України в регіональному співробітництві, підтриманню миру та стабільності в Східній Європі та світі.

Ефективне використання всього спектра заходів міжнародного співробітництва у військовій сфері слугує дієвим інструментом нарощування спроможностей Збройних Сил, підвищення рівня їх взаємосумісності зі збройними силами держав-членів НАТО, а також зміцнює позитивний імідж України та її Збройних Сил на міжнародній арені.

Участь представників Збройних Сил України у багатонаціональних навчаннях та миротворчій діяльності дозволяє їм отримати саме той досвід, який сприяє виконанню завдань, визначених Державною програмою розвитку Збройних Сил України на 2006-2011 рр.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

У 2009 р. основними завданнями міжнародного співробітництва були:

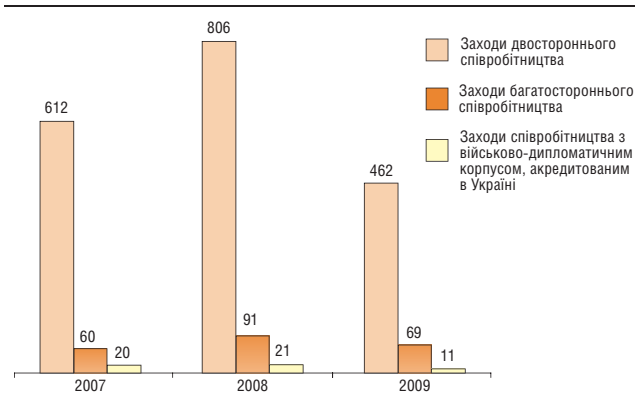
- підтримання ефективного воєнно-політичного, військового та військово-технічного діалогу зі стратегічними партнерами України, країнами-сусідами та іншими провідними державами світу з метою забезпечення подальшого сприяння європейським і євроатлантичним прагненням України, просування її національних інтересів у регіоні та світі;
- підтримання належного рівня взаємної довіри, а також отримання міжнародної консультативно-дорадчої та матеріально-технічної допомоги для подальшого розвитку та всебічної модернізації Збройних Сил.

Протягом 2009 р. підготовлено та проведено 603 заходи міжнародного співробітництва із 1041 запланованого. З об'єктивних причин 438 заходів були скасовані або перенесені. Разом з тим, 204 заходи проведено поза планом (схема 5.1).

У рамках удосконалення нормативно-правової бази міжнародного співробітництва протягом 2009 р. було підписано 11 міжнародних договорів (з них 3 міжурядових та 8 міжвідомчих).

За рахунок міжнародної технічної допомоги проведено більш ніж 45 курсів та семінарів, отримано матеріальних засобів на суму близько 4 млн. 300 тис. дол. США.

Схема 5.1. Кількісні показники міжнародного співробітництва у 2007–2009 рр.

РОЗВИТОК
ВІДНОСИН З НАТО

Україна розглядає поглиблення співробітництва з Альянсом як один із ключових механізмів реалізації воєнної реформи, а також досягнення її Збройними Силами та всім сектором оборони відповідності військовим критеріям членства в НАТО, що передбачає:

- забезпечення здатності Збройних Сил до виконання завдань із захисту своєї держави;
- забезпечення належного рівня взаємосумісності підрозділів національних Збройних Сил з військовими структурами держав-членів НАТО;
- гарантування здійснення внеску в діяльність Альянсу, в тому числі й участь в операціях під проводом НАТО.

Уся ця діяльність має системний характер. В 2009 р. вона вперше реалізовувалася в рамках першої Річної національної програми з підготовки України до набуття членства в Організації Північноатлантичного договору (РНП¹), виконання якої спрямовано на активізацію внутрішньодержавних реформ у всьому спектрі діяльності нашої держави. За своєю структурою та змістовим наповненням РНП максимально наближена до Плану дій щодо членства в НАТО.

У рамках реалізації РНП Міністерство оборони було визначено відповідальним виконавцем 234 заходів та співвиконавцем ще 22 заходів. Протягом року вдалося досягти таких результатів:

- забезпечити підтримку воєнно-політичного діалогу між керівництвом Збройних Сил та Альянсу;
- зберегти існуючий формат участі сил та засобів Збройних Сил у міжнародній миротворчій діяльності, зокрема стосовно участі в операціях під проводом Альянсу;
- реалізувати заходи із забезпечення подальшої професіоналізації Збройних Сил, зокрема щодо створення професійного сержантського корпусу;
- забезпечити підготовку цивільного персоналу для сектору безпеки та оборони².

Виконання РНП було позитивно оцінено під час засідання Політичного комітету НАТО з Україною.

Іншими форматами співробітництва між Україною та НАТО є: Робочий план Військового комітету Україна–НАТО, Індивідуальна програма партнерства між Україною та НАТО, робоча програма Спільної робочої групи Україна–НАТО високого рівня з питань воєнної реформи, Процес планування та оцінки сил (ППОС), а також інші спільні проекти як з Організацією Північноатлантичного договору, так і на двосторонній основі з державами-членами Альянсу.

У рамках участі Збройних Сил України у ППОС вдалося досягти вдосконалення національної системи оборонного планування, прозорості у формуванні оборонного бюджету, покращання можливостей Збройних Сил України, інших військових формувань для участі у заходах світової спільноти в боротьбі з тероризмом, підтримки діяльності цивільних органів влади у подоланні наслідків катастроф техногенного та природного характеру³.

В той же час основні зусилля Міністерства оборони та Генерального штабу були зосереджені на забезпеченні розвитку взаємосумісності визначених сил та

¹ РНП на 2009 р. затверджена Указом Президента України № 600/2009 від 7 серпня 2009 р.

² Протягом року на мовних та фахових курсах було підготовлено 275 представників Міністерства оборони та Збройних Сил України.

³ На даному етапі Міністерство оборони та Збройні Сили в рамках участі в ППОС здійснюють реалізацію 70 Цілей партнерства (36 – загальних, 19 – для Сухопутних військ, 8 – для Військово-Морських Сил та 7 – для Повітряних Сил).

засобів Збройних Сил для залучення до всього діапазону миротворчих операцій та підготовці органів військового управління, військових частин і підрозділів, визначених для участі в ППОС, до спільних дій зі збройними силами держав-членів НАТО⁴.

За результатами виконання Програми перевірки та зворотного зв'язку Концепції оперативних можливостей вдалося досягти нарощування оперативних можливостей та рівня бойової готовності визначених військових частин та підрозділів у відповідності зі стандартами НАТО шляхом досягнення ними рівня взаємосумісності, необхідного для виконання широкого спектра завдань у взаємодії з відповідними підрозділами країн-членів НАТО, включаючи здійснення внесків до Сил реагування НАТО (СРН)⁵.

Для ефективної реалізації Програми НАТО з обміну даними про повітряну обстановку (ОДПО) в структурі Повітряних Сил створено сертифікований за стандартами НАТО операційний пункт обміну інформацією, узгоджено операційні процедури, організовано підтримку постійного зв'язку й обміну інформацією з Центром контролю та оповіщення НАТО.

У 2009 р. Північноатлантична Рада НАТО прийняла рішення щодо відкриття між Україною та НАТО другої лінії обміну інформацією за програмою ОДПО.

Україна є єдиною державою-партнером НАТО, яка бере участь у чотирьох з п'яти операцій під проводом Альянсу. З огляду на обмежені ресурси важливим досягненням 2009 р. є збереження формату участі Збройних Сил в операціях НАТО.

Радою національної безпеки і оборони України прийнято рішення щодо збільшення чисельності українського миротворчого персоналу в операції Міжнародних сил сприяння безпеці в Ісламській Республіці Афганістан.

Україна продовжує надавати миротворчий контингент і персонал до складу Миротворчих сил з підтримання миру в Косово (KFOR), а також до тренувальної місії НАТО в Іраку (NTM-I).

Протягом жовтня-листопада 2009 р. корвет "Тернопіль" успішно виконував поставлені завдання в рамках антитерористичної операції НАТО на Середземному морі "Активні зусилля".

У 2009 р. здійснювалася подальша реалізація курсу України на набуття відповідності військовим критеріям членства в Північноатлантичному альянсі. Було забезпечено виконання заходів у рамках Річної національної програми з підготовки України до набуття членства в Організації Північноатлантичного договору, збережено формат участі Збройних Сил в операціях під проводом НАТО, підвищено рівень взаємосумісності підрозділів Збройних Сил з відповідними формуваннями держав-членів НАТО. Здійснювалася підготовка визначених сил та засобів до участі в Силах реагування НАТО, що забезпечує подальший розвиток військових спроможностей Збройних Сил.

СПІВРОБІТНИЦТВО З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

З метою реалізації стратегічних положень національних законодавчих актів у сфері європейської інтеграції практичні заходи військового співробітництва Збройних Сил з Європейським Союзом здійснювалися в рамках Плану дій Україна – ЄС, положень нового документа "Порядок денний асоціації Україна – ЄС" у частині, що стосується Міноборони, а також Робочого плану

⁴ Протягом 2009 р. три підрозділи пройшли самооцінку 1-го рівня та ще 6 підрозділів пройшли оцінку НАТО 1-го рівня.

⁵ Протягом 2009 р. в рамках реалізації процесу залучення активів Збройних Сил до СРН опрацьовувалися пропозиції Федеративної Республіки Німеччини щодо можливої участі взводу РХБ захисту з відділенням дозиметричного та хімічного контролю Збройних Сил в 15-й ротації СРН, які формуються під її проводом. Крім того, з метою забезпечення системності участі сил та засобів Збройних Сил в СРН один літак Іл-76МД Повітряних Сил заплановано залучити до участі в 16-й ротації СРН.

співробітництва Збройних Сил України та Секретаріату Ради ЄС на 2009 р. (у сфері Європейської безпеки та оборони).

Співробітництво між Україною та ЄС у військовій сфері зосереджувалося на таких напрямках:

- розширення стратегічного діалогу між керівним складом Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил та військово-політичним керівництвом держав-членів ЄС;
- участь в операціях під проводом ЄС, а також залучення активів Збройних Сил до Бойових тактичних груп Європейського Союзу (БТГ ЄС);
- навчання представників України на курсах в освітніх закладах ЄС;
- використання військово-транспортної авіації Збройних Сил для здійснення повітряних перевезень для потреб держав-членів Євросоюзу.

Обговорення питань військового співробітництва між Збройними Силами України та збройними силами держав-членів ЄС, формування БТГ ЄС, а також можливої участі України в Європейській політиці безпеки та оборони (ЄПБО) здійснювалося під час зустрічей у ході реалізації військово-політичного діалогу між Україною та ЄС⁶.

У 2009 р. Україна отримала офіційне запрошення взяти участь у військовій операції ЄС EUFOR ALTHEA в Боснії і Герцеговині, що формалізувало підстави розпочати практичне опрацювання зазначеного питання.

Імплементация комплексу завдань щодо залучення сил та засобів Збройних Сил до БТГ ЄС залишалася одним з перспективних та важливих напрямів діяльності. У 2009 р. у рамках цієї роботи:

- опрацьовувалося питання залучення літака аеромедичної евакуації Ан-26 "Віта" до БТГ ЄС "Балтійська" (Польща, ФРН, Латвія, Литва, Словаччина);
- проводилося узгодження механізму залучення сил та засобів Збройних Сил до БТГ ЄС HELBROC (Греція, Болгарія, Румунія, Кіпр), Італо-Угорсько-Словенської БТГ ЄС, які заступають на чергування в першому та другому півріччі 2012 р. відповідно, а також до перспективної групи, яка формуватиметься країнами-членами Вишеградської четвірки (Польща, Словаччина, Угорщина, Чехія).

Набула чинності Угода між Міністерством оборони України та Міністерством оборони Чеської Республіки щодо стратегічних авіаційних перевезень⁷. Для подальшого використання можливостей України у сфері авіатransпортних перевезень протягом року проведені двосторонні консультації з Італією, Латвією, Литвою, Словаччиною, Румунією та Угорщиною.

Співробітництво України з військовими структурами ЄС протягом 2009 р. було спрямоване на практичне зростання спроможностей Збройних Сил, зокрема щодо участі в операціях під проводом ЄС, визначення та підготовки сил та засобів для участі в Бойових тактичних групах Європейського Союзу, а також використання спроможностей України в галузі авіатransпортних перевезень.

Ще одним підтвердженням ефективного співробітництва між Україною та ЄС в 2009 р. є спрямування заходів двостороннього міжнародного співробітництва з державами-членами ЄС на реалізацію Україною свого курсу на набуття членства в Євросоюзі.

⁶ У квітні 2009 р. начальник Генерального штабу – Головнокомандувач Збройних Сил України взяв участь у зустрічі начальників генеральних штабів збройних сил країн Вишеградської четвірки, України та Балтійських країн. Також продовжуються планові зустрічі начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України з Головою Військового комітету ЄС.

⁷ Угода між Міністерством оборони України та Міністерством оборони Чеської Республіки щодо стратегічних авіаційних перевезень (24 березня 2009 р., м. Прага).

БАГАТОСТОРОННЄ
СПІВРОБІТНИЦТВО
ТА СПІВРОБІТНИЦТВО
В РАМКАХ
МІЖНАРОДНИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ

Важливим напрямом реалізації зовнішньополітичного курсу держави є активізація багатостороннього співробітництва в рамках міжнародних та регіональних організацій. Зведеним планом було передбачено проведення 103 заходів багатостороннього співробітництва, з яких виконано 69.

На виконання взятих Україною зобов'язань у 2009 р. Збройні Сили брали участь у 5 міжнародних миротворчих операціях під егідою Організації Об'єднаних Націй (ООН). Координація миротворчих питань із Секретаріатом ООН здійснюється через Постійне представництво України при ООН.

Характерною рисою співробітництва з Секретаріатом ООН є регулярні навчання військових спостерігачів на базі Центру підготовки офіцерів для багатонаціональних штабів Національної академії оборони України. У 2009 р. було відібрано та направлено представника Збройних Сил України для проходження служби у складі Департаменту миротворчих операцій Секретаріату ООН.

Україна на постійній основі бере участь у засіданнях Форуму Організації безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) з питань співробітництва в галузі безпеки. Результати засідань та прийняті рішення направляються до України по дипломатичних каналах (врізка 5.1).

Врізка 5.1. Документи, що регламентують безпеку та співробітництво в Європі

- Віденський документ 1999 р. переговорів щодо заходів зміцнення довіри і безпеки (55 країн);
- двосторонні угоди із суміжними державами;
- документи ОБСЄ військової спрямованості ("Планування в галузі оборони", "Принципи, що регулюють передачу звичайних озброєнь", "Про легке озброєння та стрілецьку зброю", "Глобальний обмін військовою інформацією").

Більшість документів має безстроковий або довгостроковий характер та передбачають обмін інформацією, контрольні заходи та переговорний процес.

У рамках співробітництва України та ОБСЄ було підписано контракт з утилізації компонентів рідкого ракетного палива⁸.

Протягом 2009 р. діяльність Збройних Сил в рамках регіональних утворень була спрямована на забезпечення регіональної безпеки, підвищення взаємної довіри між державами-учасницями та поглиблення їх співробітництва у військовій сфері.

Україна розглядає діяльність в рамках Ради міністрів оборони країн Південно-Східної Європи (РМО ПСЄ) як вагомий внесок у загальноєвропейську систему безпеки. Продовжувалась робота щодо договірно-правового оформлення приєднання України до

Угоди про міжнародні миротворчі сили Південно-Східної Європи. Попередньо визначено можливий внесок нашої держави до складу Багатонаціональної миротворчої бригади країн Південно-Східної Європи – SEEBRIG. У жовтні 2009 р. делегація України взяла участь у щорічному засіданні РМО ПСЄ.

З метою реалізації заходів європейської та євроатлантичної інтеграції продовжувалися воєнно-політичні консультації оборонних відомств у форматі "Вишеградська четвірка + Україна". Протягом року відбувалися заходи воєнно-політичного співробітництва як на рівні міністрів оборони, так і на рівні начальників генеральних штабів. Під час проведення цих заходів обговорювалися питання участі України у формуванні бойових тактичних груп ЄС та розвитку співробітництва в рамках багатонаціональної вертолітної ініціативи.

Міністерство оборони активно співпрацює в рамках Скандинавсько-Балтійської ініціативи. Зокрема, було здійснено тренінг з проведення інформаційної кампанії в умовах кризових ситуацій, проведено семінар з метою вивчення систем зв'язків з парламентами та урядами країн Північної Європи, а також завершено низку заходів, спрямованих на розробку системи цивільно-військових відносин міжнародної миротворчої діяльності.

Подальшого розвитку набуло спільне литовсько-польсько-українське співробітництво у сфері миротворчої діяльності. В листопаді 2009 р. під час Консультацій високого рівня Україна – НАТО за участю міністрів оборони підписано Лист

⁸ Контракт між Міністерством оборони України та ОБСЄ на утилізацію компонентів рідкого ракетного палива меланж (підписано 16 вересня 2009 р., м. Київ)

намірів щодо створення миротворчої бригади “ЛитПолУкрбриг” та розпочато практичний етап її створення.

Сили та засоби Військово-Морських Сил продовжили участь у заходах Чорноморської групи військово-морського співробітництва BLAKSEAFOR. Представники України здійснювали керівництво зазначеним військово-морським формуванням у першій половині 2009 р., а корабель управління “Славутич” практично відпрацював низку гуманітарних та пошуково-рятувальних завдань під час квітневої та серпневої активації BLAKSEAFOR.

Продовжувався діалог Військово-Морських Сил України з військово-морськими силами Туреччини, Російської Федерації та Румунії в опрацюванні питань протидії можливим проявам тероризму на Чорному морі у рамках операції “Чорноморська гармонія”. Военно-політичним керівництвом України підтримано ініціативу Туреччини зі створення Ради міністрів оборони держав Чорноморського регіону.

Співробітництво з організацією Співдружності незалежних держав (СНД) здійснювалося у форматі проведення засідань Ради міністрів оборони держав-учасниць Співдружності незалежних держав (РМО СНД). Враховуючи статус України як спостерігача, підсумкові документи засідання РМО СНД не підписувались. Разом з тим під час проведення засідань РМО СНД були обговорені актуальні питання в рамках двостороннього співробітництва.

Підтверджуючи незмінність свого зовнішньополітичного курсу, Україна розглядає активізацію своєї діяльності в рамках міжнародних та регіональних організацій як вагомий внесок у гарантування безпеки в Східноєвропейському регіоні, а також у світі.

З огляду на сучасний стан безпеки в Європі та світі, участь України у таких міжнародних та регіональних форумах дозволяє гнучко та своєчасно реагувати на нові виклики безпеці, ефективно відстоювати власні національні інтереси як на регіональному, так і на глобальному рівнях.

ДВОСТОРОННЄ СПІВРОБІТНИЦТВО

Збройні Сили у 2009 р. здійснювали міжнародне співробітництво з оборонними відомствами 48 країн світу. Заходи двостороннього співробітництва з країнами-членами НАТО та ЄС склали 40 % від загальної запланованої кількості заходів двостороннього співробітництва.

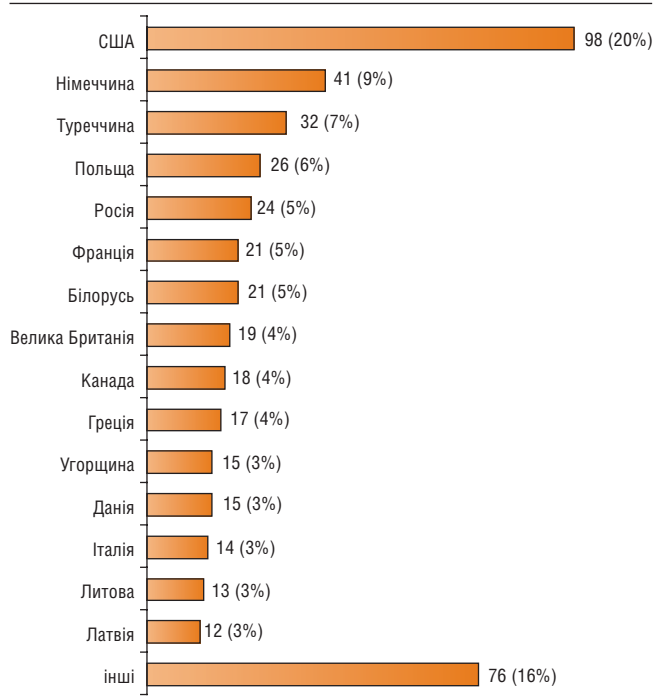
Найбільшу кількість заходів двостороннього співробітництва проведено з США, ФРН, Турецькою Республікою, Республікою Польща, Російською Федерацією, Французькою Республікою, Республікою Білорусь (схема 5.2).

Значну частину заходів двостороннього співробітництва мала співпраця зі стратегічними партнерами України – Сполученими Штатами Америки, Республікою Польща та Російською Федерацією.

Співробітництво в оборонній сфері між Україною та Сполученими Штатами Америки є найбільш масштабним, змістовним та динамічним. Його договірно-правова база налічує близько 20 міждержавних, міжвідомчих угод, а також нормативно-правових актів. Протягом року проведено 98 заходів двостороннього співробітництва, що є найвищим показником та продовжує практику попередніх років.

Відбулося установче засідання українсько-американської Комісії зі стратегічного партнерства, де обговорювалися актуальні питання двостороннього співробітництва у сферах зовнішньої політики, безпеки, оборони, торгівлі, інвестицій та верховенства права⁹.

⁹ Одним з найважливіших результатів засідання стало підтвердження з боку американської сторони її твердого наміру і надалі бути відданими наданим у 1994 р. гарантіям територіальної цілісності та незалежності України.

Схема 5.2. Міжнародне співробітництво з оборонними відомствами країн світу в 2009 р.

стандартів НАТО та ЄС, підвищення рівня взаємосумісності з військовими формуваннями держав-членів НАТО, а також поглиблення взаємовигідної співпраці у військово-технічній сфері.

Пріоритетними завданнями в рамках регіонального співробітництва з Республікою Польща є залучення Збройних Сил України до складу Багатонаціонального батальйону військової поліції, формування спільного бойового підрозділу в рамках БТГ ЄС та створення українсько-польсько-литовської бригади.

Починаючи з 2008 р. співробітництво між оборонними відомствами України та Російської Федерації не мало відчутної позитивної динаміки. Протягом року не відбулися заплановані зустрічі на рівні міністрів оборони та начальників генеральних штабів збройних сил.

Разом з тим під час засідання Ради міністрів оборони держав-учасниць Співдружності незалежних держав у червні 2009 р. була проведена робоча зустріч тимчасово виконуючого обов'язки Міністра оборони України з Міністром оборони Російської Федерації. Під час зустрічі обговорювалися питання двостороннього співробітництва.

У серпні 2009 р. делегація Міністерства оборони взяла участь у роботі 9-го Міжнародного авіаційно-космічного салону "МАКС-2009". Відповідно до програми візиту відбулася робоча зустріч тимчасово виконуючого обов'язки Міністра оборони України та Міністра оборони Російської Федерації, за результатами якої був підписаний Протокол щодо співробітництва в галузі спільного авіабудівництва¹¹.

Впродовж року проблемні питання функціонування Чорноморського флоту Російської Федерації та його тимчасового перебування на території України опрацьовувалися у рамках відповідної Підкомісії українсько-російської міждержавної комісії.

Нове керівництво Генерального штабу налаштоване на зміцнення двосторонніх українсько-російських відносин у військовій сфері.

¹⁰ Протягом 2009 р. 45 військовослужбовців та працівників Збройних Сил пройшли навчання на курсах Програми ІМЕТ.

¹¹ Протокол між Урядом України та Урядом Російської Федерації про внесення змін до Угоди між Урядом України та Урядом Російської Федерації про подальше співробітництво у забезпеченні розробки серійного виробництва та поставок оперативно-тактичного військово-транспортного літака АН-70 та транспортного літака АН-70Д з двигунами Д-27 (19 серпня 2009 р., м. Жуковський, Московська область, Російська Федерація).

Традиційно активно реалізуються заходи двостороннього співробітництва України з провідними країнами Західної Європи, такими як Велика Британія, Федеративна Республіка Німеччина та Французька Республіка. Зазначені країни через своїх радників, які працюють при Міністерстві оборони та Генеральному штабі Збройних Сил на постійній основі, надають консультативно-дорадчу допомогу з широкого кола питань, зокрема впровадження ефективного менеджменту оборонними ресурсами, планування на основі спроможностей, удосконалення мовної підготовки¹², розробки нових програм підготовки військових фахівців для Збройних Сил.

За результатами візиту в Україну Міністра у справах міжнародної політики та безпеки Міністерства оборони Великої Британії було підписано Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством оборони України та Міністерством оборони Великої Британії щодо співробітництва у галузі геоінформаційних систем, яке дозволить розширити співробітництво у військовій сфері¹³.

У березні 2009 р. за двосторонньою угодою між Україною та Королівством Данія літаком Повітряних Сил України Іл-76МД було здійснено перевезення близько 500 тис. літрів пального до станції Норд, о. Гренландія, для забезпечення життєдіяльності станції.

Серед країн-членів СНД найбільш динамічно розвиваються відносини з Республікою Білорусь. Протягом року відбулися візити до цієї країни делегацій на чолі з керівним складом Міністерства оборони та Збройних Сил. За результатами співпраці підписана міжвідомча угода щодо обміну інформацією про польоти повітряних суден та відповідне Положення¹⁴. Вперше проведено спільне тренування чергових сил протиповітряної оборони обох країн з польотами авіації та перетином державного кордону.

Триває робота щодо створення спільного інженерного підрозділу.

Визначеними пріоритетами на двосторонньому рівні залишається використання потенціалу всіх механізмів стратегічного партнерства та двостороннього співробітництва на основі забезпечення взаємних інтересів і спільних підходів до розвитку взаємовигідних відносин як зі стратегічними партнерами, так і з країнами-сусідами при збереженні поваги до їх суверенітету та територіальної цілісності.

МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

Україна залишається активним учасником міжнародної миротворчої діяльності, що сприяє забезпеченню миру і стабільності в світі, створенню сприятливих умов для зміцнення безпеки нашої держави, а також для просування своїх національних інтересів.

Протягом усього року Збройні Сили України брали участь у 9 міжнародних миротворчих місіях у восьми країнах світу: 970 військовослужбовців виконували завдання у складі миротворчих контингентів та 126 – як миротворчий персонал (схема 5.3).

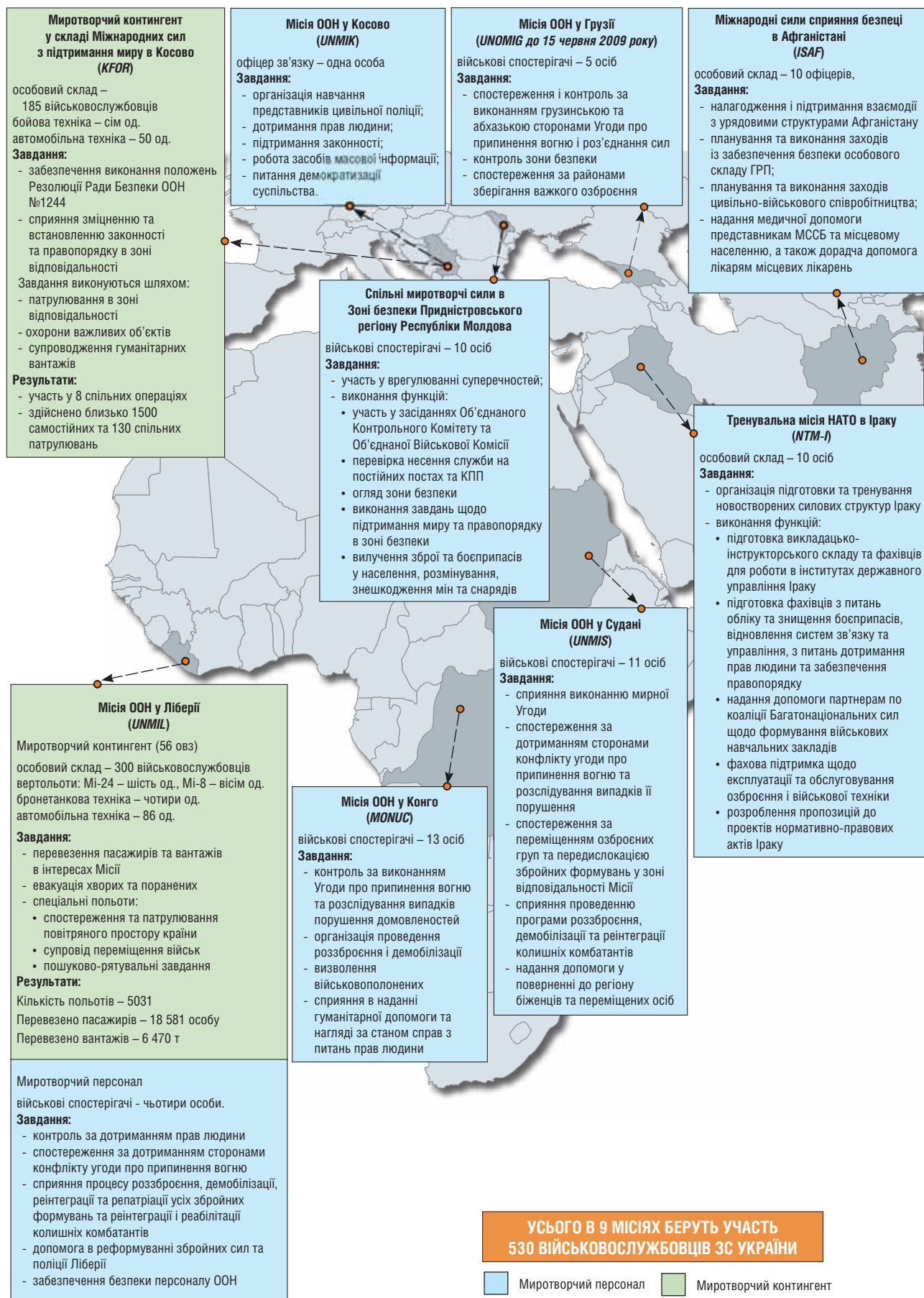
У зв'язку із завершенням дії мандата ООН на виконання завдань у Грузії український персонал у кількості 5 офіцерів завершив участь у місії та повернувся до України.

¹² За консультативно-дорадчої допомоги з боку іноземних радників було розроблено проект Концепції мовної підготовки в Збройних Силах України, затверджений наказом Міністра оборони України № 267 від 1 червня 2009 р.

¹³ Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством оборони України та Міністерством оборони Великої Британії щодо співробітництва в галузях топографії, картографії, геоінформаційних систем, дистанційного зондування землі та обміну географічною інформацією (31 жовтня 2009 р., м. Київ).

¹⁴ Угода між Міністерством оборони України та Міністерством оборони Республіки Білорусь щодо обміну інформацією про польоти повітряних суден (18 травня 2009 р., м. Мінськ); Положення про структуру системи і порядок інформаційного обміну між Міністерством оборони України і Міністерством оборони Республіки Білорусь (18 травня 2009 р., м. Мінськ).

Схема 5.3. Участь миротворчих контингентів і персоналу України в миротворчих місіях у 2009 р.

У рамках удосконалення нормативно-правової бази у червні 2009 р. Президент України затвердив Стратегію міжнародної миротворчої діяльності України¹⁵, де визначено основні завдання, механізми реалізації національних інтересів та пріоритетні цілі участі нашої держави у міжнародній миротворчій діяльності (врізка 5.2).

Врізка 5.2. Пріоритетні цілі участі України у міжнародній миротворчій діяльності

- збереження активної участі України у міжнародних військових формуваннях та розширення формату заходів, спрямованих на підтримання миру і безпеки;
- зміцнення міжнародного авторитету України та підтвердження її прагнень до інтеграції в європейський і євроатлантичний безпековий простір;
- забезпечення реалізації національних інтересів

Національна складова українсько-польського батальйону багатонаціональної тактичної групи “Схід” у складі багатонаціональних сил КФОР у Косово виконала завдання з підтримання законності, демократизації суспільства та гарантування прав людини.

Високу оцінку з боку керівництва Місії ООН та вдячність місцевого населення у 2009 р. отримав льотний склад 56-го окремого вертолітного загону в Ліберії після реалізації завдань повітряного медичного транспортування.

Станом на кінець року близько 530 військовослужбовців Збройних Сил України беруть участь у 8 місях на території 7 країн.

Пріоритетним напрямом діяльності Міністерства оборони протягом 2009 р. стало збереження формату участі Збройних Сил у міжнародній миротворчій діяльності та реалізація практичних аспектів зі збільшення частки участі України на найкритичніших напрямках гарантування безпеки.

Досвід, отриманий представниками Збройних Сил під час участі в міжнародній миротворчій діяльності, використовується при підготовці миротворчого персоналу й контингентів для забезпечення подальшого внеску в гарантування миру, безпеки та стабільності в усьому світі.

КОНТРОЛЬ НАД ОЗБРОЄННЯМ

Здійснення повного спектра заходів контролю над озброєнням дозволяє країнам-учасникам як підвищити рівень взаємної довіри одна до одної, так і проводити ефективний моніторинг виконання взятих на себе міжнародних зобов'язань у цій галузі.

Такі заходи на території України характеризувалися високою активністю з боку держав-учасниць міжнародних договорів, повним використанням можливостей (пасивної квоти) на проведення інспекцій, найскрутнішим за останнє десятиріччя станом фінансування контрольних заходів, що проводилися на території України без права відмови.

У рамках виконання Віденського документа 1999 р., який є нормативною основою міжнародного співробітництва у сфері зміцнення довіри та безпеки, на території України проведено 7 заходів. Зі свого боку Україна провела 1 захід. Крім того, представники Збройних Сил взяли участь у демонстрації авіаційних баз, нових систем озброєнь і військової техніки на території Туреччини та Угорщини.

Відповідно до положень Договору про звичайні збройні сили в Європі в Україні проводилася перевірка 30 об'єктів контролю; у свою чергу, через значний брак коштів, інспекційні групи України здійснили лише 18 інспекцій.

¹⁵ Указ Президента України “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 24 квітня 2009 р. “Про Стратегію міжнародної миротворчої діяльності України” № 435/2009 від 15 червня 2009 р.

На сьогодні майбутнє Договору вирішується насамперед у площині російсько-американських переговорів та у рамках засідань Спільної консультативної групи за Договором про звичайні збройні сили в Європі. Крім того, розгляд нової ситуації активно проводиться в ході Берлінських семінарів, започаткованих за ініціативи Німеччини.

На виконання двосторонніх міжурядових угод про додаткові заходи довіри та безпеки на території України здійснено 6 контрольних заходів. Зі свого боку Україна у 2009 р. провела 3 інспекції.

За Договором з відкритого неба над територією України здійснено 12 спостережних польотів. У зв'язку з недофінансуванням Україна провела лише 4 спостережні польоти на території інших держав.

Крім того, Україна активно співпрацювала з державами-учасницями договору щодо надання українського літака спостереження Ан-30Б в оренду для виконання місій спостережних польотів. Протягом 2009 р. на нашому літаку виконали контрольні заходи інспектори з Польщі (двічі), Словаччини, Великої Британії.

Активна участь України в реалізації заходів контролю над озброєнням та нерозповсюдження повною мірою сприяє зміцненню її іміджу як передбачуваної та відкритої держави.

Участь України в заходах міжнародного співробітництва у військовій сфері залишається ефективним інструментом реалізації зовнішньополітичного курсу на європейську та євроатлантичну інтеграцію, забезпечення розвитку спроможностей її Збройних Сил, покращення іміджу нашої держави та Збройних Сил на міжнародній арені.

Виконання Україною взятих на себе міжнародних зобов'язань у військовій сфері повною мірою сприяє утвердженню нашої держави як надійного та прогнозованого контрибутора до процесу гарантування безпеки, миру та стабільності як у регіоні, так і в світі.

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

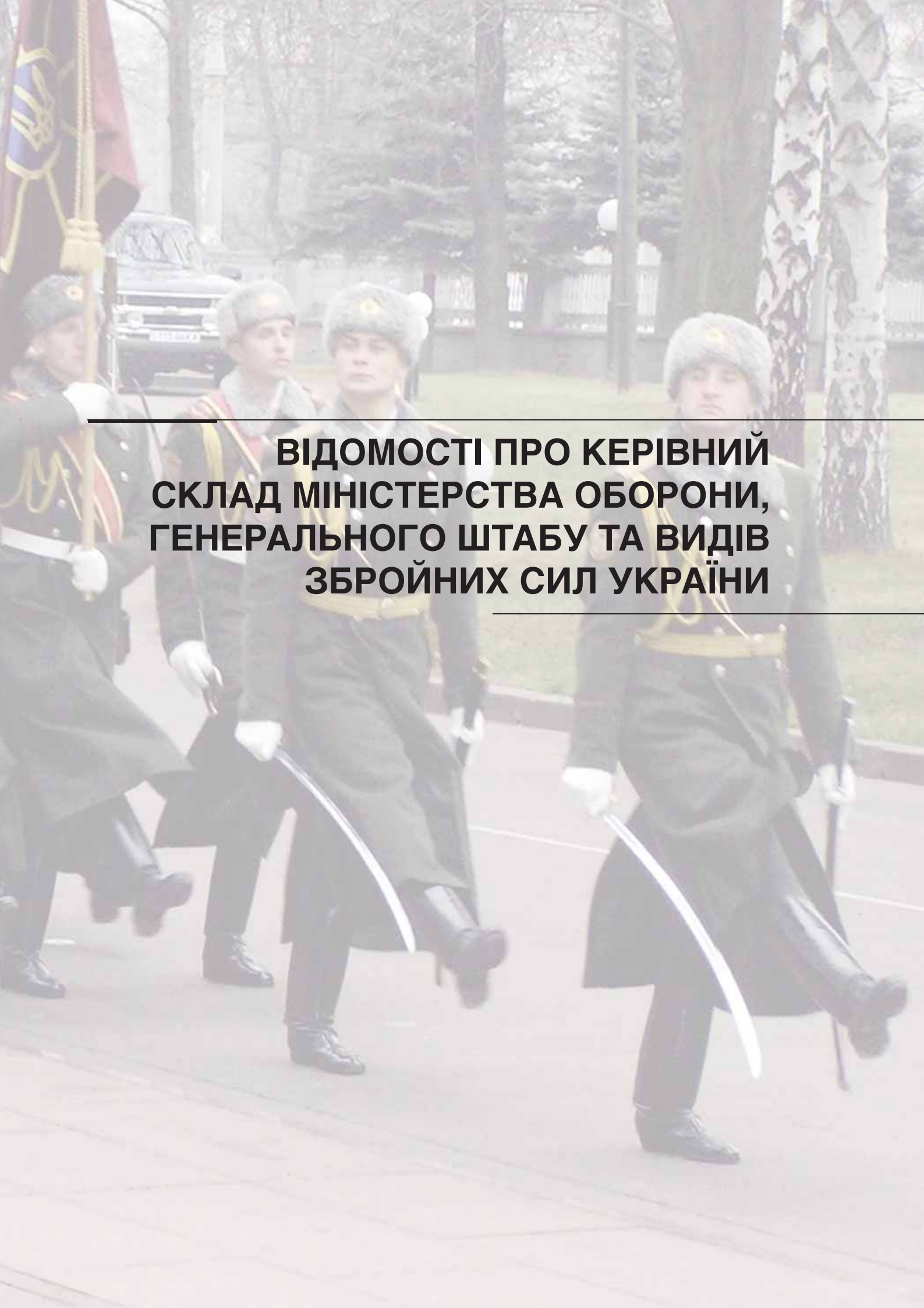
За підсумками року Збройні Сили України в цілому готові визначеними силами до виконання завдань за призначенням. Незважаючи на те, що 2009 рік був оголошений Роком Сухопутних військ, внаслідок хронічного недофінансування істотного підвищення бойової і мобілізаційної готовності з'єднань та військових частин Сухопутних військ, як само як й інших видів Збройних Сил, досягнуто не було.

Водночас вдалося зберегти оперативні можливості військ (сил), цілісність системи протиповітряної оборони держави.

2010 рік оголошений Роком розвитку системи управління та відновлення процесу нарощування боєздатності Збройних Сил України.

Пріоритетами розвитку Збройних Сил на 2010 рік будуть:

- оптимізація системи управління Збройних Сил та матеріально-технічного забезпечення, перехід системи зв'язку Збройних Сил на цифрову основу, створення єдиної автоматизованої системи управління військами (силами);
- збереження готовності визначених військових частин та підрозділів Об'єднаних сил швидкого реагування до виконання завдань за призначенням, забезпечення здатності чергових сил протиповітряної оборони до прикриття важливих об'єктів, нарощування боєздатності Сил спеціальних операцій та відновлення бойових можливостей високотехнологічних видів Збройних Сил – Повітряних Сил та Воєнно-Морських Сил;
- завершення оборонного огляду в Україні та удосконалення стратегічного планування застосування Збройних Сил;
- подальше вдосконалення системи комплектування, створення належних умов для переведення Збройних Сил на комплектування військовослужбовцями, які проходять військову службу за контрактом, впровадження служби у військовому резерві Збройних Сил;
- утилізація надлишкових озброєння і військової техніки, боєприпасів та компонентів ракетного палива з арсеналів, баз, складів, які розформовуються у 2010–2011 роках;
- безумовне виконання міжнародних зобов'язань України у військовій сфері, поглиблення кооперації зі всіма нашими партнерами та сусідами.

**ВІДОМОСТІ ПРО КЕРІВНИЙ
СКЛАД МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ,
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ТА ВИДІВ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

ВІДОМОСТІ ПРО КЕРІВНИЙ СКЛАД МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ, ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ТА ВИДІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

ПЕРШИЙ ЗАСТУПНИК МІНІСТРА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

ІВАЩЕНКО
Валерій Володимирович

Народився в 1956 р.

Освіта: 1978 р. – Військова інженерна академія ім. А. Ф. Можайського. 1993 р. – Військова академія ім. Ф. Е. Дзержинського.

1978-1993 рр. – проходив військову службу на інженерних та командних посадах на Космодромах “Байконур” та “Плесецьк”. 1993-1995 рр. – штаб Озброєння Міністерства оборони України. 1995-1996 рр. – начальник групи Центру адміністративного управління Стратегічними ядерними силами Міністерства оборони України. 1996-2000 рр. – працював в Управлінні з питань оборонно-мобілізаційної роботи та правоохоронних органів Кабінету Міністрів України. 2000-2001 рр. – державний експерт Управління зовнішньополітичних аспектів національної безпеки Апарату Ради національної безпеки і оборони України. 2001-2003 рр. – завідувач відділу Державної комісії з питань оборонно-промислового комплексу України. 2003-2005 рр. – начальник Управління з питань оборонно-промислової політики Секретаріату Кабінету Міністрів України. 2005 р. – заступник начальника Управління промислової політики Секретаріату Кабінету Міністрів України. 2005-2007 рр. – заступник Керівника Головної служби безпекової та оборонної політики – керівник департаменту оборонного будівництва Секретаріату Президента України. 2007-2009 рр. – заступник Міністра оборони України.

Державний службовець 2-го рангу.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 604-р від 5 червня 2009 р. призначений на посаду першого заступника Міністра оборони України.

**ЗАСТУПНИК
МІНІСТРА ОБОРОНИ УКРАЇНИ**

БУЦА
Богдан Еманович

Народився в 1960 р.

Освіта: 1982 р. – Львівський політехнічний інститут; 2005 р. – Київський університет права.

1982-1984 рр. – служба в лавах Збройних Сил. 1984-1988 рр. – інженер СКБ “Фотон”, майстер дільниці Львівського виробничого об’єднання ім. 50-річчя Жовтня. 1988-1991 рр. – інженер-технолог 1-ї категорії, начальник бюро, заступник начальника дослідного виробництва Львівського науково-дослідницького інституту побутової радіоелектронної апаратури.

1991-1992 рр. – директор ТОВ “Рата”. 1992-1995 рр. – начальник відділу, заступник начальника відділення, перший заступник начальника регіонального відділення Фонду державного майна України по Львівській області. 1995 р. – генеральний директор Українського центру сертифікатних аукціонів.

1995-1997 рр. – заступник Голови Фонду державного майна України. 1997 р. – радник голови Громадського благодійного фонду “Фонд розвитку Львівщини”. 1997-1998 рр. – перший заступник Голови Державного комітету України з питань розвитку підприємництва. 1998-1999 рр. – заступник голови Львівської обласної державної адміністрації. 1999-2000 рр. – радник президента Спілки підприємців малих, середніх і приватизованих підприємств України. 2000-2002 рр. – начальник Управління стратегії реформування відносин власності та регуляторної політики Департаменту економічної політики Секретаріату Кабінету Міністрів України. 2002-2005 рр. – перший віце-президент Спілки підприємців малих, середніх і приватизованих підприємств України. 2005 р. – народний депутат України IV скликання. 2005-2006 рр. – Міністр Кабінету Міністрів України. 2006-2007 рр. – радник Президента України.

Державний службовець 1-го рангу.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 132-р від 23 січня 2008 р. призначений на посаду заступника Міністра оборони України.

**ЗАСТУПНИК
МІНІСТРА ОБОРОНИ УКРАЇНИ**

ДІБРОВА
Володимир Антонович

Народився в 1954 р.

Освіта: 1981 р. – Київський інженерно-будівельний інститут; 1999 р. – Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Трудову діяльність розпочав у 1973 р. 1973-1975 рр. – служба у лавах Збройних Сил. 1975-1982 рр. – технік, інженер-конструктор Київського хіміко-фармацевтичного заводу, начальник будівельної дільниці Київського заводу медичних препаратів. 1982-1984 рр. – виконроб, старший виконроб одного з будівельних управлінь тресту “Київміськбуд-6”. 1985-1993 рр. – займав посади в органах місцевої влади і самоврядування м. Києва, проректора університету “Києво-Могилянська академія”, працював у бізнес-структурах.

1994-1997 рр. – керуючий справами Фонду державного майна України. 1997-1998 рр. – заступник Голови Державного Комітету України з питань розвитку підприємництва. 1998-2001 рр. – керуючий справами НАК “Нафтогаз України”, заступник генерального директора ДК “Торговий дім”, “Газ України”, НАК “Нафтогаз України”. 2001-2002 рр. – радник-помічник Міністра палива та енергетики України. 2002-2007 рр. – Голова ради – виконавчий директор Київського регіонального відділення Спілки малих, середніх та приватизованих підприємств України. Січень – квітень 2008 р. – директор Департаменту кадрової політики Міністерства оборони України.

Заслужений працівник соціальної сфери України.

Державний службовець 3-го рангу.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 628/р від 17 квітня 2008 р. призначений на посаду заступника Міністра оборони України.

НАЧАЛЬНИК ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ –
ГОЛОВНОКОМАНДУВАЧ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ¹генерал-полковник
СВИДА
Іван Юрійович²

Народився в 1950 р.

Освіта: 1972 р. – Ужгородський державний університет; 1975 р. – Орджонікідзевське вище загальновійськове командне училище; 1980 р. – Військова академія імені М.В. Фрунзе; 1992 р. – Військова академія Генерального штабу Збройних Сил Російської Федерації.

Офіцерську службу розпочав у 1972 р. командиром мотострілецького взводу у Прикарпатському військовому окрузі. 1974-1977 рр. – командир мотострілецької роти, начальник штабу мотострілецького батальйону, командир мотострілецького батальйону. 1980-1982 рр. – заступник командира мотострілецького полку Закавказького військового округу. 1982-1990 рр. – начальник штабу – заступник командира мотострілецького полку, командир мотострілецького полку, заступник командира мотострілецької дивізії Закавказького військового округу.

1992-1994 рр. – командир танкової дивізії Одеського військового округу. 1994-1998 рр. – начальник штабу армійського корпусу, командир армійського корпусу. 1998-2005 рр. – перший заступник командувача військ Південного оперативного командування Сухопутних військ Збройних Сил України. 2005-2007 рр. – командувач військ Південного оперативного командування Сухопутних військ Збройних Сил України. 2007-2009 рр. – командувач Сухопутних військ Збройних Сил України.

Указом Президента України № 937/2009 від 18 листопада 2009 р. призначений на посаду начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України.

ЗАСТУПНИК НАЧАЛЬНИКА
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИгенерал-лейтенант
САКОВСЬКИЙ
Григорій Андрійович

Народився в 1953 р.

Освіта: 1975 р. – Київське вище загальновійськове командне училище імені М. В. Фрунзе; 1984 р. – загальновійськовий факультет Військової академії імені М. В. Фрунзе; 2000 р. – факультет підготовки фахівців оперативно-стратегічного рівня Академії Збройних Сил України.

Офіцерську службу розпочав у 1975 р. на посаді командира танкового взводу. 1975 - 1998 рр. – командир мотострілецької роти, начальник штабу мотострілецького батальйону, начальник штабу мотострілецького полку, командир мотострілецького полку, начальник відділу загальновійськової підготовки спеціальної групи військ, начальник штабу механізованої дивізії, командир мотострілецької дивізії, командир танкової дивізії, заступник командира армійського корпусу. 2000-2002 рр. – начальник кафедри Національної академії оборони України. 2002-2003 рр. – командувач армійського корпусу. 2003-2004 рр. – заступник Головнокомандувача Військово-Морських Сил Збройних Сил України – начальник військ берегової охорони Військово-Морських Сил Збройних Сил України. 2004-2006 рр. – заступник начальника Генерального штабу Збройних Сил України.

2006-2009 рр. – перший заступник командувача Сухопутних військ Збройних Сил України.

Наказом Міністра оборони України № 382 від 25 травня 2009 р. призначений на посаду заступника начальника Генерального штабу Збройних Сил України.

Наказом Міністра оборони України № 181 від 6 жовтня 2009 р. призначений тимчасово виконуючим обов'язки першого заступника начальника Генерального штабу Збройних Сил України.

¹ До 18 листопада 2009 р. цю посаду обіймав генерал армії України Кириченко Сергій Олександрович. Указом Президента України № 933 від 18 листопада 2009 р. звільнений з військової служби в запас за станом здоров'я.

² Указом Президента України № 175/2010 від 15 лютого 2010 р. генерал-полковнику Свиді Івану Юрійовичу присвоєно військове звання генерал армії України.

**ЗАСТУПНИК НАЧАЛЬНИКА
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

генерал-лейтенант
АРТЮХ
Володимир
Миколайович

Народився в 1958 р.

Освіта: 1979 р. – Харківське вище військове авіаційне командне училище зв'язку, 1988 р. – штурманський факультет Військово-повітряної академії ім. Ю. О. Гагаріна, 2005 р. – факультет підготовки фахівців оперативно-стратегічного рівня Національної академії оборони України.

Офіцерську службу розпочав у 1979 р. на посаді командира радіорелейного взводу. 1981-2004 рр. – командир радіорелейно-кабельної роти, заступник командира окремого радіотехнічного батальйону, командир окремого батальйону зв'язку, начальник зв'язку та радіотехнічного забезпечення винищувальної авіаційної дивізії, старший офіцер групи технічного забезпечення, начальник групи бойової підготовки, начальник оперативного відділу, заступник начальника організаційно-мобілізаційного управління, начальник організаційно-мобілізаційного управління – заступник начальника штабу Військово-Повітряних Сил. 2004-2009 рр. – перший заступник начальника Головного управління особового складу Генерального штабу Збройних Сил України, начальник Головного управління особового складу Генерального штабу Збройних Сил України.

Наказом Міністра оборони України № 27 від 20 січня 2009 р. призначений на посаду заступника начальника Генерального штабу Збройних Сил України.

**ЗАСТУПНИК НАЧАЛЬНИКА
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

генерал-лейтенант
РОМАНЕНКО
Ігор Олександрович

Народився в 1953 р.

Освіта: 1975 р. – Мінське вище інженерне зенітно-ракетне училище Протиповітряної оборони; 1981 р. – Військова командна академія Протиповітряної оборони імені Маршала Радянського Союзу Г. К. Жукова; 1996 р. – факультет підготовки фахівців оперативно-стратегічного рівня Академії Збройних Сил України; 2006 р. – Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Офіцерську службу розпочав у 1975 р. на посаді заступника командира батареї – начальника відділення зенітного ракетного дивізіону. 1976–2002 рр. – заступник командира з озброєння зенітного ракетного дивізіону, командир зенітного ракетного дивізіону, заступник командира зенітного ракетного полку, командир зенітного ракетного полку, командир зенітної ракетної бригади, начальник штабу – заступник командира Південного району ППО, начальник штабу – перший заступник командира корпусу ППО, командир дивізії ППО, начальник кафедри сил ППО Національної академії оборони України. 2002–2006 рр. – заступник Головнокомандувача військ ППО Збройних Сил України з бойової підготовки та ВНЗ – начальник управління бойової підготовки Повітряних Сил, заступник командувача Повітряних Сил України з бойової підготовки та ВНЗ – начальник бойової підготовки Повітряних Сил Збройних Сил України.

Кандидат військових наук, доцент.

Наказом Міністра оборони України № 259 від 26 травня 2006 р. призначений на посаду заступника начальника Генерального штабу Збройних Сил України.

ЗАСТУПНИК НАЧАЛЬНИКА ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ³

віце-адмірал
КНЯЗЬ
Ігор Володимирович

Народився в 1955 р.

Освіта: 1977 р. – Чорноморське вище військово-морське училище імені П. С. Нахімова; 1982 р. – Шості Вищі спеціальні офіцерські класи командирів Військово-Морського Флоту; 1988 р. – Військово-морська академія; 1997 р. – факультет підготовки фахівців оперативно-стратегічного рівня Національної академії оборони України.

Офіцерську службу розпочав у 1977 р. на посаді командира батареї ракетно-артилерійської бойової частини великого протичовнового корабля. 1977-1983 рр. – командир батареї ракетно-артилерійської бойової частини великого протичовнового корабля. 1983-1992 рр. – начальник протиповітряної оборони бригади протичовнових кораблів, начальник протиповітряної оборони дивізії морських десантних сил, старший офіцер відділу протиповітряної оборони штабу Чорноморського Флоту СРСР, 1992-2003 рр. – начальник відділу протиповітряної оборони штабу Військово-Морських Сил України, начальник протиповітряної оборони – начальник відділу протиповітряної оборони штабу Військово-Морських Сил України, начальник оперативного управління – заступник начальника штабу Військово-Морських Сил України, перший заступник начальника штабу Військово-Морських Сил України, командир Південного морського району (пізніше – Південної військово-морської бази) Військово-Морських Сил України.

2003-2006 рр. – Головнокомандувач Військово-Морських Сил Збройних Сил України, командувач Військово-Морських Сил Збройних Сил України.

Наказом Міністра оборони України № 103 від 23 березня 2006 р. призначений на посаду заступника начальника Генерального штабу Збройних Сил України.

КОМАНДУВАЧ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ⁴

генерал-полковник
ВОРОБИЙОВ
Геннадій Петрович

Народився в 1961 р.

Освіта: 1982 р. – Київське вище загальновійськове командне училище імені М. В. Фрунзе; 1993 р. – Військова академія імені М. В. Фрунзе; 2004 р. – факультет підготовки фахівців оперативно-стратегічного рівня Національної академії оборони України.

Офіцерську службу розпочав у 1982 р. на посаді командира мотострілецького взводу. 1982-2003 рр. – командир розвідувального взводу, командир мотострілецької роти, начальник штабу – заступник командира мотострілецького батальйону, начальник штабу – заступник командира мотострілецького полку, командир мотострілецького полку, командир механізованого полку, командир окремої механізованої бригади, командир механізованої дивізії, начальник штабу армійського корпусу. 2004-2005 рр. – командувач армійського корпусу. 2005-2006 рр. – командир армійського корпусу. 2006-2009 рр. перший заступник начальника Генерального штабу Збройних Сил України.

Указом Президента України № 938/2009 від 18 листопада 2009 р. призначений на посаду командувача Сухопутних військ Збройних Сил України

³ Наказом Міністра оборони України № 2 від 5 січня 2010 р. на посаду заступника начальника Генерального штабу Збройних Сил України призначений віце-адмірал Кабаненко Ігор Васильович

⁴ До 18 листопада 2009 р. цю посаду обіймав генерал-полковник Свіда Іван Юрійович, Указом Президента України № 937 від 18 листопада 2009 р. призначений на посаду начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України.

**КОМАНДУВАЧ ПОВІТРЯНИХ СИЛ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

генерал-полковник
РУСНАК
Іван Степанович

Народився в 1952 р.

Освіта: 1972 р. – Полтавське вище зенітне артилерійське командне училище; 1982 р. – Військова академія Протиповітряної оборони Сухопутних військ; 1993 р. – Військова академія Генерального штабу ЗС СРСР.

Офіцерську службу розпочав у 1972 р. командиром зенітного взводу. 1975-1979 рр. – командир зенітної ракетної артилерійської батареї, командир зенітної батареї, оперативний черговий командного пункту. 1982-1991 рр. – начальник штабу – заступник командира зенітного артилерійського полку, ад'юнкт очної ад'юнктури Військової академії Протиповітряної оборони Сухопутних військ, викладач, старший викладач, заступник начальника кафедри застосування військ Військової академії Протиповітряної оборони Сухопутних військ.

1993-1996 рр. – начальник кафедри військ оборони повітряного простору, начальник кафедри сил ППО та ВПС Академії Збройних Сил України. 1996-2004 рр. – начальник військового наукового управління – заступник начальника Генерального штабу ЗС України. 2004-2007 рр. – перший заступник начальника Національної академії оборони України.

Доктор військових наук, професор. Заслужений діяч науки і техніки України.

Указом Президента України № 1068/2007 від 7 листопада 2007 р. призначений на посаду командувача Повітряних Сил Збройних Сил України.

**КОМАНДУВАЧ ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

адмірал
ТЕНЮХ
Ігор Йосипович

Народився в 1958 р.

Освіта: 1982 р. – Ленінградське вище військово-морське училище імені М. В. Фрунзе; 1994 р. – Інститут іноземних мов Міністерства оборони США; 1997 р. – факультет підготовки фахівців оперативно-стратегічного рівня Академії Збройних Сил України.

Офіцерську службу розпочав у 1982 р. на посаді командира бойової частини корабля. 1983-1991 рр. – командир рейдового тральщика, командир берегового екіпажу, старший помічник командира морського тральщика, командир морського тральщика, начальник відділу зберігання озброєння і техніки бази мінного та протичовнового озброєння.

1991-1995 рр. – старший офіцер відділу забезпечення бойових дій управління Військово-Морських Сил Міністерства оборони України, начальник відділу напрямків управління Військово-Морських Сил Головного штабу Збройних Сил України, начальник відділу напрямків Головного оперативного управління Генерального штабу Збройних Сил України. 1997-2005 рр. – командир бригади надводних кораблів, керівник організаційної групи з формування ескадри різномірних сил, командир ескадри різномірних сил Військово-Морських Сил Збройних Сил України. 2005-2006 рр. – заступник начальника Генерального штабу Збройних Сил України. У 2002 р. та 2008 р. виконував обов'язки командувача багатонаціонального військово-морського з'єднання BLECKSEAFOR.

Указом Президента України № 252/2006 від 23 березня 2006 р. призначений на посаду командувача Військово-Морських Сил Збройних Сил України.

КОМАНДУВАЧ ОБ'ЄДНАНОГО ОПЕРАТИВНОГО
КОМАНДУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ⁵

генерал-лейтенант
МОЖАРОВСЬКИЙ
Володимир
Миколайович

Народився в 1952 р.

Освіта: 1973 р. – Ленінградське вище загальновійськове командне училище. 1991 р. – заочний факультет Військової академії імені М. В. Фрунзе. 1998 р. – факультет підготовки фахівців оперативно-стратегічного рівня Академії Збройних Сил України.

Офіцерську службу розпочав у 1973 р. на посаді командира мотострілецького взводу в Ленінградському військовому окрузі. 1974-1985 рр. – командир розвідувального взводу, командир роти курсантів, командир мотострілецького батальйону Ленінградського вищого загальновійськового командного училища. 1985-1987 рр. – служба у складі 40-ї армії у Демократичній Республіці Афганістан. 1987-1991 рр. – начальник штабу – заступник командира мотострілецького полку.

1992-1996 рр. – начальник штабу – заступник командира мотострілецької дивізії та командира механізованої дивізії. 1996-2000 рр. – заступник командира армійського корпусу, командир армійського корпусу. 2000-2001 рр. – перший заступник Головнокомандувача Сухопутних військ Збройних Сил України. 2001-2004 рр. – командувач військ Південного оперативного командування Сухопутних військ Збройних Сил України, начальник штабу – перший заступник командувача військ Північного оперативного командування Сухопутних військ Збройних Сил України. 2004-2005 рр. – начальник Головного штабу – перший заступник Головнокомандувача Сухопутних військ Збройних Сил України. 2005-2007 рр. – начальник штабу – перший заступник командувача Сухопутних військ Збройних Сил України.

Наказом Міністра оборони України № 1049 від 7 листопада 2007 р. призначений на посаду командувача Об'єднаного оперативного командування Збройних Сил України.

КОМАНДУВАЧ СИЛ ПІДТРИМКИ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

генерал-лейтенант
ТРЕГУБЕНКО
Станіслав Семенович

Народився в 1956 р.

Освіта: 1978 р. – Київський технологічний інститут легкої промисловості. 1990 р. – Військова академія тилу і транспорту Збройних Сил СРСР. 2003 р. – факультет підготовки фахівців оперативно-стратегічного рівня Національної академії оборони України.

Офіцерську службу розпочав у 1980 р. на посаді начальника відділу зберігання речового складу Київського військового округу. 1981-1988 рр. – начальник речової служби військової частини, заступник командира військової частини з тилу – начальник тилу частини, заступник командувача з тилу – начальник тилу.

1991-1992 рр. – викладач кафедри управління повсякденною діяльністю військ Військової академії Протиповітряної оборони. У березні 1992 року був відкомандирований у розпорядження командувача Національної гвардії України. 1992-2000 рр. – заступник командира з тилу – начальник тилу дивізії, заступник начальника управління – начальник центральної бази Головного управління командувача Національної гвардії України, начальник управління тилу Головного управління командувача Національної гвардії України, заступник начальника тилу – начальник штабу тилу Головного управління командування Національної гвардії України, заступник командувача Національної гвардії України з тилу – начальник тилу. 2000-2005 рр. – заступник Головнокомандувача Сухопутних військ Збройних Сил України з тилу – начальник тилу. 2005-2006 рр. – начальник Логістики Сухопутних військ – заступник командувача Сухопутних військ Збройних Сил України.

Наказом Міністра оборони України № 252 від 26 травня 2006 р. призначений на посаду командувача Сил підтримки Збройних Сил України.

⁵ Наказом Міністра оборони України № 2 від 5 січня 2010 р.:

генерал-лейтенант Можаровський Володимир Миколайович призначений на посаду першого заступника начальника Генерального штабу Збройних Сил України; генерал-лейтенант Нуруллін Рауф Шайхуллович призначений на посаду командувача Об'єднаного оперативного командування Збройних Сил України.

ДОДАТОК 1

ПРОФЕСІЙНА ПЕРЕПІДГОТОВКА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ У МЕЖАХ МІЖНАРОДНИХ ПРОЕКТІВ І ПРОГРАМ У 2009 р.

Назва проекту	Джерело фінансування	Партнери, навчальні заклади	Напрями перепідготовки	Місця, де проводилися курси	Результат перепідготовки у 2009 р., осіб
Проект НАТО з перепідготовки військовослужбовців	NATO	Французький культурний центр, Інститут Гете, Британська рада, Інститут післядипломного навчання Національного авіаційного університету, Львівський інститут Міжрегіональної Академії управління персоналом, Центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади (м. Чернігів), Севастопольський національний технічний університет, Міжнародний інститут бізнес-освіти Київського національного економічного університету, Хмельницький національний університет, Українсько-Баварський менеджмент-тренінг центр, Навчальний центр Ліги офіцерів Севастополя, Кіровоградський національний технічний університет, Севастопольський Центр підготовки та атестації плавскладу	Мовні курси: <ul style="list-style-type: none"> • англійська; • німецька; • французька Перепідготовка за спеціальностями: <ul style="list-style-type: none"> • менеджмент підприємницької діяльності; • маркетинг на ринку товарів і послуг; • менеджмент рекламно-видавничої діяльності; • менеджмент готельного та туристичного бізнесу; • аграрний менеджмент; • митний брокер; • інформаційні технології в бізнесі; • спецкурс для військових моряків 	Київ, Севастополь, Сімферополь, Херсон, Одеса, Балаклава, Полтава, Чернігів, Славута, Чернівці, Кіровоград, Євпаторія, Миколаїв, Львів, Десна, Інкерман, Броди, Рівне	566
Проект Трас-тового Фонду НАТО – в рамках програми “Партнерство заради миру”	Трас-товий Фонд НАТО (Нідерланди, Люксембург, Естонія, Польща, Латвія, Словачія, Болгарія)	Хмельницький національний університет, Міжгалузевий інститут післядипломної освіти при Національному технічному університеті “Харківський політехнічний інститут”	Перепідготовка за спеціальностями: <ul style="list-style-type: none"> • менеджмент підприємницької діяльності; • маркетинг на ринку товарів і послуг; • комп'ютерні технології в економічних системах; • комп'ютерні системи та мережі; • графічний дизайн та реклама 	Хмельницький, Старокостянтинів, Харків, Ізяслав, Дунаєвці	311

Назва проекту	Джерело фінансування	Партнери, навчальні заклади	Напрями перепідготовки	Місця, де проводилися курси	Результат перепідготовки у 2009 р., осіб
Проект ОБСЄ “Допомога в соціальній адаптації звільненим військово-службовцям Збройних Сил України”	ОБСЄ	Інститут післядипломного навчання Національного авіаційного університету, Сумський державний університет, Чорноморський державний університет імені Петра Могили (м. Миколаїв), Дніпропетровський університет економіки та права, Відкритий міжнародний Університет розвитку людини “Україна” (м. Кіровоград), Європейський університет (м. Сімферополь), Херсонський інститут Міжрегіональної академії управління персоналом, Білоцерківський інститут економіки та управління Відкритого міжнародного Університету розвитку людини “Україна”, Мелітопольський інститут державного і муніципального управління Класичного приватного університету, Львівський інститут Міжрегіональної академії управління персоналом, Міжнародний авіаційний центр підготовки (м. Київ), Слов’янський авіаційний коледж Національного авіаційного університету, Вінницьке навчально-науково-виробниче об’єднання “Комплекс-1”, Дочірнє підприємство “Центр сучасних гуманітарних знань” освітньої установи “Сучасна гуманітарна академія” (м. Одеса), Навчальний центр Ліги офіцерів Севастополя	Перепідготовка за спеціальностями: <ul style="list-style-type: none"> основи малого та середнього бізнесу; основи малого підприємництва; менеджмент управління персоналом організації; менеджмент безпеки підприємницької діяльності; менеджмент підприємницької діяльності; веб-дизайн та основи системного адміністрування; менеджмент фінансово-економічної безпеки; адміністративний менеджмент; інформаційний менеджмент; інформаційні технології в бізнесі; маркетинг на ринку товарів і послуг; перепідготовка льотчиків; інженер/технік авіаційного радіоелектронного обладнання літака Ан-26; логістика; фінансова діяльність та бухгалтерський облік на підприємствах різних форм власності 	Балаклава, Бахчисарай, Біла Церква, Вінниця, Дніпропетровськ, Євпаторія, Інкерман, Київ, Кіровоград, Кіровоград, Мелітополь, Миколаїв, Мирне, Новоозерне, Одеса, Озерне, Приморський, Рівне, Самбір, Севастополь, Семерічка, Сімферополь, Слов’янськ, Суми, Феодосія, Херсон, Чорноморське, Яворів	1130
Проект “Україна – Норвегія”	Уряд Норвегії	Таврійський національний університет (м. Сімферополь), Севастопольський національний технічний університет, Севастопольський національний університет ядерної енергії і промисловості, Феодосійська фінансово-економічна академія Київського інституту ринкових відносин, Севастопольський економіко-гуманітарний інститут Таврійського національного університету, Класичний приватний університет (м. Запоріжжя), Мелітопольський інститут державного і муніципального управління Класичного приватного університету, Севастопольська Торгово-промислова палата	Перепідготовка за спеціальностями: <ul style="list-style-type: none"> основи малого підприємництва; менеджмент підприємницької діяльності; менеджмент туристичної діяльності; адміністративний менеджмент; митний брокер; поновлювальна енергетика, енергозбереження та енергоменеджмент; інформаційні технології у бізнесі; муніципальний менеджмент 	Бахчисарай, Запоріжжя, Мелітополь, Новоозерне, Севастополь, Сімферополь, Феодосія, Чорноморське	519

ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ У 2009 р.

Відповідно до Закону України “Про Державний бюджет України на 2009 р.” на потреби Збройних Сил передбачалося 12 806,0 млн. грн. (1,2 % від ВВП), з них загальний фонд становив 7 428,5 млн. грн. (58 % видатків), спеціальний фонд – 4 221,6 млн. грн. (33 % видатків), стабілізаційний фонд – 1 155,9 млн. грн. (9 % видатків).

Протягом 2009 р. Міністерство оборони отримало 8 340,9 млн. грн. (0,79 % від ВВП), з них: із загального фонду – 7 338,5 млн. грн. (88 % надходжень), зі спеціального фонду – 588,4 млн. грн. (7 % надходжень), зі стабілізаційного фонду – 414,0 млн. грн. (5 % надходжень).

Схема 1. Фінансування Збройних Сил у 2009 р., %

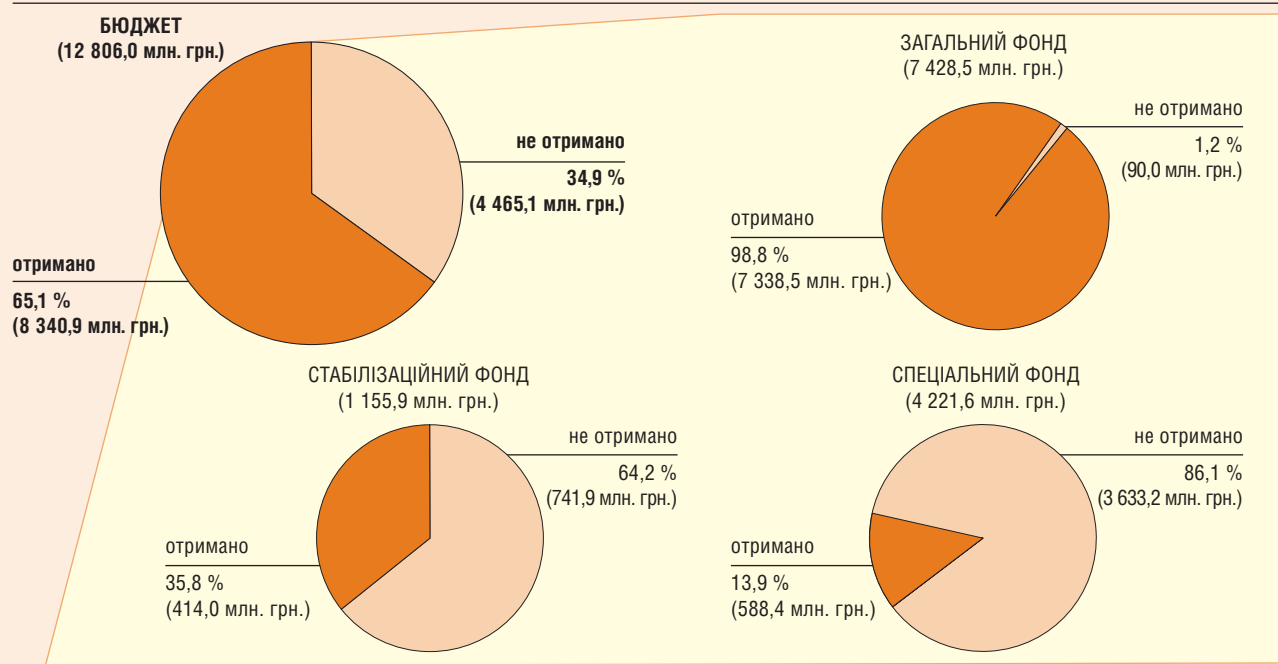
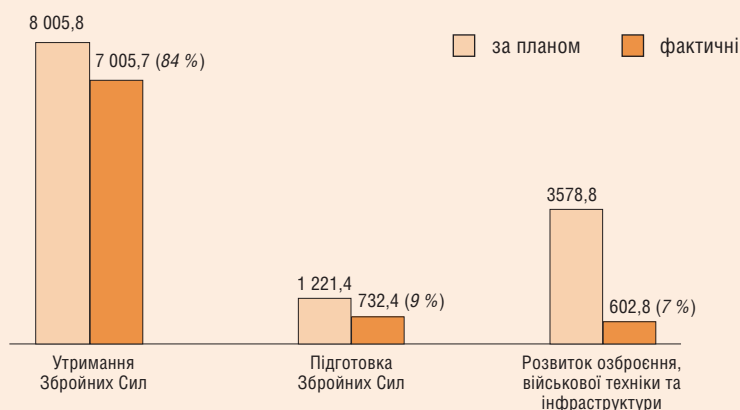

Схема 2. Розподіл видатків за функціональним призначенням у 2009 р., млн. грн.

ОРГАНИ УПРАВЛІННЯ, СТРУКТУРА ТА БОЙОВИЙ СКЛАД ЗБРОЙНИХ СИЛ

Схема 1. Структура Міністерства оборони, на кінець року

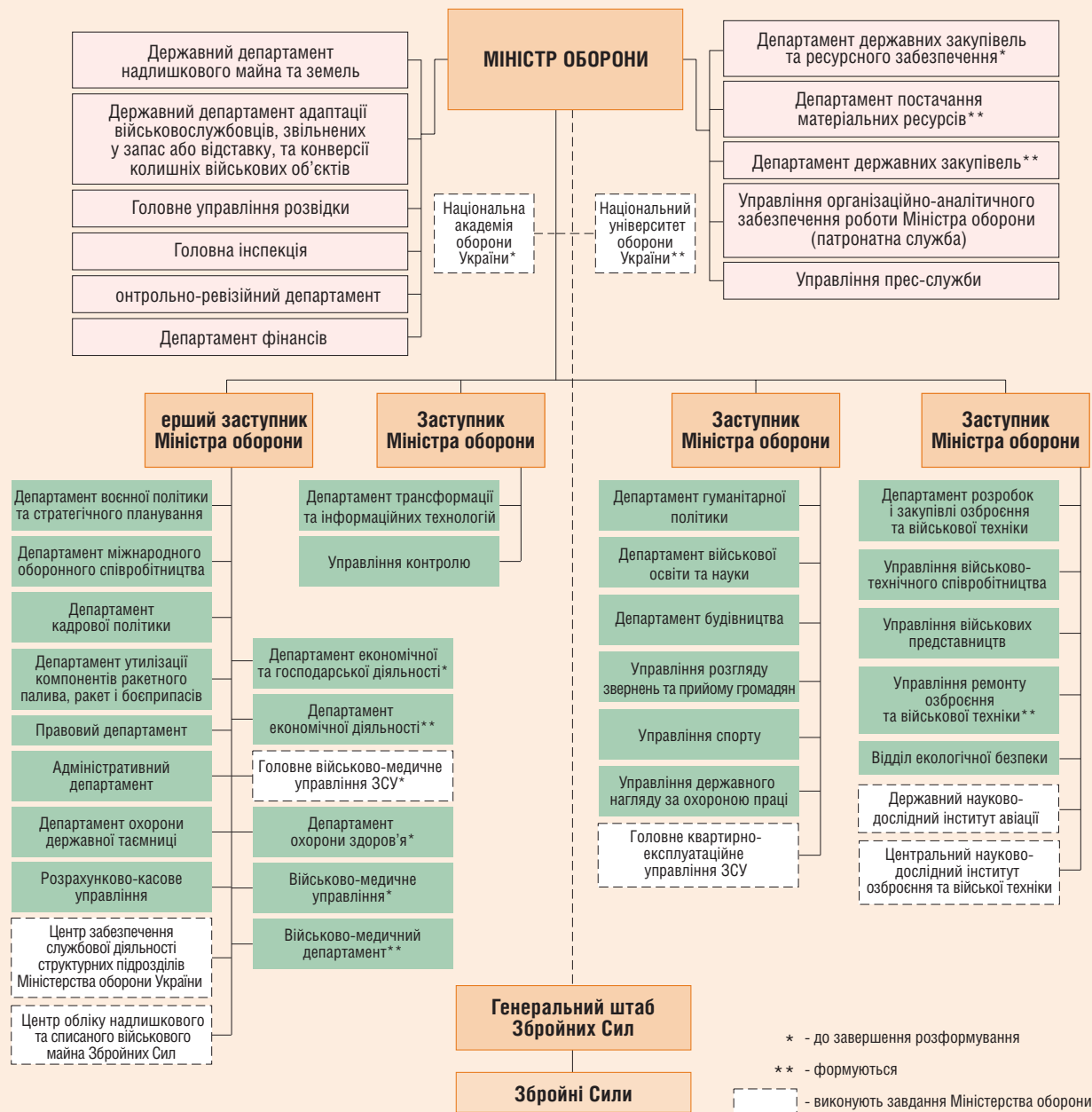

Схема 2. Структура Генерального штабу, на кінець року

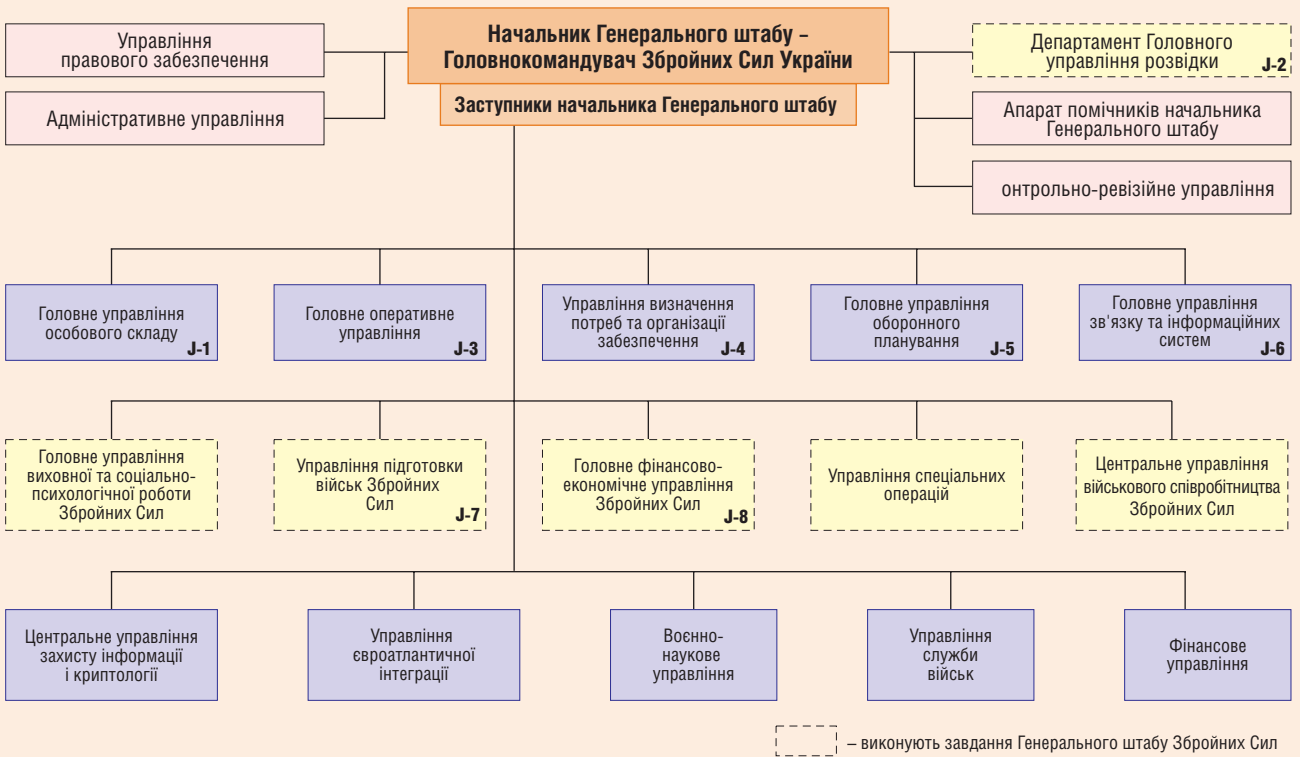
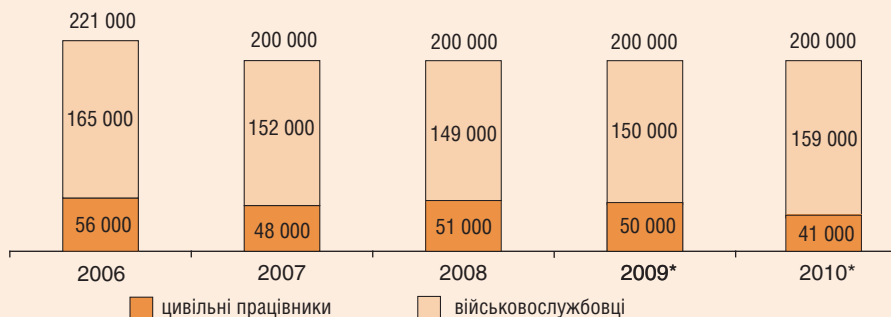

Схема 3. Структура Збройних Сил, на кінець року

Схема 4. Чисельність Збройних Сил у 2006-2011 рр., на кінець року, осіб

* Відповідно до Указу Президента України "Про внесення змін до рішення Ради національної безпеки і оборони України від 26 вересня 2008 року "Про невідкладні завдання щодо підвищення обороноздатності України" № 885/2009 від 30 жовтня 2009 р.

Схема 5. Організаційна структура та бойовий склад Сухопутних військ, на кінець року

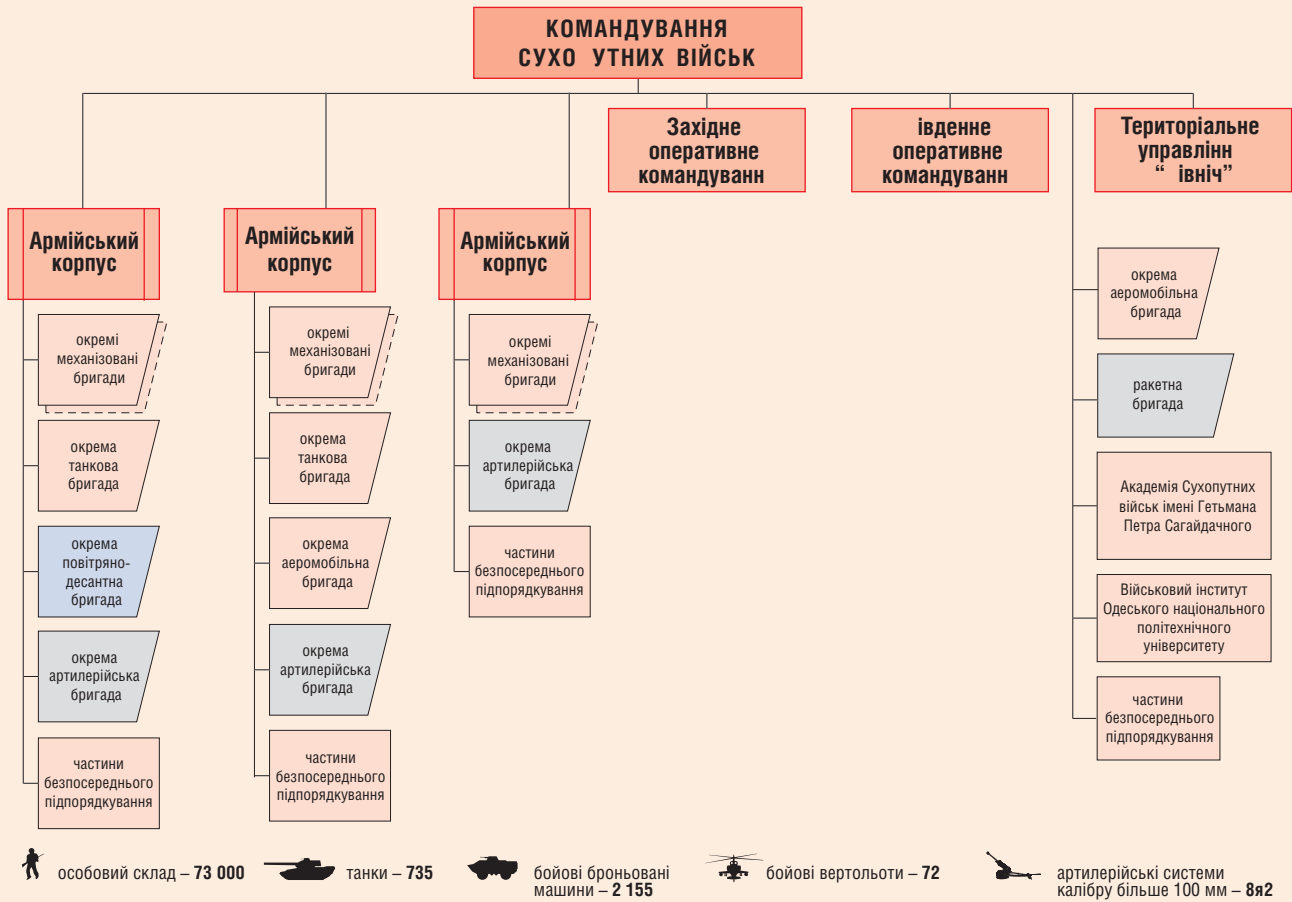

Схема 6. Організаційна структура та бойовий склад Повітряних Сил, на кінець року

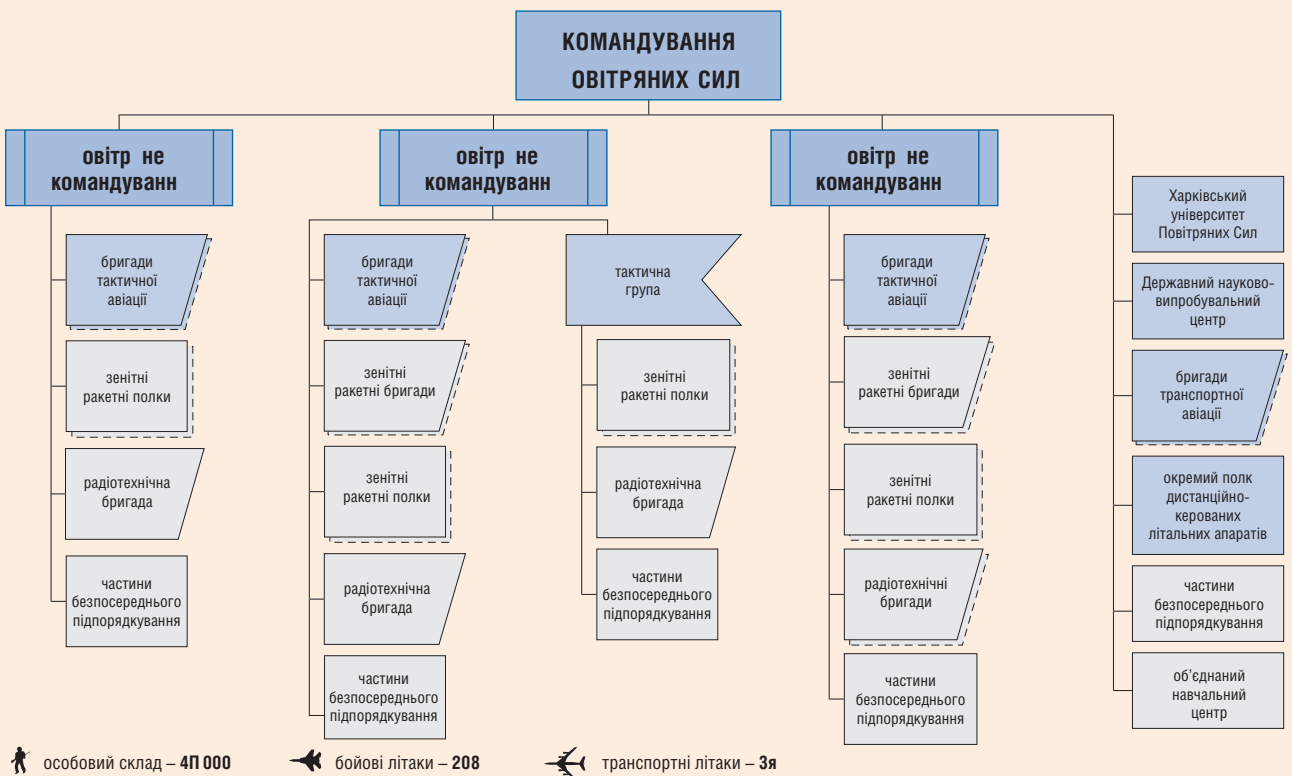

Схема 7. Організаційна структура та бойовий склад Військово-Морських Сил, на кінець року

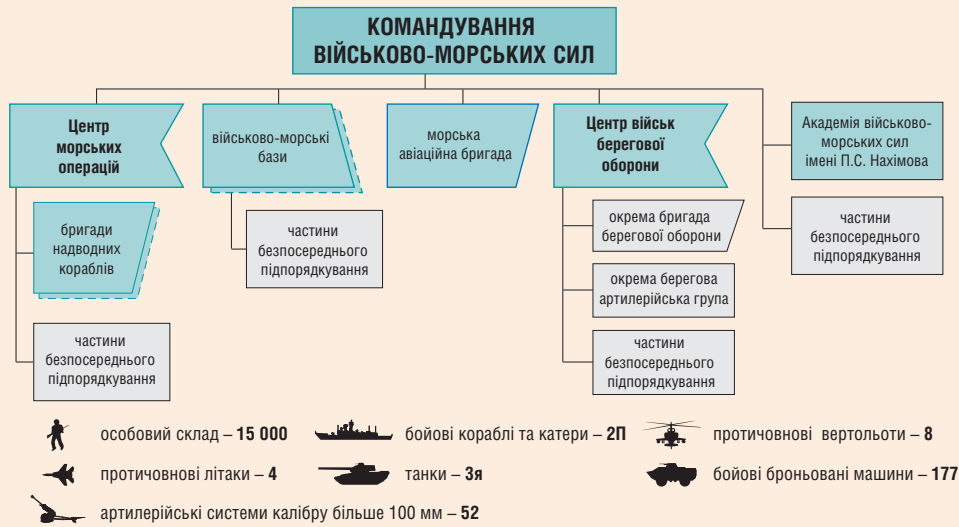

Схема 8. Оснащення Збройних Сил озброєннями та військовою технікою у 2009 р.

	ВИПРОБУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ ПРОЕКТИ З РОЗРОБКИ ОВТ	ПРИЙНЯТТЯ НА ОЗБРОЄННЯ НОВИХ ЗРАЗКІВ ОВТ	ЗАКУПІВЛЯ ОВТ, од.	МОДЕРНІЗАЦІЯ ТА ПODOВЖЕННЯ РЕСУРСУ ОВТ
ОВТ ДЛЯ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК	<ul style="list-style-type: none"> багатофункціональний ракетний комплекс; бронетранспортер БТР-4; автомобіль підвищеної прохідності КрАЗ-5233; мінометний комплекс з високоточною керованою міною; комплекс машин управління вогнем артилерійських підрозділів; автоматизований звуковий комплекс артилерійської розвідки; високоточний артилерійський боеприпас; переносний протитанковий комплекс 	<ul style="list-style-type: none"> танк БМ "Оплот"; система парашутна тренувальна "Скаут"; лазерний прилад розвідника "Сердолік-2"; пристрій кумулятивного захисту; легковий автомобіль багатопільового призначення УАЗ-315195-030М; безкамерна шина з розпірним кільцем та регульованим тиском; комплекс активного захисту "Заслон" 		<ul style="list-style-type: none"> танк Т-64Б; бойова машина піхоти БМП-1У
ОВТ ДЛЯ ПОВІТРЯНИХ СИЛ	<ul style="list-style-type: none"> військово-транспортний літак Ан-70; ракета класу "повітря-повітря"; керована авіаційна бомба; безпілотний літак-розвідник; комплекс засобів автоматизації для оснащення Повітряних Сил; 	<ul style="list-style-type: none"> фронтовий винищувач МіГ-29МУ1; літак учбово-тренувальний Л-39М1; мішеневі установки "Тир-1", "Тир-2", "Тир-2-01", "РМУ-Л" 	<ul style="list-style-type: none"> модернізований літак МіГ-29 - 2; модернізований літак Су-25 - 2; модернізований літак Л-39 - 2; комплексний тренажер літака МіГ-29 - 1; безпілотний авіаційний комплекс "Bird Eye 400" - 1; трьохкоординатна станція кругового огляду - 1 	<ul style="list-style-type: none"> літаки МіГ-29, Су-25, Су-27УБ, Ан-30, Ан-26, Ан-24, Іл-76МД, Л-39; авіаційні двигуни; радіолокаційна станція П-18 до рівня П-18МУ; зенітно ракетний комплекс "ОСА-АКМ"; радіолокаційна станція 5Н84АМА; радіолокаційні станції 1Л13, НРЗ, 1Л22, ПРВ-13 та ПРВ-16
ОВТ ДЛЯ ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛ	<ul style="list-style-type: none"> бойовий корабель класу "корвет" 	<ul style="list-style-type: none"> рушниця мисливська "Сайга-12К Tactical"; тактичний комплект зброї підтримки для АКМС; приціл коліметрового типу; приціл оптичного типу 		<ul style="list-style-type: none"> підводний човен "Запоріжжя"; ракети та торпеди
СПЕЦІАЛЬНІ ВИДИ ОВТ	<ul style="list-style-type: none"> комплекси радіоелектронної боротьби; засоби зв'язку і АСУ; топогеодезичний комплекс 	<ul style="list-style-type: none"> комплекс контролю радіоелектронної обстановки "Кольчуга-КЕ"; комплекс перешкод; комплекс захищеної передачі даних та мовної інформації; комплекс засобів автоматизації технологічних процесів передачі і обробки метеорологічної інформації; військовий вторинний еталон одиниці потужності електромагнітних коливань 	<ul style="list-style-type: none"> топогеодезичні та навігаційні засоби - 3; засоби радіаційного, хімічного та бактеріологічного захисту - 2250; цифрові засоби зв'язку: радіостанції, зарядні пристрої, телефонні апарати 	<ul style="list-style-type: none"> станція тропосферного зв'язку Р-417У; засоби зв'язку

РЕЗУЛЬТАТИ ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ У 2009 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

ПІДГОТОВКА ОРГАНІВ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ

Таблиця 1. Підготовка органів військового управління

Найменування заходів	Кількість заходів	
	Заплановано на рік	Проведено
Стратегічна командно-штабна воєнна гра	1	1
Науково-практична конференція у Генеральному штабі	1	1
Оперативні збори	12	12
Збори керівного складу	3	3
Комп'ютерне командно-штабне навчання з ООК	1	1
Командно-штабні навчання	10	10
Командно-штабні навчання з ТрО	3	3
Командно-штабні тренування	16	16
Командно-штабні тренування з ТрО	3	3
РАЗОМ:	50	50

ПІДГОТОВКА ВІЙСЬК (СИЛ)

Таблиця 2. Підготовка органів управління видів Збройних Сил

Найменування заходів	Кількість заходів	
	Заплановано на рік	Проведено
Сухопутні війська		
Командно-штабні навчання на картах	15	15
Командно-штабні тренування	39	39
Повітряні Сили		
Командно-штабні навчання на картах	30	30
Командно-штабні тренування	22	22
Військово-Морські Сили		
Командно-штабні навчання на картах	10	10
Командно-штабні тренування	21	21

БОЙОВА ПІДГОТОВКА ПІДРОЗДІЛІВ ВІЙСЬК (СИЛ)

Таблиця 3. Механізовані, танкові та аеромобільні війська Сухопутних військ

Найменування заходів	Заплановано на рік		Проведено		% виконання	
	ОСШР	ОСО	ОСШР	ОСО	ОСШР	ОСО
Батальйонні тактичні навчання	-	-	3*	-	-	-
Стрільби з озброєння танків	39	326	39	280	100,0	85,9
Стрільби з озброєння БМП (БТР)	174	381	143	285	82,2	74,8
Стрільби зі стрілецької зброї	780	806	780	776	100,0	96,3
Водіння танків	54	284	8	4	14,8	1,4
Водіння БМП (БТР)	270	375	71	16	26,3	4,3
Стрибки з парашутом	26301	-	15186	-	57,7	-

Таблиця 4. Льотно-тактична підготовка і застосування армійської авіації Сухопутних військ

Найменування заходів	Заплановано	Проведено	% виконання	
Льотно-тактичні навчання ескадрилей	-	-	-	
Практичні стрільби по наземних цілях	-	-	-	
Середній наліт на один екіпаж	екіпажі ОСШР	14 год. 30 хв.	12 год. 03 хв.	83,1
	екіпажі ОСО	27 год. 06 хв.	12 год. 25 хв.	45,8

Таблиця 5. Льотно-тактична підготовка і застосування авіації Повітряних Сил

Найменування заходів	Заплановано	Проведено	% виконання	
Льотно-тактичні навчання ескадрилей	-	-	-	
Практичні стрільби по наземних цілях	1492	20	1,3	
Практичні пуски керованих ракет	136	-	-	
Практичне бомбометання	1707	52	3,0	
Десантування повітряних десантів	508	188	37,0	
Середній наліт на один екіпаж	екіпажі ОСШР	160 год.	18 год. 10 хв.	11,4
	екіпажі ОСО	20 год.	5 год. 45 хв.	28,8

Таблиця 6. Виконання курсів бойової підготовки кораблями (катерами) Військово-Морських Сил

Найменування заходів	Заплановано на рік		Проведено		% виконання		
	ОСШР	ОСО	ОСШР	ОСО	ОСШР	ОСО	
Артилерійські стрільби по морських цілях	51	15	55*	16*	100,0*	100,0*	
Артилерійські стрільби по берегових цілях	6	14	10*	7	100,0*	50	
Ракетні стрільби (по морських цілях)	-	-	-	-	-	-	
Мінні вправи	приймка мін	6	4	1	1	16,7	25,0
	постановка мін	-	-	-	-	-	-
Торпедні стрільби	4	-	-	-	-	-	
Протичовнові бомбові вправи	12	3	10	1	83,3	33,3	
Підривні бойові вправи	20	12	8	8	40,0	66,7	
Тральні бойові вправи	15	2	-	3*	-	100,0*	
Стрільби ЗРК	6	-	4	-	66,7	-	
Середня наплавність кораблів (катерів), діб	8,0	1,9	9,4*	5,5*	100,0*	100,0*	

Таблиця 7. Льотно-тактична підготовка і застосування морської авіації

	Заплановано на рік	Проведено	% виконання	
Льотно-тактичні навчання ескадрилей	-	-	-	
Практичне бомбометання	-	3*	100,0*	
Десантування повітряних десантів	9	67*	100,0*	
Середній наліт на один екіпаж	екіпажі ОСШР	6 год. 48 хв.	28 год. 19 хв.*	100,0*
	екіпажі ОСО	2 год. 24 хв.	5 год. 13 хв.*	100,0*

Таблиця 8. Підготовка підрозділів військ берегової оборони Військово-Морських Сил

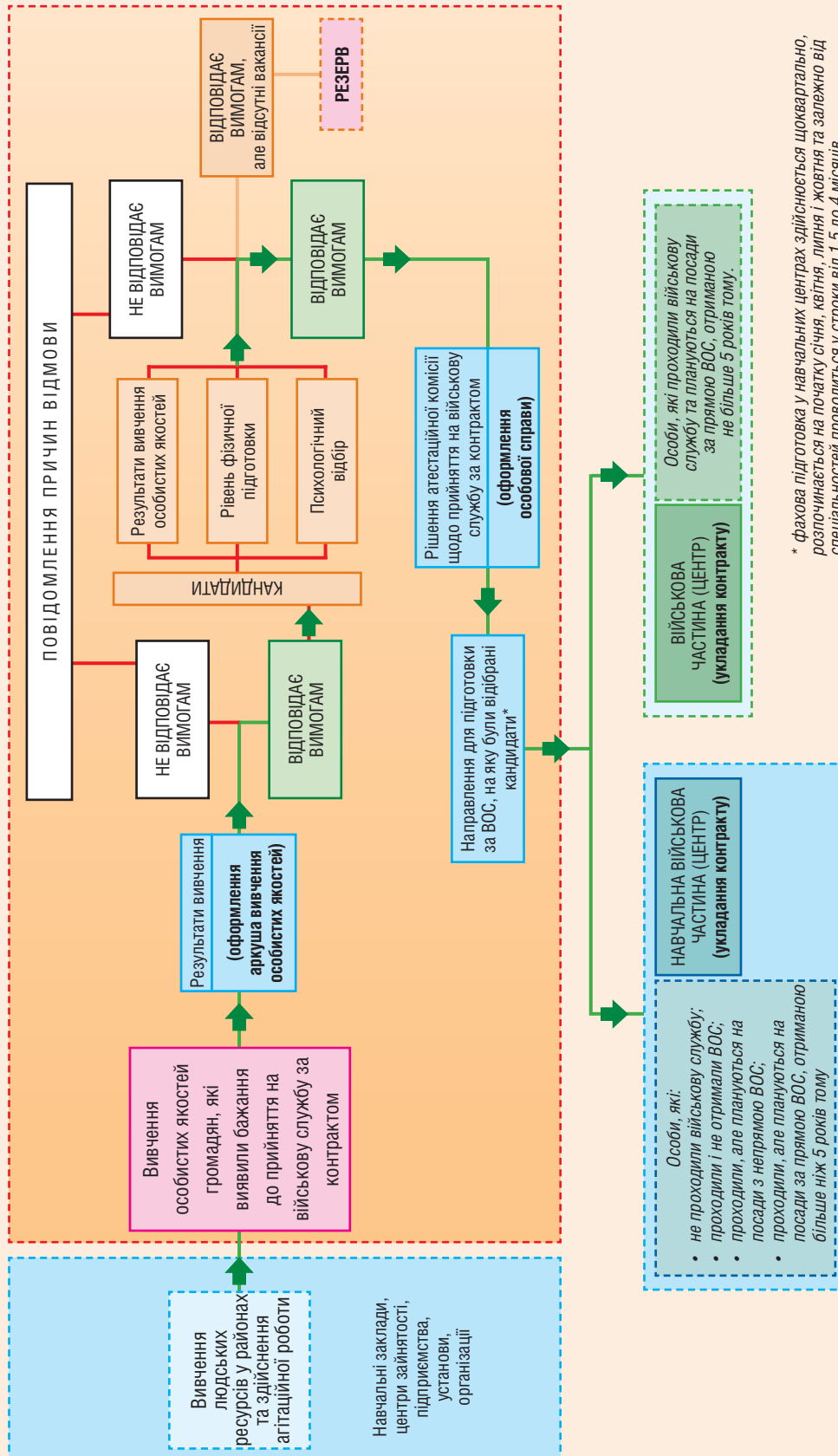
	Заплановано на рік		Проведено		% виконання	
	ОСШР	ОСО	ОСШР	ОСО	ОСШР	ОСО
Батальйонні тактичні навчання	-	-	1*	-	100,0*	-
Ротні тактичні навчання	-	-	2*	3*	100,0*	100,0*
Бойові стрільби взводів	-	-	-	-	-	-
Бойові стрільби відділень	-	-	-	-	-	-
Стрільби з озброєння танків	-	-	-	5*	-	100,0*
Стрільби з озброєння БМП (БТР)	30	10	-	20*	-	100,0*
Стрільби зі стрілецької зброї	60	320	43	320	71,6	100,0
Водіння танків	-	-	-	-	-	-
Водіння БМП (БТР)	30	-	19	17*	63,3	100,0*
Стрибки з парашутом	528	-	215	-	40,7	-

* Показники виконання планів зазначено з урахуванням раптових перевірок стану бойової готовності військ (сил) та участі в інших позапланових заходах.

БАГАТОНАЦІОНАЛЬНІ НАВЧАННЯ ЗА УЧАСТЮ ПІДРОЗДІЛІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ У 2009 р.

Навчання	Термін проведення	Район проведення	Завдання, що вирішувалися	Загальна чисельність сил, озброєння та військової техніки
НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ АБО ПОБЛИЗУ ЇЇ КОРДОНІВ				
BLACKSEAFOR-2009 Оперативно-тактичне навчання військово-морських сил держав чорноморського регіону	3–21 квітня (перша фаза)	Акваторія Чорного моря, порти України	Підвищення рівня взаємосумісності військово-морських сил держав чорноморського регіону	Від України – корабель управління “Славутич”. Від країн-учасниць – чотири військових кораблі
Бар'єр-2009 Двостороннє українсько-американське навчання підрозділів спеціального призначення	17–23 червня	73 морський центр спецпризначення, м. Очаків, о. Первомайський	Відпрацювання підрозділами спеціальних способів виконання розвідувальних і спеціальних завдань	Від України – 19 військовослужбовців зі штатним озброєнням та військовою технікою, морське водолазне судно “Нетішин”. Від США – 3 військовослужбовця
Довіра-2009 Пошуково-рятувальне навчання військово-морських сил у рамках виконання умов Документа про заходи зміцнення довіри та безпеки у військово-морській галузі на Чорному морі	7–9 вересня	Південна військово-морська база ВМС ЗС України, акваторія Чорного моря	Зміцнення регіональної безпеки та добросусідських відносин з країнами-учасницями навчання; вдосконалення стандартів проведення пошуково-рятувальних операцій силами та засобами ВМС Збройних Сил України	Від України – 200 військовослужбовців, 2 кораблі, 2 катери, 1 вертоліт. Від інших держав – 5 представників
Оцінка-2009 Національне тактичне навчання сухопутних сил	4–19 вересня	Міжнародний центр миротворчості та безпеки ЗС України (м. Яворів)	Проведення оцінки НАТО першого рівня та самооцінки першого рівня підрозділів ЗС України	Від України – 384 військовослужбовця, зі штатним озброєнням та військовою технікою. Від інших держав – 53 представники
Sea Breeze-2009 Українсько-американське командно-штабне навчання військово-морських сил	14–16 грудня	м. Одеса	Злагодження багатонаціонального штабу під час спільних дій у складі багатонаціональних сил в операціях з підтримання миру	Від України – 50 військовослужбовців. Від США – 50 військовослужбовців
ПОЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ				
Двостороннє українсько-російське навчання чергових сил з протиповітряної оборони Повітряних Сил Збройних Сил України та Військово-Повітряних Сил Російської Федерації	21 квітня	Повітряний простір України та Російської Федерації	Удосконалення взаємодії чергових сил з протиповітряної оборони під час виконання завдань бойового чергування	Від України – 2 літаки Су-27, 2 літаки Су-24м, чергові сили радіотехнічних бригад та дивізіонів зенітних ракетних військ, пункти наведення авіації. Від Російської Федерації – 2 літаки Су-27, МіГ-29 та чергові сили з ППО
Cooperative Longbow -2009 Багатонаціональне командно-штабне навчання сухопутних сил держав-членів НАТО та держав-учасниць Програми “Партнерство заради миру”	18–26 травня	Грузія	Вдосконалення взаємосумісності штабів тактичного рівня сухопутних компонентів під час операції з підтримання миру, розвиток процедур сумісного аналізу та методик Концепції оперативних можливостей	Від України – 5 військовослужбовців. Від інших держав – близько 400 представників
Cooperative Lancer-2009 Багатонаціональне тактичне навчання сухопутних сил держав-членів НАТО та держав-учасниць Програми “Партнерство заради миру”	21 травня – 3 червня	Грузія	Вдосконалення взаємосумісності підрозділів сухопутних компонентів під час операції з підтримання миру, розвиток процедур сумісного аналізу та методик Концепції оперативних можливостей	Від України – 25 військовослужбовців. Від інших держав – понад 1000 представників
BLACKSEAFOR-2009 Оперативно-тактичне навчання військово-морських сил держав чорноморського регіону	3–26 серпня (друга фаза)	Акваторія Чорного моря, порти Болгарії, Російської Федерації, Румунії, Туреччини	Підвищення рівня взаємосумісності військово-морських сил держав чорноморського регіону	Від України – корабель управління “Славутич”. Від країн-учасниць – чотири військових кораблі
Combined Endeavour-2009 Багатонаціональне тактичне навчання підрозділів зв'язку	1–20 вересня	Боснія і Герцеговина	Тренування особового складу у виконанні міжнародних процедур у сфері забезпечення зв'язку під час проведення багатонаціональних операцій	Від України – 20 військовослужбовців, комплексна апаратура зв'язку. Від інших держав – 650 представників
Jackal Stone-2009 Багатонаціональне оперативно-тактичне навчання сил спеціальних операцій	9–29 вересня	Хорватія	Відпрацювання підрозділами спеціального призначення способів виконання розвідувальних і спеціальних завдань	Від України – 29 військовослужбовців. Від інших держав – 978 представників
Medker-2009 Багатонаціональне навчання військово-медичних підрозділів	30 серпня – 15 вересня	Сербія	Тренування особового складу з питань надання медичної допомоги під час багатонаціональних гуманітарних і миротворчих операцій	Від України – 23 військовослужбовця зі штатним медичним обладнанням. Від інших держав – 224 представники
Світла Лавина-2009 Командно-штабне навчання українсько-румунсько-словацько-угорського інженерного батальйону “Тиса”	7–11 вересня	Словаччина	Підвищення рівня сумісності між українською, угорською, румунською, словацькою складовими багатонаціонального інженерного батальйону “Тиса”	Від України – 5 військовослужбовців. Від інших держав – 186 представників
Logics-2009 Багатонаціональне командно-штабне навчання логістичних підрозділів	12–23 жовтня	Македонія	Покращення рівня взаємодії та злагодженості дій офіцерів логістики відповідно до стандартів НАТО	Від України – 2 військовослужбовця. Від інших держав – 75 представників
Двостороннє українсько-білоруське командно-штабне навчання чергових сил з протиповітряної оборони Повітряних Сил Збройних Сил України та Військово-Повітряних Сил і Військ Протиповітряної оборони Республіки Білорусь	20 жовтня	Повітряний простір України та Республіки Білорусь	Удосконалення взаємодії чергових сил з протиповітряної оборони під час виконання завдань бойового чергування	Від України – літак Ан-26, чергові сили радіотехнічних бригад та дивізіонів зенітних ракетних військ, пункти наведення авіації. Від Республіки Білорусь – літак Су-27, літак МіГ-29 та чергові сили з ППО

АЛГОРИТМ ПРИЙНЯТТЯ КАНДИДАТІВ НА ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ ЗА КОНТРАКТОМ

* фахова підготовка у навчальних центрах здійснюється щоквартально, розпочинається на початку січня, квітня, липня і жовтня та залежно від спеціальностей проводиться у строки від 1,5 до 4 місяців

ЗМІСТ

Президент України – Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України про оборонну політику держави	3
Вступне слово тимчасово виконуючого обов'язки Міністра оборони України.....	5
Вступне слово начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України	7
Розділ 1 Підсумки розвитку Збройних Сил України у 2009 р.	9
Розділ 2 Система управління Збройними Силами, їх структура, чисельність, оснащення	21
Розділ 3 Підготовка військ (сил).....	29
Розділ 4 Професіоналізація Збройних Сил.....	37
Розділ 5 Міжнародне співробітництво, миротворча діяльність, контроль над озброєнням	51
Заключна частина	64
Відомості про керівний склад Міністерства оборони, Генерального Штабу та видів Збройних Сил України.....	65
Додатки	74

**БІЛА КНИГА
2009**

ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ

Міністерство оборони України, 2010
Дизайн і макет СПД Москаленко О.М., 2010

Наклад 8500 прим.

Державне підприємство Міністерства оборони України «Одеське авіаційно-ремонтне підприємство «ОДЕСАВІАРЕМСЕРВІС»

Директор
ДП «ОАРП «Одесавіаремсервіс»
Юхачов Віталій Володимирович

Літакобудівний завод в Одесі засновано у 1911 році Артуром Антоновичем Анатрою, одеським банкіром та підприємцем.

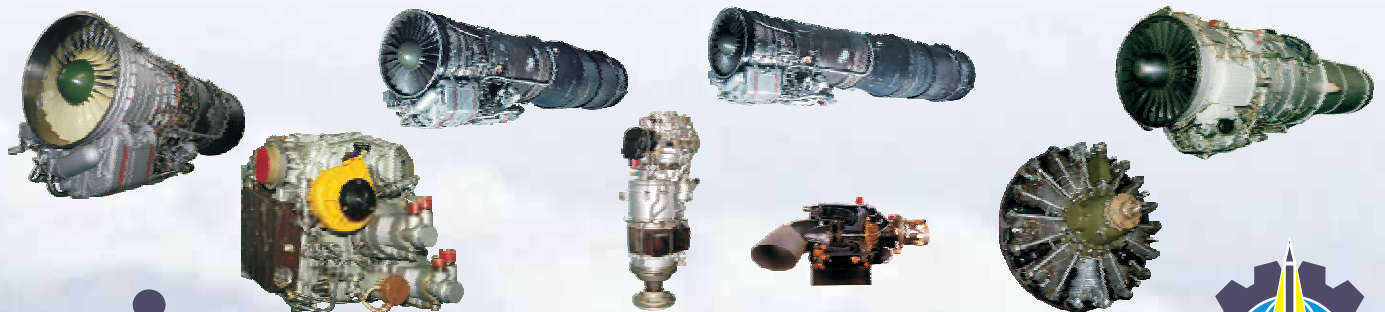
На сьогодні, завдяки розвиненій інфраструктурі виробництва і передових технологій ми готові надати послуги з ремонту авіаційної техніки, модернізації літаків, сервісного обслуговування, виготовлення запасних частин і навчання персоналу.

Система якості "Одесавіаремсервіс" повною мірою відповідає вимогам міжнародних стандартів і підтверджена сертифікатами ISO 9001:2000, EN 9110, сертифікатом Державної Авіаційної Адміністрації України, сертифікатом військової акредитації Міністерства оборони України, ліцензією Міністерства промислової політики України № 147544.

"ОДЕСАВІАРЕМСЕРВІС" здійснює:

- капітальний ремонт літаків усіх модифікацій типу МіГ-21, МіГ-23, МіГ-27, Л-39, Як-52, двигунів Р11-300, Р13-300, Р25-300, Р95Ш, Р195, М14П, М14В26, АІ-25ТЛ, АІ-25ТЛШ, коробок літакових агрегатів КСА-2(3) літаків МіГ-29, допоміжних літакових установок "САПФІР-5" літаків Л-39, ГТДЕ-117 літаків МіГ-29, Су-27 і його агрегатів, САУ, електроустаткування, приладового, навігаційного, радіоелектронного і іншого спеціального устаткування літаків типу МіГ-21, МіГ-23, МіГ-27, Л-39, агрегатів усіх систем;
- модернізацію літаків МіГ-21, Л-39 і МіГ-23;
- устаткування салонів підвищеної комфортності, устаткування салонів в літаючий госпіталь, для літаків транспортної авіації типу Ан-24, Ан-26, Іл-18, Ан-30 та ін. і вертольотів типу Мі-8, Мі-17;
- ремонт агрегатів літаків типу МіГ-29, Ан-12, Ан-24, Ан-26 і Як-40;
- виготовлення усіх видів гумотехнічних виробів, що працюють в середовищі авіаційного палива і масел для будь-яких типів авіатехніки;
- виготовлення нормалізованих деталей;
- виготовлення будь-яких елементів скління з органічного орієнтованого і неорієнтованого скла на будь-які типи авіаційної техніки;
- експертні висновки про стан авіаційної техніки і її придатності до відновлення шляхом ремонту;
- проведення консультацій і навчання фахівців виконанню робіт по ремонту і експлуатації авіатехніки;
- ремонт і постачання КВА і КПА для літаків типу МіГ-21, МіГ-23, МіГ-27, МіГ-29, Л-39, Як-52 і вертольотів типу Мі-8, Мі-17, Мі-24, Мі-26.
- постачання запасних частин, агрегатів і наземного устаткування для літаків типу МіГ-21, МіГ-23, МіГ-27, МіГ-29, Л-39, Як-52 і вертольотів типу Мі-8, Мі-17, Мі-24, Мі-26;
- навчання льотного і технічного складу.

65121, УКРАЇНА, м. Одеса, пр-кт Маршала Жукова, 32А
тел/факс: +380(48) 765-71-53, +380(48) 719-89-85
E-mail: zez@avirs.ua

Державне підприємство Міністерства оборони України

ЛУЦЬКИЙ РЕМОНТНИЙ ЗАВОД “МОТОР”

Директор Державного підприємства Міністерства оборони України Луцький ремонтний завод “Мотор”
Матрунчик Микола Іванович

ПІДПРИЄМСТВО ВИКОНУЄ НАСТУПНІ РОБОТИ:

- капітальний ремонт авіаційних двигунів АЛ-21Ф-3 і всіх комплектуючих їх агрегатів. Авіадвигуни встановлюються на літаки Су-17, Су-20, Су-22, Су-24;
- капітальний ремонт авіаційних двигунів АЛ-31Ф і всіх комплектуючих їх агрегатів. Авіадвигуни встановлюються на літаки Су-27, Су-30;
- капітальний ремонт авіаційних двигунів РД-33 і всіх комплектуючих їх агрегатів. Авіадвигуни встановлюються на літаки МіГ-29;
- капітальний ремонт ГТДЕ-117, ГТДЕ-117(-1) та їх агрегатів, що встановлюються на літаки МіГ-29, Су-27, Су-30;
- капітальний ремонт турбостартерів ТС-21, які встановлюються на літаки Су-17, Су-20, Су-22, Су-24, СУ-25;
- капітальний ремонт виносних коробок агрегатів (ВКА), які встановлюються на літаки Су-27, Су-30;
- середній ремонт авіаційних двигунів АЛ-21Ф-3, РД-33;
- ремонт за технічним станом з відновленням терміну служби авіаційного двигуна РД-33;
- роботи за бюлетенями промисловості;
- навчання фахівців експлуатуючих організацій;
- виготовлення запасних частин для ремонту авіаційної техніки.

Підприємство є унікальним щодо повноти комплексу проведення капітального ремонту авіадвигунів на власних виробничих площах. Поряд з капітальним ремонтом авіадвигунів проводиться капітальний ремонт комплектуючих агрегатів паливної автоматики та електроагрегатів.

вул. Ківерцівська,3
м. Луцьк, Україна, 43006
Тел. +38 0332 24 14 91
факс +38 0332 77-00-62

Е-mail: info@motor-lutsk.com.ua
zed@motor-lutsk.com.ua
<http://www.motor-lutsk.com.ua>

Науково-виробниче приватне підприємство «Спаринг – Віст Центр» вже понад 15 років працює у галузі приладобудування з повним циклом проектування, розроблення, серійного випуску і продажу високонадійних, якісних і сучасних засобів радіаційного контролю торгової марки «ЕКОТЕСТ».

На сьогодні у доробку підприємства є 14 моделей продукції та кілька її модифікацій, серед яких дозиметри, радіометри, сигналізатори, радіаційні пейджери, блоки детектування різного типу випромінення, системи дозиметричного контролю тощо. Всі наші вироби є професійними засобами вимірювальної техніки, більшість з яких пройшли сертифікацію та внесені до Державного реєстру засобів вимірювальної техніки України та держреєстрів інших країн світу.

Засоби радіаційного контролю ТМ «ЕКОТЕСТ» здобули популярність серед споживачів завдяки точності, високій якості, надійності, простоті у користуванні та сучасному дизайну. Наші прилади є на озброєнні армії, прикордонної та митної служб, їх використовують у атомній енергетиці, промисловості, медицині, екології тощо. Чисельні нагороди і дипломи свідчать про визнання високої якості наших приладів не лише на всеукраїнському, а й на міжнародному рівні. Прилади ТМ «ЕКОТЕСТ» експортують у понад 60 країн світу.

Ми постійно вдосконалюємо свою продукцію та розширюємо її функціональні можливості згідно потреб ринку, застосовуючи новітні технології, сучасні комплектуючі та матеріали. Перебуваючи у новій економічній ері, наш менеджмент прийняв виклик ринку, ставши лідером змін. Виготовлення якісної продукції, професійне адміністрування, підприємивість та формування командного духу ми розглядаємо як основні умови довготривалої лідируючої присутності на ринку та розвитку нашого підприємства.

«Спаринг-Віст Центр» - це високопрофесійний колектив, що своєю діяльністю допомагає людям вберегтися від радіації.

Дозиметр-радіометр універсальний «МКС-У»

Дозиметр-радіометр універсальний «МКС-У» призначений для:

- Вимірювання потужності амбієнтного еквівалента дози гамма- та рентгенівського випромінень;
- Вимірювання амбієнтного еквівалента дози гамма- та рентгенівського випромінень;
- Вимірювання поверхневої густини потоку частинок бета-випромінення;
- Вимірювання часу накопичення амбієнтного еквівалента дози гамма- та рентгенівського випромінень.

Особливості:

- Вимірювання аварійних рівнів потужності експозиційної дози гамма-випромінення з розташуванням виносного детектора на відстань до 30 м;
- Можливість роботи в умовах атмосферних опадів, запиленої атмосфери та при зануренні виносного детектора у воду на глибину до 0,5 м;
- Підзарядження акумуляторної батареї з п'яти нікель-кадмієвих акумуляторів типорозміру AA за допомогою вмонтованого зарядного пристрою:
 - від власної геліобатареї;
 - від автомобільного акумулятора 12В;
 - від промислової мережі 220В/50Гц за допомогою перетворювача напруги.
- Можливість запису в енергонезалежну пам'ять з передачею у ПК через інфрачервоний порт до 4096 результатів вимірювань;
- Широкий робочий температурний діапазон (-40...+50°C);
- Стійкість цифрового індикатора до температури +95°C;
- Автоматичний вибір інтервалів та діапазонів вимірювань;
- Наявність сигналізації кожних зареєстрованих гамма-кванта чи бета-частинки;
- Наявність аналогового індикатора інтенсивності випромінення;
- Підсвічування цифрового індикатора та органів керування в темряві;
- Багаторівнева індикація ознаки розряду елементів живлення;
- Можливість роботи з приладом в індивідуальному захисті (гумові рукавички).

Прилад радіаційної розвідки «ДРГ-Т»

Прилад радіаційної розвідки «ДРГ-Т» призначений для використання в транспортних засобах спеціального призначення з метою безперервного контролювання і вимірювання потужності експозиційної дози гамма- та рентгенівського випромінювань, а також для забезпечення звукової і світлової сигналізації про небезпечний рівень цього випромінювання та подачі команд на увімкнення виконавчих механізмів засобів захисту.

Прилад призначений для встановлення в транспортні засоби спеціального призначення, зокрема у підрозділах радіохімічної розвідки цивільної оборони і в збройних силах.

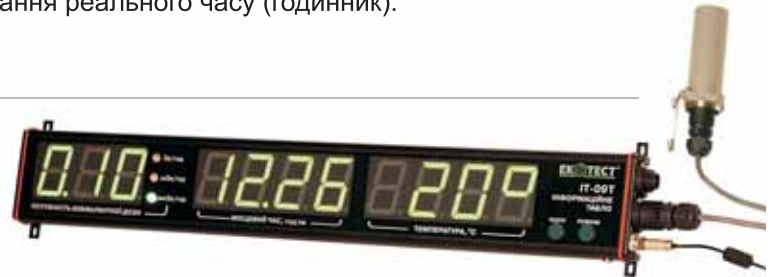
Дозиметр-радіометр МКС-05 «ТЕРРА»

Дозиметр-радіометр МКС-05 «ТЕРРА» призначений для:

- Вимірювання потужності амбієнтного еквівалента дози гамма- та рентгенівського випромінювань;
- Вимірювання амбієнтного еквівалента дози гамма- та рентгенівського випромінювань;
- Вимірювання поверхневої густини потоку частинок бета-випромінювання;
- Вимірювання часу накопичення амбієнтного еквівалента дози;
- Вимірювання реального часу (годинник).

Інформаційне табло «ІТ-09Т» та блок детектування гамма-випромінювання БДБГ-09

Ця система постійного моніторингу радіаційного фону призначена для:

- Відображення результатів вимірювання потужності амбієнтного еквівалента дози (ПЕД) гамма-випромінювання, які отримані від блока детектування гамма-випромінювання БДБГ-09;
- Відображення реального часу;
- Відображення температури навколишнього середовища;
- Звукової та світлової сигналізації при перевищенні порогових рівнів ПЕД гамма-випромінювання.

Сигналізатор гамма-випромінювання «AGENT-R»

Призначений для виявлення підвищених рівнів гамма-випромінювання та їх оцінки за допомогою чотирирівневої порогової сигналізації.

Особливості:

- Сигналізатор наручного типу;
- Ударостійкий пластмасовий корпус з класом захисту IP67;
- Постійний контроль працездатності сигналізатора;
- Світлодіодна та вібраційна сигналізація перевищення порогових рівнів з можливістю вимкнення вібраційної сигналізації;
- Постійний контроль працездатності вмонтованого лічильника Гейгера-Мюллера;
- Ручний контроль вмонтованого вібраційного пристрою та залишкової ємності гальванічних елементів з відповідною світлодіодною індикацією;
- Періодична вібраційна та світлодіодна сигналізація при залишковій ємності гальванічних елементів меншій 10 %, 5 % та з наступним вимкненням сигналізатора;
- Два гальванічні елементи живлення типорозміру AAAA.

50 РОКІВ НА РИНКУ РАДІОЛОКАЦІЙНОЇ ТЕХНІКИ

Директор Казенного підприємства «Науково-виробничий комплекс «Іскра»
Пресняк Ігор

Запорізьке Казенне підприємство «Науково-виробничий комплекс «Іскра» починає свою історію з серпня 1959 року, коли був утворений Запорізький завод пересувних електростанцій. На теперішній день КП «НВК «Іскра», яке очолює директор – Пресняк Ігор Степанович, є єдиним підприємством України, що має повний цикл створення сучасних РЛС – від розробки, виготовлення, випробувань та поставки до їх фірмового супроводження, що включає сервісне обслуговування, ремонт, модернізацію та навчання фахівців.

Успіх підприємства обумовлено високим науковим потенціалом розробників та великим 50-річним досвідом виробництва, застосуванням передових технологій спільно з відпрацьованою системою якості та надійності продукції, повним комплексом гарантійних та сервісних послуг продукції, що виготовляється.

З маркою «Іскра» виготовлено майже сім тисяч високоефективних, надійних та простих в експлуатації радіолокаційних станцій, які експлуатуються більш ніж у 50 країнах світу та отримали заслужене

визнання фахівців на просторах СНГ. Так на озброєнні України та Російської Федерації 30% РЛС, це РЛС виробництва КП «НВК «Іскра».

В 2007р. прийнята на озброєння Міністерством оборони України нова розробка – трикоординатна станція РЛС 79К6. За своїми тактико-технічними характеристиками станція переважає всі РЛС, що є на озброєнні в Україні, та має цілий ряд додаткових переваг. Станція має можливість виявляти, супроводжувати та встановлювати державну приналежність повітряних об'єктів на дальності до 400 км, при висоті польоту від 100 до 30000 метрів.

У 2006 році за розробку та створення сучасних радіолокаційних станцій світового рівня, вже в третій раз за історію підприємства, сім фахівців – іскрівців отримали Державну премію в області науки та техніки.

Стратегія розвитку КП «НВК «Іскра» – це збереження та зміцнення сучасної, стійко працюючої компанії, яка буде міцною опорою економіці України.

**Казенне підприємство
«Науково-виробничий
комплекс «Іскра»**

Україна, 69071,
м. Запоріжжя, вул.
Магістральна, 84
Тел.: (061) 271-21-52,
271-24-18,
Факс: (061) 271-22-11
E-mail: iskra@iskra.zp.ua
Web-сайт: www.iskra.zp.ua

Державне підприємство «Харківський бронетанковий ремонтний завод»

БРОНЬОВАНІ ІННОВАЦІЇ ХАРКІВСЬКОГО ТАНКОРЕМОНТНОГО

Харківський бронетанковий ремонтний завод окрім ремонту власне танків розробив значну кількість інноваційних проектів, що дозволяють запропонувати замовнику «зброю ХХІ сторіччя». Розроблені зразки техніки та озброєння відповідають найсучаснішим вимогам, як по рівню захищеності, так і по вогневій потужності. Враховуючи досвід використання бронетехніки в сучасних збройних конфліктах, фахівці ХБТРЗ на базі систем та вузлів танка Т-64 створили колісну та гусеничну БМП з «танковим» рівнем захисту. На базі танку Т-80 створюється важкий БТР з рівнем захисту, що значно перевищує рівень захисту сучасного танка.

Розроблена програма модернізації танка Т-72 з заміною його двигуна на більш потужний двигун українського виробництва, при цьому машина отримує допоміжний двигун та кондиціонер. Окрім того, фахівцями ХБТРЗ розроблена програма комплексної модернізації танкового парку армій, що використовують танк Т-55. На відміну від от проектів значної вартості, що передбачають заміну двигуна, трансмісії та посилення ходової частини цього танка, запропонований проект, при якому шасі танка Т-55 повністю міняється на шасі танка Т-64. У створеній таким чином бойовій машини лишається башта танка Т-55 з 100-мм гарматою, під яку створені значні арсенали снарядів, і котра не потребує перенавчання екіпажів. Використання шасі Т-64 дозволяє значно здешевити проект, підвищити рухомість, бронезахист, збільшити боекомплект. Корпус танка Т-55, що вивільнився в ході «обміну», по розробленій технології, реконфігурується в важкий БТР з рівнем бронезахисту, що не поступається захисту танка. В свою чергу, башта с 125 мм гарматою та механізмом заряджання, що лишилась від Т-64, доробляється в фортифікаційний дистанційно керований бойовий модуль, який керується оператором з безпечної відстані.

Одна з найбільш новітніх тенденцій в розвитку сучасної бронетехніки є використання дистанційно керованих бойових модулів, що дозволяють підвищити вогневу могутність машини з максимальним рівнем безпеки для оператора. Фахівці ХБТРЗ і тут «не пасуть задніх» - за останні роки створено сімейство кулеметно-гарматних та кулеметно-гранатометних дистанційно керованих бойових модулів, що не поступаються найновітнішим західним зразкам. Розроблен ряд зразків спеціальної техніки: пожежна гусенична машина, сімейство промислових тракторів, мостовий танк. Всі вищезгадані зразки техніки вже існують в «металі». Слід згадати, що за рахунок використання перевірених часом танкових вузлів, розробки ХБТРЗ характеризуються високою надійністю, при цьому, вартість цих зразків озброєння та техніки на порядок нижча, ніж у західних аналогів.

Харків 61139, вул. Котлова 222
т. (057) 712-89-90, т/ф (057) 712-90-04
e-mail: 115tank@ukr.net
<http://www.hbtrz.com.ua>

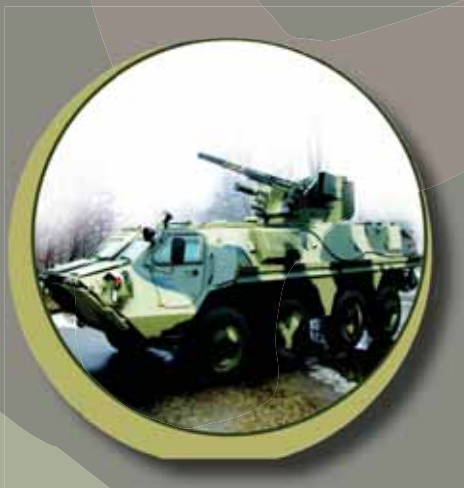
ОСНОВНИЙ БОЙОВИЙ ТАНК БМ «ОПЛОТ»

Танк БМ «ОПЛОТ» — бойова машина, що має потужне озброєння, надійний захист від усіх типів протитанкових боєприпасів у тому числі і від кумулятивних боєприпасів з тандемними бойовими частями, тепловізійним комплексом керування вогнем навідника та новим цілодобовим панорамним прицільним комплексом командира, який дозволяє вести бойові дії повсякчасно та при будь-якій погоді, силовий пристрій, що забезпечує рух танка у спекотних запилених умовах та в горах з максимальною швидкістю до 70 км/год та швидкістю заднього руху до 31 км/год.

Танк простий у вивченні, надійний в експлуатації та забезпечує виконання поставлених бойових задач на сучасному рівні.

БРОНЕТРАНСПОРТЕР БТР-4

Бронетранспортер БТР-4 – повноприводна броньована плаваюча колісна машина з колісною формулою 8x8, яка призначена для транспортування особового складу мотострілецьких підрозділів та їх підтримки вогнем в бою. БТР-4 використовується для оснащення мотострілецьких підрозділів, що здатні проводити операції в різних бойових умовах. БТР-4 озброєний 30мм автоматичною гарматою, кулеметом 7,62мм, автоматичним гранатометом та протитанковими ракетами з тандемними бойовими частинами.

БРОНЕТРАНСПОРТЕР ДОЗОР-Б

ДОЗОР-Б — легкий бронетранспортер 4x4, призначений для перевезення вантажів та особового складу військових підрозділів. Забезпечує захист від дії стрілецького озброєння, мін та зброї масового ураження.

ДОЗОР-Б може використовуватися для оснащення спеціальних підрозділів Збройних сил та сил швидкого реагування поліції у якості транспортного засобу або носія будь-якого озброєння та військового обладнання і застосовуватися при виконанні військових і миротворчих операцій, як при наявності мережі автомобільних доріг, так і в умовах бездоріжжя.

Kharkiv Morozov Machine Building Design Bureau

126 Plekhanivska St., Kharkiv, 61001 Ukraine

Tel.: +380(57) 757-41-01

Fax: +380(57) 757-41-68

URL: www.morozov.com.ua

e-mail: marketing@morozov.com.ua

Луганський авіаційний ремонтний завод

Сьогодні Луганський авіаційний ремонтний завод — один з признаних лідерів галузі, добре відомий не тільки в країнах СНД, а й в «дальньому зарубіжжі». Завод готовий до ділового взаємовигідного співробітництва з організаціями, підприємствами та іншими структурами, які працюють в галузі експлуатації та ремонту авіаційної техніки.

В СЕРПНІ 2010Р. ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ЛУГАНСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ РЕМОТНИЙ ЗАВОД» ВІДСВЯТКУЄ СВОЄ 80- РІЧЧЯ. ВЕСЬ ЦЕЙ ЧАС ЛАРЗ НЕЗМІННО МАЄ РЕПУТАЦІЮ НАДІЙНОГО ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНОГО ТА СТАБІЛЬНОГО ПАРТНЕРА.

На сьогодні підприємство виконує:

- капітальний ремонт, гарантійне та післягарантійне сервісне обслуговування авіаційних двигунів ТВ3-117 всіх модифікацій; ТВ2-117А(АГ); Р27Ф2М-300 серії 1,2,3,4; Р29Б-300 серії 0,1; Р35-300 серії О, ОА, ОА-2 та їх агрегатів; головних вертолітних редукторів ВР-8А, ВР-14 та ВР-24;

- капітальний ремонт, гарантійне та післягарантійне обслуговування наземних двигунів (теплових машин) РД - 45, ВК - 1, а також розробку та виготовлення конструкцій для монтажу двигуна в конкретному місці за бажанням замовника;

- ремонт агрегатів авіаційних двигунів;

- усунення відмов та несправностей, виконання регулювальних та доводочних робіт в умовах експлуатації замовника;

- навчання фахівців замовника конструкції, особливостям експлуатації та поточного ремонту.

Луганський авіаційний ремонтний завод має сертифікати:

- стандарт ISO 9001: 2000 (сертифікат № 5-2008-10017)
- Міждержавним авіаційним комітетом (сертифікат № СПР – 80)
- Сертифікат організації з технічного обслуговування (сертифікат № ВР 0195)

**ЯКІСТЬ
НАДІЙНІСТЬ
ГАРАНТІЯ**

180, Гостра Могила, Луганськ
91004, Україна тел./факс: +38(0642) 345-321
e-mail: office@larz.ua
www.larz.com.ua

